

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
المجمع الوطني الإسرائيلي للعلوم والآداب
THE ISRAEL ACADEMY OF SCIENCES AND HUMANITIES

דין וחשבון שנתי תשפ"ה 2024–2025

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
المجمع الوطني الإسرائيلي للعلوم والآداب
THE ISRAEL ACADEMY OF SCIENCES AND HUMANITIES

דין וחשבון שנתי תשפ"ה 2024-2025

* לפי החלטת מועצת האקדמיה, הדוח הנוכחי מכיל דיווח על תקופה ארוכה מהרגיל - 15 חודשים: יוני 2024-אוגוסט 2025.

מוגש מטעם מועצת האקדמיה לאספה הכללית של האקדמיה
לפי סעיף 11 לחוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, תשכ"א-1961

פרופ' דוד הראל נשיא האקדמיה

עריכה: נעמה שילוני, מנהלת אגף קשרי ציבור

עריכת משנה: מיה פופר

עריכת לשון: יהודית (דיתיק) ידלין

עיצוב ועריכה גרפית: סטודיו נאוי קצמן

צילום כריכה: מיכל פתאל

את התצלומים הנוספים שבחוברת צילמו אלה:

אינגה אבשלום-שיליאן, ראובן בן חיים, עידן גרוס, עידו כהן-אלורו,

מיטל לנדאו, ינון פוקס, מיכל פתאל, אודי קצמן, עמיקם שוב,

הילה שילוני, ספריית האוניברסיטה בקיימברידג', שגרירות גרמניה,

Blavatnik Awards | The New York Academy of Sciences,

CERN, ESRF, Helen Eenmaa, National Academy of Sciences (NAS),

FallingWalls Foundation | Photo: Sebastian Rau,

Markus Scholz | Leopoldina, Stefan Winterstet

כל זכויות התצלומים שייכות לאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים אלא אם צוין אחרת.

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

כיכר אלברט איינשטיין, ת"ד 4040, ירושלים 9104001

טלפון: 02-5676222, דואר אלקטרוני: info@academy.ac.il

www.academy.ac.il

עקבו אחרינו ברשתות החברתיות

תוכן העניינים

8	מבוא
9	דבר הנשיא
12	מועצת האקדמיה, מנהל האקדמיה
13	ייסודה של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
15	מטרות האקדמיה ותפקידיה
16	נושאי תפקידים בעבר ובהווה
19	חברי האקדמיה
33	מקבלי הפרסים וציוני הכבוד מקרב חברי האקדמיה

37	דוח פעילות
39	1.1 כהונה שנייה לנשיא האקדמיה ולסגניתו
40	1.2 קבלת חברים חדשים לאקדמיה
41	1.3 הערכה וייעוץ לגורמי ממשל
41	1.4 גילויי דעת מטעם מועצת האקדמיה ונשיא האקדמיה
42	1.5 קידומו וחיזוקו של הקשר עם אקדמיות זרות ומעמדו הבין-לאומי של המדע הישראלי
42	1.6 טיפוח הצעירים במדע
43	1.7 הנגשת המדע לציבור והנחלתו

47	פעילות החטיבה למדעי הטבע	2
50	2.1 הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון	
51	2.1.1 ESUO – הארגון האירופי של משתמשי הסינכרוטרון	
51	2.1.2 SESAME – מתקן לקרינת סינכרוטרון במזרח התיכון	
52	2.2 פיזיקה של אנרגיות גבוהות – פעילות ישראל ב־CERN	
55	2.3 פאונה ופלורה של ארץ ישראל	
57	2.4 פיזיקה גרעינית	
58	2.5 ביטחון תזונתי	
59	2.6 הפורטל הישראלי לרפואה מולקולרית	
59	2.7 ביואתיקה	
60	2.8 פורום הצעירים של מדעי הטבע	
62	2.9 תוכנית קאוולי	

64	פעילות החטיבה למדעי הרוח	3
69	3.1 המפעל המשותף עם MGH	
70	3.2 המפעל לחקר השירה והפיזיקס בגניזה על שם עזרא פליישר	
71	3.3 פורומי הצעירים של מדעי הרוח והחברה	
71	3.3.1 פורום בנושא חופש הביטוי האקדמי	
73	3.3.2 פורום הצעירים בבלשנות	
74	3.4 German–Israeli Frontiers of the Humanities – GISFOH	

76	פעילות האגף לייעוץ וקשרי ממשל	4
78	4.1 ועדת דוח מצב המדע	
79	4.2 ועדת ההיגוי להתמודדות עם משבר האקלים	
80	4.3 ועדת ההיגוי למיפוי הפגיעות לסיכוני אקלים	
80	4.4 ועדת מומחים בנושא חשיבה חישובית	
82	4.5 פעילות לקידום מדעי הרוח	
82	4.6 יעדי איכות למסגרות לא מפקחות לגיל הרך	
83	4.7 גיבוש "קודקס מיומנויות" – עיבוד והנגשה של ידע מחקרי	

85	קשרים בין-לאומיים	5
87	5.1 קשרי מדע עם מדינות ועם אקדמיות למדעים בשנת תשפ"ה	
95	5.2 המרכז האקדמי הישראלי בקהיר	
95	5.3 קשרים עם מוסדות בין-לאומיים	

100	פעילות ההוצאה לאור	6
102	6.1 פרסומים שראו אור בשנת הדוח	

105	מלגות ופרסים	7
	7.1 תוכנית מלגות במדעי הרוח והחברה	
106	מיסודה של הקרן ע"ש אליכס דה רוטשילד	
107	7.2 תוכנית מלגות אדמס	
110	7.3 תוכנית מלגות רות ארנון	
	7.4 תוכנית מלגות ההצטיינות של המועצה להשכלה גבוהה	
110	והאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים לחוקרי בתר־דוקטורט מחו"ל	
111	7.5 פרס כדור הארץ של פרונטירס Frontiers	
111	7.6 פרסי בלווטניק למדענים צעירים מצטיינים במדעי הטבע וההנדסה	
113	7.7 תחרות Falling Walls Lab	
114	7.8 מלגות קרן פולקס בישראל	

117	האקדמיה הצעירה הישראלית	8
-----	--------------------------------	----------

130	פעילויות נוספות לקידום מטרותיה של האקדמיה	9
131	9.1 מרכז הקשר לחוקרים ישראלים	
132	9.2 הקרן הלאומית למדע	
134	9.3 תל"מ – הפורום לתשתיות לאומיות למחקר ולפיתוח	

138	הרצאות, כינוסים ואירועים ביוזמת האקדמיה	10
-----	--	-----------

147	תקציב האקדמיה	11
-----	----------------------	-----------

150	ועדות האקדמיה	12
-----	----------------------	-----------

156	נציגי האקדמיה בגופים ובמוסדות	13
-----	--------------------------------------	-----------

159	חברים שהלכו לעולמם	14
-----	---------------------------	-----------

172	נספחים	15
-----	---------------	-----------

173	15.1 חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
175	15.2 תקנון האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

מכון ויצמן למדע

מבוא

דבר הנשיא

חברות וחברי האקדמיה, קוראות וקוראים נכבדים,

פרופ' דוד הראל
נשיא האקדמיה

שנת תשפ"ה הייתה שנה של המשך התמודדות עם אתגרים חסרי תקדים למדע הישראלי ולנו באקדמיה למדעים. המלחמה שפרצה בעקבות הטבח הנורא ב־7 באוקטובר נמשכת זה יותר משנתיים והיא משפיעה על כל היבט בחיי המדע והמחקר בישראל. ליבנו עם משפחות החטופים שעדיין נמצאים בשבי. אנו מייחלים לחזרתם בהקדם האפשרי ועושים ככל יכולתנו לשכנע את מקבלי ההחלטות לפעול בנחישות בכיוון זה. ליבנו גם עם המשפחות השכולות שאיבדו את יקיריהן ועם הפצועים הרבים שעדיין מתמודדים עם פגיעותיהם. אנו גם מזועזעים מהחמרתו של המצב ההומניטרי בעזה וממה שנראה כחוסר התחלת של המשך הלחימה.

השנה אופיינה בערעור חריף של מעמדו של המדע הישראלי בזירה הבין-לאומית. כנשיא האקדמיה, ובשיתוף מועצת האקדמיה והצוות, השקענו מאמצים רבים במאבק מתמשך וללא לאות נגד הקריאות הגוברות והביטויים המעשיים של חרם אקדמי על ישראל. בחודשים האחרונים אנו מתמודדים גם עם איום ממשי על המשך השתתפות ישראל בתוכניות המחקר של האיחוד האירופי, ובראשן תוכנית Horizon Europe החשובה מאין כמוה. בחודש מאי פרסמה מועצת האקדמיה גילוי דעת נחרץ המזהיר מפני קרע עם האיחוד האירופי, המציב את המדע הישראלי בסכנה של ממש, ואנו בקשר רציף עם עמיתינו באירופה בניסיון למנוע הטלת סנקציות בתחום המדע.

בחודש יולי פרסמתי גילוי דעת בעניין מוסרי מורכב ורגיש – בלימת המשבר ההומניטרי ברצועת עזה ושחרור החטופים. המסמך קרא לממשלת ישראל לפעול בדחיפות להגנה על חיי אזרחים בעזה, לשיקום תשתיות הבריאות ולהבטחת זרימה חופשית של סיוע הומניטרי. הצהרה זו זכתה לתמיכה יוצאת דופן מצד ארגון ALLEA, המאחד את כלל האקדמיות הלאומיות למדעים באירופה, שפרסם הצהרה רשמית ובה הביע "כבוד עמוק ותמיכה מלאה" בגילוי הדעת. תמיכה זו של ארגון מוביל באירופה איננה מובנת מאליה בתקופה זו, והיא הישג חשוב במאבק נגד הבידוד האקדמי המתגבר. עוד תמכו בגילוי הדעת קרן אלכסנדר פון הומבולדט והשירות הגרמני לחילופי אקדמאים.

בנאומים בכינוסים בין-לאומיים ובראיונות לתקשורת הבין-לאומית התאמצתי להסביר לעמיתיי המדענים ולמקבלי החלטות בתחום מסר פשוט וחשוב: המדע הוא נכס עולמי משותף, וחרמות אקדמיים פוגעים בעיקר בקידום המדע ובפתרון בעיות האנושות, ואינם תורמים לפתרון סכסוכים גאופוליטיים. כמו כן התאמצתי לשכנע כי הטלת סנקציות על המדע וחרמות אקדמיים פוגעים בראש ובראשונה באוכלוסייה הליברלית בישראל ולכן מחלישים את ההתנגדות לפעולות הממשלה הן בניהול הלחימה והן בהקשר של מאמצי החקיקה והכרסום בדמוקרטיה הישראלית. נוסף על זה,

האקדמיה הצעירה הישראלית פרסמה דוח מקיף על תופעת החרם האקדמי, המתעד את היקפה ואת הפגיעה בחוקרים ישראלים, ובימים אלו היא עורכת סקר המשך.

נוסף על האתגרים בזירה הבינלאומית, אנו עוקבים בדאגה השנה גם אחרי השלכות הצעדים של ממשל טראמפ בארצות הברית, שהקפיא מיליארדי דולרים ממימון המחקר הפדרלי והטיל הגבלות על מיזמים בינלאומיים. צעדים אלה לא רק שיפגעו ישירות בפיתוח הכלל-עולמי של מדע ומחקר בתחומי ידע מסוימים, אלא גם מעלים חשש לפגיעה בשיתופי הפעולה הישראליים עם חוקרים אמריקאים.

חמורים לא פחות הם האיומים חסרי התקדים שהגיעו מבית. השנה התמודדנו עם יוזמות ועם צעדי ממשלה רבים שמטרתם צמצום עצמאותם של מוסדות המחקר וההשכלה הגבוהה, פגיעה בחופש האקדמי והכפפת מערכת ההשכלה הגבוהה לשיקולים פוליטיים. מועצת האקדמיה פרסמה השנה גילויי דעת נחרצים בנושאים שונים: נגד התערבות פוליטית במל"ג, נגד הרחבת ההפרדה המגדרית באקדמיה ונגד התערבות פוליטית בהענקת פרס ישראל. הובלתי מערכה ציבורית למניעת הפגיעה בחופש האקדמי והדגשתי בעשרות ראיונות לתקשורת ובהופעות לפני ועדות כנסת כי המדע והמחקר הם עמוד השדרה של חוסנה הלאומי של ישראל, ושהפגיעה בהם פוגעת במעמדה הבינלאומי ובעתידה הכלכלי והטכנולוגי.

כדי להתמודד עם האתגרים הללו ולחזק את תפקיד הייעוץ שלה לממשלה המשיכה השנה האקדמיה במלוא הכוח את פעילותו של האגף לייעוץ וקשרי ממשל, שארגן ימי עיון וכן פרסם דוחות בנושאים מגוונים: קיימות ואקלים, חשיבה חישובית, מצבם של מדעי הרוח ועוד. כמו כן נמשכה העבודה המאומצת על דוח מצב המדע החמישי, בהובלתה של חברת האקדמיה פרופ' עדי קמחי, שיתפרסם בעוד כמה חודשים.

למרות הקשיים הלוגיסטיים הנובעים מהמצב הביטחוני המשכנו השנה בקיום כינוסים מדעיים בתחומים מגוונים במסגרת שתי החטיבות למדעי הטבע והרוח. הצלחנו להביא לישראל מרצים בין-לאומיים ידועי שם להרצאות השנתיות של האקדמיה, כולל פרופ' מארי-קלייר קינג ופרופ' דייוויד נירנברג, שנשאו הרצאות חשובות בתחומי התמחותם לציבור הישראלי הרחב, וחזקו את הקשרים האקדמיים הבינלאומיים של ישראל בתקופה רגישה זו.

בתקופת הדוח קיבלנו לשורותינו שני מחזורים של חברות וחברים מצוינים חדשים: שמונה חברים חדשים מתחומי המחקר השונים שהצטרפו בטקס חנוכה תשפ"ה, ועוד שישה חברים שיתקבלו בטקס חנוכה הקרוב. אנו גאים לברך את החברים החדשים הללו, שמביאים עימם מצוינות מדעית ופרספקטיבות חדשות לאקדמיה.

בתחום הנגשת המדע לציבור המשכנו בפעילות נרחבת. השקנו השנה סדרה חדשה בשם "הרצאות מבית", שבה חברות וחברי האקדמיה מרצים לקהל הרחב על תחומי מחקרם. סדרת "בשערי האקדמיה", המתקיימת כבר עשר עונות, עסקה השנה בנושא "אחריות". כן המשכנו במיזם "ראיונות החברים" שכבר כולל יותר ממאה ראיונות אישיים עם חברות וחברי האקדמיה. עוד המשכנו בהרחבת נוכחותה הדיגיטלית ברשתות החברתיות ובערוץ היוטיוב, המכיל כעת יותר מ-2,000 הרצאות מדעיות הזמינות לציבור בחינם.

כחלק ממאמצי חיזוק הקשרים עם המוסדות להשכלה גבוהה בישראל המשכנו השנה את סבב הביקורים במוסדות מחקר והוראה ברחבי הארץ, כולל ביקורים במרכז מחקר ופיתוח מדבר וים המלח, במרכז האקדמי רופין, במכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין, במרכז שניידר לרפואת ילדים, במכללת שנקר, במכללה האקדמית רמת גן, במרכז וולקני – מינהל המחקר החקלאי, במרכז הרפואי כרמל, בחממה אקולוגית עין שמר, במרכז הרפואי האוניברסיטאי ברזילי אשקלון, במכללת עזריאלי להנדסה ובמכללה האקדמית עמק יזרעאל על שם מקס שטרן. ביקורים אלה מאפשרים לנו להכיר מקרוב את המחקר החשוב והמגוון שמתקיים במוסדות המחקר במרכז ובפריפריה וכן לשתף את הצוותים הבכירים במקומות אלה במידע על האקדמיה ופעילויותיה.

אני מבקש לציין בהערכה רבה מאוד את תרומתה הייחודית של גליה פינצי, שסיימה השנה את כהונתה כמנכ"לית האקדמיה לאחר שנים רבות של הובלה מסורה ומקצועית. גליה השאירה חותם בולט על האקדמיה, הצליחה לקדם ולפתח פעילויות רבות ולהדק את הקשרים עם המוסדות האקדמיים בישראל ובעולם. אני מברך בחום את אסתר סיוון על כניסתה לתפקיד המנכ"לית, ובטוח שתמשיך לפתח את פעילות האקדמיה בצורה מצוינת.

אני מודה לחברות וחברי האקדמיה על מעורבותם הפעילה בפעילויות האקדמיה השונות, לצוות העובדים המסור שעמד איתנו בתקופה מאתגרת זו ולכל שותפינו בתוך האקדמיה ומחוצה לה. תודה מיוחדת למועצת האקדמיה על הנהגה אמיצה בתקופה שנדרש בה לקבל החלטות קשות, ולחברי האקדמיה הצעירה הישראלית על פעילותם הענפה והמצוינת גם בתקופה מורכבת זו.

בישיבת האספה הכללית במאי 2024 נבחרנו אני ופרופ' מרגלית פינקלברג לכהונה שנייה כנשיא האקדמיה וכסגנית נשיא, בהתאמה. זכות גדולה היא לי להמשיך ולהוביל את האקדמיה בתקופה כה הרת גורל. כמו כן נבחרו במאי 2025 יושבי ראש חדשים לשתי חטיבות האקדמיה, מקרב חבריה: פרופ' אבנר הולצמן יעמוד בראש החטיבה למדעי הרוח, ופרופ' יוסף קוסט יעמוד בראש החטיבה למדעי הטבע. אני רוצה להודות עמוקות לשני יושבי הראש היוצאים, חברי האקדמיה פרופ' סרג'יו הרט ופרופ' ידן דודאי, על שש השנים שבהן הובילו פעילות ענפה וחשובה שהפרתה את חטיבותיהם ועל תרומתם הגדולה לאקדמיה ולמדע, וכל זאת בהתנדבות.

האקדמיה תמשיך לייצג את המדע הישראלי בזירה הבינ-לאומית, לקדם שיתופי פעולה מדעיים ולהיאבק נגד ניסיונות לפגוע באוטונומיה האקדמית מבית ומחוץ. אנו נמשיך לפעול למען חיזוק המדע הישראלי ומעמדו בעולם, לטיפוח דור העתיד של המדענים הישראלים ולהנגשת המדע לציבור הרחב. בכוחות משותפים נמשיך להיאבק למען חברה ישראלית טובה יותר תוך כדי שמירה איתנה על ערכי החופש האקדמי, על המצוינות המדעית ועל השיתוף הבינ-לאומי.

פרופ' דוד הראל

נשיא האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

מועצת האקדמיה

פרופ' מרגלית פינקלברג

סגנית הנשיא

פרופ' סרג'יו הרט

יו"ר החטיבה למדעי הרוח

אסתר סיוון (החל מ-1.1.2025)

גליה פינצי (עד 31.12.2024)

מנכ"לית האקדמיה

פרופ' דוד הראל

הנשיא

פרופ' ידין דודאי

יו"ר החטיבה למדעי הטבע

פרופ' נילי כהן

הנשיאה לשעבר

מנהל האקדמיה

קשרים בין-לאומיים

ליאת מנדלבאום שור מנהלת

ד"ר נטע פרץ מנהלת (עד ינואר 2025)

רות חסון מתאמת קשרים בין-לאומיים

פרויקטים מיוחדים

מאירה ברנדויין מנהלת

בת-שבע שור מנהלת (עד ינואר 2025)

ההוצאה לאור

ליאת אושרי מנהלת

טלי אמיר עורכת ראשית

דבורה גריינימן עורכת בכירה באנגלית

ריטה סילצוב אחראית שיווק והפצה

יהודה גרינבאום מפיק דפוס

האקדמיה הצעירה הישראלית

תמי פלג רכזת

תחזוקה ומשק

מיכאל זגורי מנהל

כוכי מימרן מתאמת תחזוקה ומשק

יוסי אפללו עוזר

גיל דיין עוזר

מיכל כהן עובדת משק

אורלי דהן עובדת משק

מחשוב

יעקב רוטמן אחראי מחשוב

ארכיון

רבקה פרדס-גבריאל ארכיונאית

לשכת הנשיא ומנכ"לית האקדמיה

ירדנה דהן ראשת לשכת נשיא ומנכ"לית

כספים ומנהל

יואב טאובמן סמנכ"ל

ילנה יופה חשבת

אלה בדליאן מנהלת חשבונות

משאבי אנוש

דגנית עוזר מנהלת

האגף לייעוץ וקשרי ממשל

רננה פרזנצ'בסקי-אמיר מנהלת

ד"ר טלי פרידמן מרכזת אקדמית

ד"ר נירית טופול מרכזת אקדמית

לירון דין מרכזת אקדמית

חן ברקמן מרכזת אקדמית

נוגה לוי מתאמת מנהלתית

שי שילה מתאמת מנהלתית

החטיבה למדעי הטבע

ד"ר יעל בן-חיים מנהלת

החטיבה למדעי הרוח

סימה דניאל מנהלת

זיוה דקל מתאמת מנהלתית

קשרי ציבור

יישום חוק חופש המידע

נעמה שילוני מנהלת

יוסי שוויג מנהל תוכן ומדיה

ייסודה של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

בראשית שנות החמישים החלו לדון במשרד החינוך והתרבות על אפשרות הקמתן של שתי אקדמיות: האחת למדעי הרוח והאחרת למדעי הטבע. בשנת 1955 הוקמה ועדה בראשותו של שר החינוך דאז פרופ' בן-ציון דינור ובהשתתפותם של אחדים מבכירי המדענים, והיא דנה בהצעות להקמת האקדמיות. הוועדה המליצה לפני הממשלה לפתוח בצעדים לקראת הקמתה של "פרה-אקדמיה". הממשלה קיבלה את ההצעה, אולם ההתנגדות שהתעוררה בכנסת הביאה לגניזתה. באותה השנה פנתה משפחת ון ליר לממשלת ישראל והציעה להקים בירושלים "מרכז לקידום התרבות" שישמש מקום מפגש לאנשי מדע, לאנשי רוח, להוגי דעות ולאנשי אומנות. ההצעה נדונה בממשלה בדצמבר 1955 ואושרה. בהחלטה נאמר ש"המרכז לקידום התרבות יאכסן את האקדמיה ללשון העברית ואת האקדמיות (העתידות לקום) למדעי רוח וטבע ולאומנויות", ומטרתו תהיה "ריכוז הישגי המחקר האקדמי הגבוה". בעקבות החלטה הקצתה הממשלה את חלקת הקרקע שעליה עומדים היום האקדמיה למדעים ומכון ון ליר. ואולם, בשל ההסתייגויות שנתעוררו באותה התקופה מהקמת האקדמיה שינתה הממשלה את החלטתה, ובנוסף המתקן של החלטה מ-8 במרס 1956 הושמט הסעיף הקובע כי המרכז יאכסן את האקדמיות הלאומיות.

על אף נסיגתה של הממשלה מהחלטתה הראשונה נמשכו המאמצים להקים את האקדמיה. בראש היוזמים עמד פרופ' אהרן קציר. הוא הציג לפני דוד בן-גוריון את תוכניתו להקים שתי אקדמיות, שתפקידן יהיה בין השאר לרכז את הדגולים מקרב אנשי הרוח, המלומדים, המדענים והאומנים בישראל; להשתתף בתכנון המדעי-הלאומי של פיתוח הארץ; לייצג את ישראל בפורום המדע הבין-לאומי; לקיים מגע מתמיד עם הגופים המקבילים בחוץ לארץ; לקיים פעולות אחרות בעלות אופי אקדמי או חינוכי. דוד בן-גוריון נתן את ברכתו להצעה.

לאחר פגישת הכנה של פרופ' אהרן קציר עם רקטור האוניברסיטה העברית בירושלים ונשיא הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל, שנדונו בה הצעותיו של פרופ' קציר, זימן דוד בן-גוריון ב-28 בנובמבר 1957 דיון בפורום רחב כדי ללבן את הבעיות הכרוכות בייסוד האקדמיה. בדיון השתתפו גם שר החינוך והתרבות דאז זלמן ארן, שר החינוך שקדם לו פרופ' בן-ציון דינור ופרופסורים מן המוסדות להשכלה גבוהה. הדיון נסב על אופייה של האקדמיה ועל תפקידיה, והובאו בו נימוקים בעד ונגד הקמתה. בסיכום הדיון הוחלט על הקמת ועדה מכינה לקראת הקמת האקדמיה אף כי נשארו בעינם חילוקי הדעות וההיסוסים בקרב משתתפי הדיון באשר להקמתו של מוסד שהוא מעין אקדמיה.

ביוני 1958 נתמנתה ועדה שמתפקידה היה להציע רשימת מועמדים לוועדה המכינה. ועדה זו חרזה מן התפקיד שהוטל עליה והכינה גם טיוטה של הצעת החלטה בדבר הקמת "בית ועד" או "אקדמיה". באוקטובר 1958 הגיש שר החינוך והתרבות את ההצעה לממשלה, והיא אושרה ב-9 בנובמבר 1958. לפי ההצעה ייפתח הממשלה את כוחם של ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות למנות ועד מכין להקמת "בית ועד" (אקדמיה) למדעי הרוח והטבע, שישבו בו אנשי המדע הדגולים במדינה. ב-17 בדצמבר 1958 פנה דוד בן-גוריון אל אנשי המדע והרוח שהוועדה המליצה עליהם והזמין לשמש חברים בוועדה המכינה להקמת האקדמיה.

אלה חברי הוועדה המכינה:

שאול אדלר, פרנץ אולנדורף, אפרים א' אורבך, יצחק ברנבלום, אריה דבורצקי, בן-ציון דינור, נפתלי ה' טור-סיני, ליאון מאיר, יעקב פולוצקי, ברנרד צונדק, אהרן קציר, נתן רוזן, נתן רוטנשטרייך, יואל רקח, מרכוס רינר, גרשם שלום
חברי כבוד: חנוך אלבק, מרטין בובר, יצחק פ' בער, שמואל ה' ברגמן, משה צ' סגל, יחזקאל קויפמן

מתפקידה של הוועדה המכינה היה לעבד תקנון ל"בית הוועד". ואומנם בישיבתה הראשונה של הוועדה, ב-6 בינואר 1959, נקבעה ועדה להצעת תקנון. הצעת התקנון עובדה במשך שישה חודשים, וב-12 ביולי 1959 אישרה אותה מליאת הוועדה המכינה. תקנון זה היה "תקנון האקדמיה הלאומית למדעים", והוא אושר בממשלה ב-13 בספטמבר 1959. כך נוסדה האקדמיה למעשה ונתאפשר לה להתחיל בפעילותה. ב-27 בדצמבר 1959 נתכנסה הוועדה המכינה בראשותו של פרופ' מרטין בובר והכריזה על הקמת האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים. חבריה הראשונים היו חברי הוועדה המכינה.

ב-23 בפברואר 1960 התקיימה ישיבתה הראשונה של האספה הכללית של האקדמיה בהשתתפות ראש הממשלה דאז דוד בן-גוריון, והוא ישב בראשה. בישיבה נבחרו פרופ' מרטין בובר לנשיא האקדמיה ופרופ' אהרן קציר לסגן הנשיא.

עיגון מעמדה של האקדמיה הלאומית למדעים בחוק המדינה נעשה לאחר שוועדת השרים לענייני חקיקה הכינה, בשיתוף חברי האקדמיה פרופ' אהרן קציר ופרופ' גרשם שלום, הצעת חוק לאקדמיה. ב-14 ביוני 1961 אישרה הכנסת את "חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, תשכ"א-1961".

במרס 1962 נתפרסם ברשומות "תקנון האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים", לאחר שהאספה הכללית של האקדמיה אישרה אותו.

מטרות האקדמיה ותפקידיה

- 1 לרכז בתוכה כחברים מטובי אישי המדע תושבי ישראל
- 2 לייעץ לממשלה בסוגיות בעלות חשיבות לאומית בתחום המחקר והתכנון המדעי, לרבות במתן הערכות מצב לאומיות ביוזמת האקדמיה, ולהגיש דוחות וסקירות, וכן לייעץ ולתת מידע למשרדי הממשלה לפי פנייתם
- 3 לטפח ולקדם פעילות מדעית, לרבות פעילות מדעית בין-תחומית ופעילות מדעית בתחומי דעת חדשים
- 4 לקיים מגע עם גופים מקבילים בחוץ לארץ
- 5 לפעול בייצוג המדע הישראלי במוסדות ובכינוסים בין-לאומיים, מתוך תיאום עם מוסדות המדינה
- 6 לפרסם כתבים שיש בהם כדי לקדם את המדע
- 7 לעסוק בכל פעילות אחרת שיש בה כדי לשמש את המטרות האמורות

נושאי תפקידים בעבר ובהווה

נשיאי האקדמיה

(1) פרופ' מרטין בובר ז"ל 1962–1960 (2) פרופ' אהרן קציר ז"ל 1968–1962 (3) פרופ' גרשם שלום ז"ל 1974–1968
(4) פרופ' אריה דבורצקי ז"ל 1980–1974 (5) פרופ' אפרים א' אורבך ז"ל 1986–1980 (6) פרופ' יהושע יורטנר
1995–1986 (7) פרופ' יעקב זיו ז"ל 2004–1995 (8) פרופ' מנחם יערי 2010–2004 (9) פרופ' רות ארנון 2015–2010
(10) פרופ' נילי כהן 2021–2015 (11) פרופ' דוד הראל 2021–

סגני נשיא

1993–1986	פרופ' נתן רוטנשטרייך ז"ל	2021–	פרופ' מרגלית פינקלברג
1986–1980	פרופ' יהושע יורטנר	2021–2015	פרופ' דוד הראל
1980–1974	פרופ' אפרים א' אורבך ז"ל	2015–2010	פרופ' ב"ז קדר
1974–1968	פרופ' אריה דבורצקי ז"ל	2010–2004	פרופ' רות ארנון
1968–1962	פרופ' גרשם שלום ז"ל	2004–1995	פרופ' חיים תדמור ז"ל
1962–1960	פרופ' אהרן קציר ז"ל	1995–1994	פרופ' מנחם יערי

יושבי ראש החטיבה למדעי הרוח

1986–1983	פרופ' נתן רוטנשטרייך ז"ל	2025–2019	פרופ' סרג'יו הרט
1983–1980	פרופ' דן פטינקין ז"ל	2019–2013	פרופ' יוסף קפלן
1980–1974	פרופ' נתן רוטנשטרייך ז"ל	2013–2007	פרופ' יוחנן פרידמן
1974–1969	פרופ' יהושע פראוור ז"ל	2007–2001	פרופ' ב"ז קדר
1969–1963	פרופ' אפרים א' אורבך ז"ל	2001–1995	פרופ' שאול שקד ז"ל
1962–1960	פרופ' גרשם שלום ז"ל	1995–1989	פרופ' יהושע בלאו ז"ל
		1989–1986	פרופ' אהרן ברק

יושבי ראש החטיבה למדעי הטבע

1992–1989	פרופ' יצחק שטיינברג ז"ל	2025–2019	פרופ' ידין דודאי
1989–1986	פרופ' ישראל דוסטובסקי ז"ל	2019–2013	פרופ' איתמר וילנר
1986–1980	פרופ' שמשון אברהם עמיצור ז"ל	2013–2007	פרופ' רפאל משולם ז"ל
1980–1974	פרופ' יגאל תלמי	2007–2004	פרופ' אלכסנדר לויצקי
1974–1968	פרופ' ארנסט דוד ברגמן ז"ל	2004–2001	פרופ' דן שכטמן
1968–1963	פרופ' אריה דבורצקי ז"ל	2001–1995	פרופ' רות ארנון
1963–1960	פרופ' וואל רקח ז"ל	1995–1992	פרופ' יעקב זיו ז"ל

חברי האקדמיה

החטיבה למדעי הטבע

השנה המצוינת היא שנת הבחירה

שמעון אולמן

פרופסור למתמטיקה שימושית
ולמדעי המחשב
מכון ויצמן למדע

תשע"א/2011

עודד אברמסקי

פרופסור לרפואה
בית הספר לרפואה של האוניברסיטה
העברית והדסה בירושלים

תשס"ט/2009

משה אורן

פרופסור לביולוגיה מולקולרית
מכון ויצמן למדע

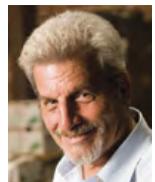
תשס"ו/2006

יקיר אהרונוב

פרופסור לפיזיקה
אוניברסיטת תל אביב

תש"ן/1990

מיכל אירני

פרופסורית למדעי המחשב
מכון ויצמן למדע

תשפ"ג/2023

אמנון אהרוני

פרופסור לפיזיקה
אוניברסיטת תל אביב

תשע"ב/2012

יונינה אלדר

פרופסורית להנדסת חשמל
מכון ויצמן למדע

תשע"ז/2017

ינון בן-נריה

פרופסור לרפואה מולקולרית
ואימונולוגיה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"א/2021

אורי אלון

פרופסור לביולוגיה מערכתית
מכון ויצמן למדע

תש"ף/2020

אשרף בריק

פרופסור לכימיה ביולוגית
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשפ"ד/2024

נוגה אלון

פרופסור למתמטיקה
אוניברסיטת תל אביב
ואוניברסיטת פרינסטון, ניו ג'רזי

תשנ"ז/1997

יוסף ברנשטיין

פרופסור למתמטיקה
אוניברסיטת תל אביב

תשס"ב/2002

מיכאל (מיקי) אלעד

פרופסור למדעי המחשב
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשפ"ד/2024

נעמה ברקאי

פרופסורית לגנטיקה מולקולרית
מכון ויצמן למדע

תשע"ח/2018

אורה אנטין-זולמן

פרופסורית לפיזיקה עיונית
אוניברסיטת תל אביב
ואוניברסיטת בן-גוריון בנגב

תשפ"ב/2022

שפרירה גולדוסר

פרופסורית למדעי המחשב
מכון ויצמן למדע

תשע"ה/2015

רות ארנון

פרופסורית לאימונולוגיה
מכון ויצמן למדע

תש"ן/1990

עודד גולדרייך

פרופסור למדעי המחשב
מכון ויצמן למדע

תשפ"ד/2024

צבי בן-אברהם

פרופסור לגאופיזיקה
אוניברסיטת תל אביב

תש"ס/2000

אלון גני

פרופסור להנדסת אווירונאוטיקה וחלל
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשפ"ה/2025

חיים הררי

פרופסור-מכון לפיזיקה
מכון ויצמן למדע

תשל"ח/1978

יורם גרונר

פרופסור לגנטיקה מולקולרית
מכון ויצמן למדע

תשנ"ט/1999

אברהם הרשקו

פרופסור-מחקר לביוכימיה ולרפואה
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תש"ס/2000

גדעון דגן

פרופסור להידרולוגיה
אוניברסיטת תל אביב

תשס"ו/2006

איתמר וילנר

פרופסור לכימיה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשס"ב/2002

ידין דודאי

פרופסור למדעי המוח
מכון ויצמן למדע

תשע"ד/2014

מאיר וילצ'יק

פרופסור לביופיזיקה
מכון ויצמן למדע

תשמ"ח/1988

תמר דיין

פרופסורית לאקולוגיה
אוניברסיטת תל אביב

תשפ"ד/2024

דניאל ויס

פרופסור-מחקר להנדסת
אווירונאוטיקה וחלל
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשע"ג/2013

מרדכי (מוטי) הייבלום

פרופסור לפיזיקה
מכון ויצמן למדע

תשס"ח/2008

עופר זיתוני

פרופסור למתמטיקה
מכון ויצמן למדע

תשפ"ג/2023

דוד הראל

פרופסור למדעי המחשב
מכון ויצמן למדע

תש"ע/2010

אלי זלדוב

פרופסור לפיזיקה של חומר מעובה
מכון ויצמן למדע

תשפ"ג/2023

אהוד הרושובסקי

פרופסור למתמטיקה
האוניברסיטה העברית בירושלים
ואוניברסיטת אוקספורד, אנגליה

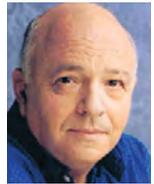
תשס"ח/2008

אילן חת

פרופסור לביוטכנולוגיה חקלאית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשנ"ח/1998

אלכסנדר לובוצקי

פרופסור למתמטיקה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ד/2014

ישעיהו (אישי) טלמון

פרופסור להנדסה כימית
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשפ"א/2021

יוסי לוייה

פרופסור לאקולוגיה
אוניברסיטת תל אביב

תשס"ט/2009

רשף טנא

פרופסור לכימיה
מכון ויצמן למדע

תשע"א/2011

רפאל דוד לויין

פרופסור לכימיה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשנ"ב/1992

עדה יונת

פרופסורית לביוכימיה מבנית
מכון ויצמן למדע

תש"ס/2000

אלכסנדר לויצקי

פרופסור לכימיה ביולוגית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשנ"ט/1999

יהושע יורטר

פרופסור לכימיה
אוניברסיטת תל אביב

תשל"ג/1973

סלי ליזרוביץ

פרופסור לכימיה
מכון ויצמן למדע

תשפ"ב/2022

יוסף ירדן

פרופסור לביוכימיה מולקולרית
מכון ויצמן למדע

תשס"ז/2007

אילון לינדנשטראוס

פרופסור למתמטיקה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ב/2012

מאיר להב

פרופסור לכימיה
מכון ויצמן למדע

תשפ"ב/2022

דוד מילשטיין

פרופסור לכימיה אורגנית
מכון ויצמן למדע

תשע"ב/2012

אילן מרק

פרופסור לכימיה אורגנית
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשע"ט/2019

ששון צחייק

פרופסור לכימיה תאורטית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ה/2025

נעם ניסן

פרופסור למדעי המחשב
האוניברסיטה העברית בירושלים

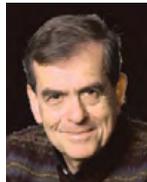
תשפ"ב/2022

אהרן צ'חנובר

פרופסור מחקר לביוכימיה
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשס"ד/2004

אברהם ניצן

פרופסור לכימיה
אוניברסיטת תל אביב
ואוניברסיטת פנסילבניה, פילדלפיה

תשס"ט/2009

יוסף קוסט

פרופסור להנדסה כימית
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

תשע"ה/2015

חיים סידר

פרופסור לביוכימיה ולביולוגיה מולקולרית
בית הספר לרפואה של האוניברסיטה
העברית והדסה בירושלים

תשס"ג/2003

רוג'ר ד' קורנברג

פרופסור לביולוגיה מבנית ולביוכימיה
האוניברסיטה העברית בירושלים
ואוניברסיטת סטנפורד, קליפורניה

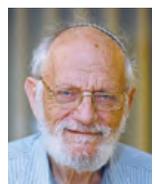
תשפ"ב/2022

הלל פורסטנברג

פרופסור למתמטיקה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשל"ד/1974

יעקב קליין

פרופסור לפיזיקה ולכימיה
פיזיקלית של חומר רך
מכון ויצמן למדע

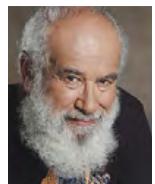
תשע"ו/2016

דב פרוהמן

פרופסור לפיזיקה שימושית

תשנ"ב/1991

גיל קלעי

פרופסור למתמטיקה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ו/2016

יצחק פריד

פרופסור למדעי המוח, נירוכירורגיה ורפואה
אוניברסיטת תל אביב
ואוניברסיטת קליפורניה, לוס אנג'לס

תשפ"ג/2023

עדי קמחי

פרופסורית לגנטיקה מולקולרית
מכון ויצמן למדע

תשע"ה/2015

מרדכי (מוטי) שגב

פרופסור-מחקר לפיזיקה
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשע"א/2011

שרית קראוס

פרופסורית למדעי המחשב
אוניברסיטת בר-אילן

תשפ"א/2021

רותם שורק

פרופסור למיקרוביולוגיה ולאיימונולוגיה
מכון ויצמן למדע

תשפ"ה/2025

דוד קשדן

פרופסור למתמטיקה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשס"ו/2006

עדיאל (עדי) שטרן

פרופסור לפיזיקה
מכון ויצמן למדע

תשע"ח/2018

אלי קשת

פרופסור לביולוגיה מולקולרית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ה/2015

יוסף שילה

פרופסור לגנטיקה מולקולרית
אוניברסיטת תל אביב

תשס"ה/2005

מיכאל רבין

פרופסור למתמטיקה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשמ"ב/1982

יהודה שינבלד

פרופסור לרפואה ולאוטואימוניות
המרכז הרפואי שיבא, תל השומר
ואוניברסיטת רייכמן

תשע"ט/2019

מישל רבל

פרופסור לגנטיקה מולקולרית
מכון ויצמן למדע

תשס"ה/2005

דן שכטמן

פרופסור-מחקר להנדסת חומרים
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשנ"ו/1996

יאיר רייזנר

פרופסור לאיימונולוגיה
מכון ויצמן למדע

תש"ף/2020

שהרן שלח

פרופסור למתמטיקה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשמ"ח/1988

גדעון רכבי

פרופסור לרפואה
המרכז הרפואי שיבא, תל השומר
ואוניברסיטת תל אביב

תשע"ו/2016

זאב תדמור

פרופסור-מחקר להנדסה כימית
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשמ"ד/1984

שלמה שמאי

פרופסור-מחקר להנדסת חשמל
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשע"ב/2012

יגאל תלמי

פרופסור לפיזיקה גרעינית
מכון ויצמן למדע

תשכ"ג/1963

עדי שמיר

פרופסור למתמטיקה שימושית
מכון ויצמן למדע

תשנ"ח/1998

מיכה שריר

פרופסור למדעי המחשב
אוניברסיטת תל אביב

תשע"ח/2018

החטיבה למדעי הרוח

השנה המצוינת היא שנת הבחירה

שולמית אליצור

פרופסורית לספרות עברית,
לשירה ולפיוט בימי הביניים
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ב/2022

ישראל אומן

פרופסור למתמטיקה ולכלכלה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשמ"ט/1989

רחל אתרמן

פרופסורית לתכנון ערים ולמשפט
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשפ"ב/2022

משה אידל

פרופסור למחשבת ישראל
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשס"ו/2006

יצחק אנגלרד

פרופסור למשפטים
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשנ"ב/1992

בנימין איזק

פרופסור להיסטוריה
אוניברסיטת תל אביב

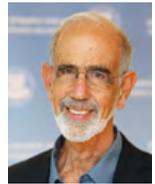
תשנ"ו/1996

יורם בילו

פרופסור לאנתרופולוגיה פסיכולוגית
אוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ה/2015

רות ברמן

פרופסורית לבלשנות
אוניברסיטת תל אביב

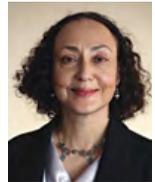
תשע"ג/2013

מיכל בירן

פרופסורית להיסטוריה,
ללימודי אסיה וללימודי האסלאם
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ד/2014

גיא בר־עוז

פרופסור לביו־ארכאולוגיה
אוניברסיטת חיפה

תשפ"ד/2024

איל בננישתי

פרופסור למשפטים
אוניברסיטת תל אביב

תשע"ז/2017

אהרן ברק

פרופסור למשפטים
אוניברסיטת רייכמן

תשל"ו/1976

יואב בנימיני

פרופסור לסטטיסטיקה
אוניברסיטת תל אביב

תשע"ה/2015

נעמה גורן־ענבר

פרופסורית לארכאולוגיה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ו/2016

מאיר מיכאל בר־אשר

פרופסור לחקר האסלאם הקדום
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ד/2024

ישראל גרשוני

פרופסור להיסטוריה של המזרח התיכון
אוניברסיטת תל אביב

תשפ"ג/2023

משה בר־אשר

פרופסור ללשון העברית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ד/2014

אבנר דה שליט

פרופסור למדע המדינה ולמחשבה מדינית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ה/2025

ישראל ברטל

פרופסור להיסטוריה של עם ישראל
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ו/2016

אבנר הולצמן

פרופסור לספרות עברית
אוניברסיטת תל אביב

תשע"ה/2015

מוחמד חאג' יחיא

פרופסור לעבודה סוציאלית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"א/2021

סימון הופקינס

פרופסור לשפות שמיות
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ח/2018

עמנואל טוב

פרופסור למקרא
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ב/2012

משה הלברטל

פרופסור למחשבת ישראל ולפילוסופיה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תש"ע/2010

לאונה טוקר

פרופסורית לספרות אנגלית והשוואתית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ג/2023

אלחנן הלפמן

פרופסור לכלכלה
אוניברסיטת תל אביב

תשמ"ח/1988

חווה טורניאנסקי

פרופסורית לספרות יידיש ולתרבות אשכנז
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשס"ז/2007

דון הנדלמן

פרופסור לאנתרופולוגיה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשנ"ח/1998

חווה יבלונקה

פרופסורית לפילוסופיה של הביולוגיה,
לביולוגיה תאורטית, לאבולוציה ולחקר
התודעה, אוניברסיטת תל אביב

תשפ"ה/2025

סרג'יו הרט

פרופסור למתמטיקה ולכלכלה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשס"ו/2006

מנחם יערי

פרופסור לכלכלה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשנ"ב/1992

שולמית וולקוב

פרופסורית להיסטוריה
אוניברסיטת תל אביב

תשס"ו/2006

יעקב כדורי

פרופסור למקרא
אוניברסיטת בר-אילן

תשע"ז/2017

דוד וייסבורד

פרופסור לקרימינולוגיה
האוניברסיטה העברית בירושלים
ואוניברסיטת ג'ורג' מייסון, וירג'יניה

תשפ"ד/2024

נילי כהן

פרופסורית למשפטים
אוניברסיטת תל אביב

תשס"ד/2004

אהרן ממן

פרופסור ללשון העברית
ולשונות היהודים
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ט/2019

יהודה ליבס

פרופסור למחשבת ישראל
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ט/2019

אבישי מרגלית

פרופסור לפילוסופיה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"א/2011

נירה ליברמן

פרופסורית לפסיכולוגיה
אוניברסיטת תל אביב

תשפ"א/2021

נדב נאמן

פרופסור להיסטוריה של עם ישראל
אוניברסיטת תל אביב

תשע"ב/2012

יונתן מאיר

פרופסור להיסטוריה יהודית
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

תשע"ט/2019

דוד נבון

פרופסור לפסיכולוגיה
אוניברסיטת חיפה

תשנ"ב/1992

עמיחי מזר

פרופסור לארכאולוגיה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ב/2012

מארן ר' ניהוף

פרופסורית למחשבת ישראל
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"א/2021

דן מירון

פרופסור לספרויות יהודיות מודרניות
האוניברסיטה העברית בירושלים
ואוניברסיטת קולומביה, ניו יורק

תש"ף/2020

מיכאל אדוארד סטון

פרופסור למחשבה ולספרות יהודית
וללימודים ארמניים
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ט/2019

בילי מלמן

פרופסורית להיסטוריה
אוניברסיטת תל אביב

תשע"ו/2016

גדליה סטרומזה

פרופסור למדע הדתות
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשס"ח/2008

ישראל פינקלשטיין

פרופסור לארכאולוגיה
אוניברסיטת תל אביב
ואוניברסיטת חיפה

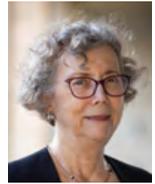
תשע"ה/2015

שרה סטרומזה

פרופסורית לשפה וספרות ערבית
ולמחשבת ישראל
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ג/2023

אנדרו פלקס

פרופסור ללימודי אסיה המזרחית
האוניברסיטה העברית בירושלים
ואוניברסיטת תל אביב

תשע"ז/2017

סמי סמוחה

פרופסור לסוציולוגיה
אוניברסיטת חיפה

תשפ"א/2021

דניאל פרידמן

פרופסור למשפטים
אוניברסיטת תל אביב

תשנ"ה/1995

אדוין סרוסי

פרופסור למוסיקולוגיה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ד/2024

יוחנן פרידמן

פרופסור ללימודי האסלאם
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשנ"ט/1999

שמחה עמנואל

פרופסור לתלמוד ולהלכה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תש"ף/2020

מרדכי עקיבא פרידמן

פרופסור לתלמוד, לחקר הגניזה
ולערבית-יהודית
אוניברסיטת תל אביב

תשס"א/2001

אריאל פורת

פרופסור למשפטים
אוניברסיטת תל אביב

תשע"ד/2014

נעמה פרידמן

פרופסורית לנוירופסיכולוגיה של השפה
אוניברסיטת תל אביב

תשפ"ב/2022

שמואל פיינר

פרופסור להיסטוריה של עם ישראל
אוניברסיטת בר-אילן

תשפ"ג/2023

בנימין זאב קדר

פרופסור להיסטוריה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשנ"ח/1998

מרגלית פינקלברג

פרופסורית ללימודים קלאסיים
אוניברסיטת תל אביב

תשס"ה/2005

שלומית רמון-קינן

פרופסורית לספרות אנגלית והשוואתית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ג/2013

איתן קולברג

פרופסור לשפה ולספרות ערבית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשנ"ג/1993

יואל רק

פרופסור לאבולוציה ולאנטומיה
אוניברסיטת תל אביב

תשס"ח/2008

אשר קוריאט

פרופסור לפסיכולוגיה
אוניברסיטת חיפה

תשס"ב/2002

יגאל שוורץ

פרופסור לספרות עברית
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

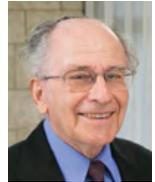
תשפ"ה/2025

יעקב קליין

פרופסור לאשורולוגיה
אוניברסיטת בר-אילן

תשס"ה/2005

דוד שולמן

פרופסור ללימודים הודיים
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשמ"ח/1988

יוסף קפלן

פרופסור להיסטוריה
ולהיסטוריה של עם ישראל
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשס"ד/2004

בן-עמי שילוני

פרופסור ללימודי אסיה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ב/2012

מיכאל קרייני

פרופסור למשפטים
האוניברסיטה העברית בירושלים

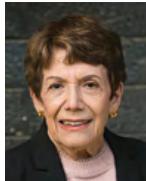
תשפ"ב/2022

אניטה שפירא

פרופסורית להיסטוריה של עם ישראל
אוניברסיטת תל אביב

תש"ף/2020

אריאל רובינשטיין

פרופסור לכלכלה
אוניברסיטת תל אביב

תשנ"ה/1995

אריאל ששה-הלוי

פרופסור לבלשנות
האוניברסיטה העברית בירושלים

תש"ס/2000

רונית ריצי

פרופסורית ללימודי אינדונזיה
ולספרות השוואתית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ב/2022

מקבלי הפרסים וציוני הכבוד מקרב חברות וחברי האקדמיה לשנת תשפ"ה

(לפי סדר האל"ף-ב"ת)

פרופ' נוגה אלון

פרס וולף במתמטיקה לשנת 2024

פרופ' מיכאל אלעד

פרס רוטשילד לשנת 2024
בתחום ההנדסה

פרופ' זליג אשחר ז"ל

פרס Warren Alpert Foundation לשנת 2024
בשיתוף בית הספר לרפואה של אוניברסיטת הרווארד
פרס VinFuture, פרס למחדשים בעלי הישגים יוצאי דופן
בתחומים מתפתחים לשנת 2024
מטעם קרן VinFuture

פרופ' צבי בן-אברהם

מונה לנגיד מייסד
של בית הספר למדעי הים ע"ש ליאון צ'רני

פרופ' יקיר אהרונוב

נבחר לחבר זר בחברה המלכותית הבריטית

פרופ' משה אידל

נבחר לחבר ב־Academia Europaea
נבחר לחבר באקדמיה הלאומית הרומנית למדעים

פרופ' יונינה אלדר

פרס ישראל לשנת תשפ"ה
בתחום חקר ההנדסה

פרופ' אורי אלון

פרס Ernst Dieter Gilles לשנת 2025
מטעם אוניברסיטת שטוטגרט, גרמניה
נבחר לחבר
ב־The Academy for Health and Lifespan Research

פרופ' עמיחי מזר

תואר דוקטור לשם כבוד
מאוניברסיטת ברן בשווייץ

פרופ' דוד מילשטיין

פרס Max Tishler לשנת 2025
מטעם אוניברסיטת הרווארד

פרופ' מארן ר' ניהוף

נבחרה לחברה ב־Academia Europaea

פרופ' מיכאל אדוארד סטון

המדליה הנשיאותית של ארמניה לשנת 2024
על תרומתו רבת השנים
לפיתוח תחום לימודי ארמניה

פרופ' גדליה סטרומזה

נבחר לחבר בין־לאומי באקדמיה הבריטית

פרופ' שרה סטרומזה

נבחרה לחברה במסדר
Pour le Mérite für Wissenschaften und Künste
בחסות נשיא הרפובליקה של גרמניה

פרופ' יצחק פריד

פרס Winn לשנת 2025 לעידוד מחקר במדעי המוח
ולהכרה במחויבות יוצאת דופן למחקר בתחום
מטעם האגודה לנירוכירורגים (SNS)

פרופ' יוחנן פרידמן

תואר לשם כבוד מהמרכז האקדמי שלם

פרופ' יואב בנימיני

פרס Rousseeuw de Statistique לשנת 2024
מטעם קרן המלך בודואן (בלגיה)

פרופ' אשרף בריק

פרס Vincent du Vigneaud לשנת 2025
מטעם החברה האמריקאית לפפטידים (APS) וחברת Bachem
פרס רפופורט לחוקר בכיר לשנת 2024

פרופ' מוטי הייבלום

פרס וולף בפיזיקה לשנת 2025
נבחר לחבר באקדמיה הלאומית למדעים
של ארצות הברית

פרופ' סרג'ו הרט

נבחר לחבר בין־לאומי
באקדמיה הלאומית למדעים של ארצות הברית

פרופ' מאיר וילצ'ק

תואר דוקטור לשם כבוד
מאוניברסיטת אריאל

פרופ' ישעיהו (אישי) טלמון

פרס Graham לשנת 2024
על תרומה יוצאת דופן לאומית ובין־לאומית
למדע הקולואידים מטעם האגודה הגרמנית לקולואידים
(Kolloid-Gesellschaft)

פרופ' אלכס לובוצקי

פרס המאמר המצטיין לשנת 2024
מטעם האגודה לתורת האינפורמציה של
האיגוד הבין־לאומי למהנדסי חשמל ואלקטרוניקה (IEEE)

פרופ' יוסף שילה

פרס מפעל חיים
בהוקרה על תרומתו רבת השנים
למחקר הגנטיקה והגנומיקה בישראל
מטעם החברה לגנטיקה בישראל

פרופ' יהודה שינפלד

פרס AESKU לשנת 2024
למפעל חיים בתחום
חקר האוטואימוניות

פרופ' עדי שמיר

פרס וולף במתמטיקה לשנת 2024

פרופ' מיכה שריר

פרס Donald E. Knuth לשנת 2025
המוענק במשותף מאת האיגוד למכשור חישובי ACM SIGACT
ו־TCMF של האיגוד הבין־לאומי
למהנדסי חשמל ואלקטרוניקה (IEEE)

פרופ' מיכאל קרייני

פרס ש"ז חשין למצוינות אקדמית במשפט
לחוקר בכיר לשנת תשפ"ה
פרס המאמר הטוב ביותר לשנת 2024 בכתב העת
International Journal of Constitutional Law

פרופ' רותם שורק

פרס Gruber בגניטקה לשנת 2025
מטעם האגודה האמריקאית לגנטיקה
פרס Selman A. Waksman במיקרוביולוגיה לשנת 2025
מטעם האקדמיה הלאומית למדעים של ארצות הברית

פרס Robert Koch לשנת 2025
מטעם Robert Koch Foundation

פרס רוטשילד למדעי החיים לשנת 2024

נבחר לחבר בין־לאומי
באקדמיה הלאומית למדעים של ארצות הברית

פרופ' עדי (עדיאל) שטרן

פרס Simon Memorial לשנת 2025
מטעם המכון הבריטי לפיזיקה (IOP)

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
THE ISRAELI ACADEMY OF SCIENCES AND HUMANITIES

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
THE ISRAELI ACADEMY OF SCIENCES AND HUMANITIES

דוח פעילות 1

1 < דוח פעילות

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים מקדמת ומטפחת את הפעילות המדעית בישראל. בשנה זו המשכנו לתת ייעוץ שוטף לגורמי הממשלה בנושאי מחקר ותכנון מדעי בעלי חשיבות לאומית, באמצעות האגף לייעוץ וקשרי ממשל, והבענו את עמדותינו באמצעות גילויי דעת של מועצת האקדמיה.

במהלך השנה פעלו האקדמיה ונציגיה ללא לאות בזירה הבין-לאומית תוך כדי התמודדות עם אתגרים חסרי תקדים בדמות גילויים גוברים של חרם אקדמי על ישראל ואיום על השתתפותה בתוכניות מענקי המחקר מטעם האיחוד האירופי. האקדמיה פעלה מתוך האמונה העמוקה כי המדע הוא נכס עולמי משותף, ושיתוף פעולה מדעי בין-לאומי חיוני להתמודדות עם האתגרים של העת הזו. נציגי האקדמיה, ובראשם הנשיא פרופ' דוד הראל, השתתפו בכינוסים בין-לאומיים רבים ובפגישות עם אנשי מדע בכירים ועם מקבלי החלטות, בעיקר באירופה. במפגשים אלה הדגישו נציגינו כי חרמות אקדמיים פוגעים בעיקר בקידום המדע ובפתרון בעיות האנושות, ואינם תורמים לפתרון סכסוכים גאופוליטיים. האקדמיה המשיכה לקיים פעילויות עם אקדמיות עמיתות בחו"ל, ואף שחלק מן האירועים המשותפים נדחו או הועתקו למדינה אחרת, מסגרות שיתוף הפעולה הוסיפו להתקיים ואף להתחזק.

בד בבד עם האתגרים בזירה הבין-לאומית נאלצה האקדמיה השנה להתמודד גם עם איומים חסרי תקדים מבית על עצמאותה של מערכת ההשכלה הגבוהה והמחקר בישראל. האקדמיה מצאה עצמה נאלצת להתריע באופן חוזר ונשנה מפני פגיעות בחופש האקדמי ומפני איומים על עצמאות המוסדות והמדענים שתוצאותיהם יהיו הרות אסון למצינות של המדע הישראלי ולמעמדו בחזית המחקר העולמי. מועצת האקדמיה פרסמה גילויי דעת נחרצים בנושאים מגוונים: החל מהתנגדות להרחבת ההפרדה המגדרית במוסדות ההשכלה הגבוהה, דרך הזהרה מפני "חוקי ההשתקה" המאיימים על חופש הביטוי של חברי סגל אקדמי וסטודנטים וכלה במחאה על ההתערבות הפוליטית בהענקת פרס ישראל. כל אלה מעידים על ניסיון שיטתי להכפיף את האקדמיה לאינטרסים פוליטיים קצרי טווח. נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל הוביל מערכה ציבורית נרחבת לעצירת המגמות הללו תוך כדי מתן עשרות ראיונות לתקשורת והופעות לפני ועדות כנסת. במסגרת זו הודגש שוב ושוב כי המדע והמחקר הם תשתית חיונית לחוסנה של מדינת ישראל ואחד ממנועי השיקום והצמיחה שלה, ושהפגיעה באוטונומיה האקדמית פוגעת לא רק בחוקרים עצמם אלא גם במעמדה הבין-לאומי של ישראל ובעתידה הכלכלי, הטכנולוגי והביטחוני.

עוד פעלה השנה האקדמיה לטיפול חוקרים וחוקרות צעירים והמשיכה בפעילותן של החטיבות למדעי הטבע ולמדעי הרוח ושל ההוצאה לאור. כמו כן פעלה האקדמיה להנחלתו ולהנגשתו של המדע לציבור באמצעות אירועים מדעיים המתקיימים בבית האקדמיה וכן באופן מקוון.

פרק זה מציג סקירה כללית של עיקרי פעילותם של לשכת הנשיא ושל האגף לקשרי ציבור, וכן תיאור קצר של פעילויות האגף לייעוץ לממשלה, של האגף לקשרים בין-לאומיים ושל פעילויות לטיפול מדענים צעירים. דיווחים על פעילות החטיבות למדעי הטבע והרוח, בית ההוצאה לאור, האקדמיה הצעירה הישראלית ועוד מפורטים בפרקי הדוח השונים להלן.

1.1 < כהונה שנייה לנשיא האקדמיה ולסגניתו

נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל וסגנית נשיא האקדמיה פרופ' מרגלית פינקלברג

בישיבת האספה הכללית של האקדמיה ביום שלישי, י"ג באייר תשפ"ד, 21 במאי 2024, בחרו חברות וחברי האקדמיה לתפקיד נשיא האקדמיה בפרופ' דוד הראל, מדען פורץ דרך בתחום מדעי המחשב, זוכה פרס ישראל ממכון ויצמן למדע, ולתפקיד סגנית הנשיא – בפרופ' מרגלית פינקלברג, חוקרת בעלת שם עולמי מהחוג ללימודים קלאסיים באוניברסיטת תל אביב. זו כהונתם השנייה.

1.2 < קבלת חברים חדשים לאקדמיה

מימין: יו"ר החטיבה למדעי הרוח סרג'יו הרט, פרופ' אדוין טרוסי, פרופ' גיא ברעז, פרופ' מיכאל (מיקי) אלעד, פרופ' מאיר מיכאל בראשר, יו"ר החטיבה למדעי הטבע ידן דודאי, נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, סגנית הנשיא פרופ' מרגלית פינקלברג, פרופ' דוד וייסבורד, פרופ' אשרף בריק, פרופ' תמר דיין ופרופ' עודד גולדרייך בטקס חנוכה תשפ"ה

באותה הישיבה של האספה הכללית של האקדמיה נבחרו חברה ושבעה חברים אל שורותיה: **פרופ' מיכאל (מיקי) אלעד**, פרופסור למדעי המחשב, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל; **פרופ' מאיר מיכאל בראשר**, פרופסור לחקר האסלאם הקדום, האוניברסיטה העברית בירושלים; **פרופ' אשרף בריק**, פרופסור לכימיה ביולוגית, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל; **פרופ' גיא ברעז**, פרופסור לביורארכאולוגיה, אוניברסיטת חיפה; **פרופ' עודד גולדרייך**, פרופסור למדעי המחשב, מכון ויצמן למדע; **פרופ' תמר דיין**, פרופסורית לאקולוגיה, אוניברסיטת תל אביב; **פרופ' דוד וייסבורד**, פרופסור לקרימינולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים ואוניברסיטת ג'ורג' מייסון, וירג'יניה; **פרופ' אדוין טרוסי**, פרופסור למוסיקולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים.

טקס קבלת החברים החדשים לאקדמיה התקיים בערב נר שיש של חנוכה תשפ"ה, 30 בדצמבר 2024, בישיבה הפתוחה של האספה הכללית של האקדמיה שנערכה בבית האקדמיה בירושלים. [הרצאות הבכורה של החברים החדשים](#) זמינות לצפייה באתר.

בתקופת הדיווח נערכו בחירות למחזור נוסף של חברות וחברים. האספה הכללית בחרה בישיבתה מיום כ"ב באייר תשפ"ה, 20 במאי 2025, חברה וחמישה חברים אל שורותיה: **פרופ' אלון גני**, פרופסור להנדסת אווירונאוטיקה וחלל, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל; **פרופ' אבנר דה שליט**, פרופסור למדעי המדינה ולמחשבה מדינית, האוניברסיטה העברית בירושלים; **פרופ' חוה יבלונקה**, פרופסורית לפילוסופיה של הביולוגיה, לביולוגיה תאורטית, לאבולוציה ולחקר התודעה, אוניברסיטת תל אביב; **פרופ' ששון צחייק**, פרופסור לכימיה תאורטית, האוניברסיטה העברית בירושלים; **פרופ' יגאל שוורץ**, פרופסור לספרות עברית, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב; **פרופ' רותם שורק**, פרופסור למיקרוביולוגיה ולאיימונולוגיה, מכון ויצמן למדע. טקס הקבלה לחברים אלו יתקיים בחנוכה תשפ"ו.

1.3 < הערכה וייעוץ לגורמי ממשל

חוק האקדמיה מונה עם תפקידיה של האקדמיה ייעוץ לממשלה בפעולות הנוגעות למחקר ולתכנון מדעי בעלי חשיבות לאומית. פעילות הייעוץ של האקדמיה נעשית בתחומי מדיניות מדע ומדע למען מדיניות. הפעילות נועדה לקדם קבלת החלטות וגיבוש מדיניות על יסוד נתונים, עובדות וידע מדעי. לשם כך האקדמיה מעמידה את משאביה – כגוף ממלכתי, ניטרלי ועצמאי, בעל רשת ענפה של קשרים עם מדענים ועם חוקרים מובילים בכל תחומי המחקר ובעל מוניטין בין-לאומי של מצוינות מדעית – לרשות מקבלי ההחלטות והציבור הרחב.

לפני שנה הקימה האקדמיה אגף ייעודי חדש אשר נועד לקדם ולהרחיב את הפעילות למתן ייעוץ המבוסס על מחקר ומדע ולחזק את הקשר שבין האקדמיה לממשל. האגף החדש מאגם את כל פעולות האקדמיה השונות למימוש תפקיד הייעוץ, ובהן ריכוזה של ועדת דוח מצב המדע התלת-שנתי וכן ועדות שונות שהוקמו כדי לתת מענה לצרכים שעלו ופרסום דוחותיהן ותוצרי פעילותן. האגף כולל כיום גם את הפעולות לקידום השימוש בידע מחקרי בתחום החינוך, שעד כה נוהלו באמצעות "היוזמה – מרכז לידע ולמחקר בחינוך" ועומדת בראשו רננה פרזנצ'בסקי-אמיר (למידע נוסף על האגף החדש ראו להלן בפרק 4 "האגף לייעוץ וקשרי ממשל").

1.4 < גילויי דעת מטעם מועצת האקדמיה ונשיא האקדמיה

במהלך השנה פרסמו מועצת האקדמיה ונשיא האקדמיה גילויי דעת והביעו בהם את עמדתם בעניינים שבראש סדר היום הציבורי:

- < בחודש יולי 2024 פרסמה המועצה [גילוי דעת בנושא "חוק ההשתקה"](#).
  - < בחודש אוגוסט 2024 פרסמו חברים במועצת האקדמיה [תגובה לטיטת התוכנית הרב-שנתית להנגשת ההשכלה הגבוהה לאוכלוסייה החרדית](#).
  - < בחודש דצמבר 2024 פרסמה המועצה [גילוי דעת בנושא הצעת החוק להרחבת ההפרדה המגדרית באקדמיה](#).
  - < בחודש מרס 2025 פרסמה המועצה [גילוי דעת בנושא התערבות שר החינוך בהענקת פרס ישראל](#).
  - < בחודש מאי 2025 פרסמה המועצה [גילוי דעת המזהיר מפני קרע עם האיחוד האירופי המציב את המדע הישראלי בסכנה של ממש](#).
  - < בחודש יולי 2025 פרסם נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל [גילוי דעת בנושא בלימת המשבר ההומניטרי ברצועת עזה ושחרור החטופים](#).
  - < נוסף על אלה, בחודש נובמבר 2024 פרסמו נשיא האקדמיה פרופ' הראל וחברי וחברות האקדמיה מתחומי הארכאולוגיה וההיסטוריה העתיקה של ארץ ישראל [מכתב הקורא לעצור את קידום ההצעה לתיקון חוק העתיקות](#). בהמשך לכך, הוגש בחודש פברואר 2025 לוועדת החינוך של הכנסת נייר עמדה, שנחתם בידי נשיא האקדמיה, יו"ר המועצה לארכאולוגיה ופורום ראשי המכונים לארכאולוגיה, ובו הובעה התנגדות מקצועית נחרצת להצעת החוק והודגשו השלכותיה המדעיות והבין-לאומיות.
- כמו כן השתתפו נציגי האקדמיה והאקדמיה הצעירה הישראלית בהזדמנויות רבות בדיונים של ועדת החינוך, התרבות והספורט ושל ועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת.

1.5 < קידומו וחיזוקו של הקשר עם אקדמיות זרות ומעמדו הבין-לאומי של המדע הישראלי

קידום קשריה המדעיים הבין-לאומיים של ישראל הוא אחת המשימות החשובות של האקדמיה, וחשיבותו גוברת נוכח גילויי החרם האקדמי המתרבים בעקבות התמשכות הלחימה והחשש לפגיעה בהשתתפותה של ישראל בתוכניות המחקר של האיחוד האירופי, ובראשן תוכנית Horizon Europe. פניותיו ונאומיו של נשיא האקדמיה לפני עמיתים ולפני מקבלי החלטות מחו"ל וראיונות שהעניק לתקשורת הבין-לאומית זכו לתגובות תומכות ברובן, ובייחוד בלטה תמיכתם החמה של גופי המדע בגרמניה.

נוסף על זה, האקדמיה וראשיה עוקבים בחשש אחר התפתחויות הנוגעות לצעדי ממשל טראמפ המקפאים מימון פדרלי בהיקף של מיליארדי דולרים למחקר מדעי ומטילים צנזורה על נושאי מחקר כמו שינויי אקלים ומגוון. הקיצוצים בתקציבי המחקר, כולל הפחתות ניכרות לקרן הלאומית למדע (NSF) ולמכון הלאומי לבריאות (NIH), יוצרים אי-ודאות בדבר המשכיות של מיזמי מחקר משותפים. ההגבלות החדשות על תמיכה במיזמים בין-לאומיים עלולות לפגוע בחוקרים ישראלים המשתתפים בקונסורציומים אמריקאיים ולהגביל את הגישה למשאבי מידע ולמאגרי נתונים חיוניים.

בשל המלחמה המתמשכת ובשל צמצום הטיסות לישראל התקיימו כמה כינוסים משותפים עם אקדמיות עמיתות, על פי ההסכמים לשיתוף פעולה מדעי, מחוץ למדינה (לפירוט הפעילויות למען קידום הקשר עם אקדמיות זרות ובזירה הבין-לאומית ראו להלן בפרק 5 "קשרים בין-לאומיים").

1.6 < טיפוח הצעירים במדע

האקדמיה רואה חשיבות רבה בהידוק הקשר עם דור המדענים והמדעניות הצעירים ועם המדענים לעתיד ופועלת לקידום צעירים מצטיינים במערכת ההשכלה הגבוהה. השנה המשיכו בפעילותם האקדמיה הצעירה הישראלית, תוכנית המלגות מיסודה של הקרן ע"ש אליכס דה רוטשילד לתלמידי מחקר לתואר דוקטור במדעי הרוח והחברה, תוכניות קאוולי ו-GISFOH, פרסי בלווטניק, תוכנית המלגות להבאת בתר-דוקטורנטים זרים מצטיינים לישראל, קבוצות פורום הצעירים של החטיבות למדעי הרוח והטבע, מלגות אדמס, תוכנית המלגות ע"ש נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' רות ארנון ומלגות קרן פולקס.

כמו כן הובילה האקדמיה, לראשונה, את השתתפות ישראל בתחרות פרס כדור הארץ של פרונטירס למאמר בתחום הקיימות וכן אירחה את שלב התחרות המקומית של Falling Walls Lab, תחרות בין-לאומית של הצגות קצרות המאפשרת לסטודנטים ולסטודנטיות להציג רעיונות וגילויים חדשניים. פעילויות אלו נועדו לעודד חוקרים ישראלים צעירים ומבטיחים, למשוך חוקרים צעירים מצטיינים מרחבי העולם להשתלב במעבדות המחקר בישראל ולקדם קשר מקצועי ואישי הדוק בין מדענים מצטיינים. לפירוט הפעילות של תוכניות אלה ראו בפרקים להלן.

1.7 < הנגשת המדע לציבור והנחלתו

בשנים האחרונות משקיעה האקדמיה מאמצים רבים בפתירת שערות לציבור הרחב כדי לחשוף לפניו את הישגי המדע. האקדמיה סבורה כי העמקת מעורבות הציבור בהישגי המדע היא משליחותם של אנשי ונשות המדע וצורך חיוני של המערכת האקדמית, שתיטיב לתפקד בסביבה ציבורית אוהדת.

הנגשתו והנחלתו של המדע לחברה בישראל וקיום שיח נסמך-מדע בקרב הציבור חשובים לקבלת החלטות מושכלות במישור האישי והלאומי ולגיוס הדור הבא של המדענים הישראלים. גם השנה השקיעה האקדמיה משאבים רבים בקידום תכניה ופעילויותיה בעבר ובהווה במרשתת וברשתות החברתיות. אירועי האקדמיה משודרים בשידור חי ומגיעים לקהל הולך ורב בכל רחבי הארץ.

סדרת "הרצאות מבית"

השנה, ביוזמת נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, הושקה סדרת הרצאות חדשה לקהל הרחב שכותרתה היא [הרצאות מבית](#). את הרצאות הסדרה נושאים חברי וחברות האקדמיה – כל אחד בתחום מחקרו.

את ההרצאה הראשונה בסדרה נשא חבר האקדמיה פרופ' דן מירון בחודש יולי 2024, "[גלגולו של גלגול, או: המטמורפוזת הבלתי גמורה](#)", לציון מאה שנה לפטירתו של פרנץ קפקא. את ההרצאה השנייה נשאה חברת האקדמיה פרופ' חוה טורניאנסקי בחודש ספטמבר 2024: "[נח בשבע שגיאות](#)" ועוד: עברית ויידיש, שתי לשונות לחברה אחת". את ההרצאה השלישית נשא חבר האקדמיה פרופ' דניאל פרידמן בחודש דצמבר 2024: "[המשבר המשפטי בדמוקרטיה ליברלית](#)", ואת ההרצאה הרביעית נשא חבר האקדמיה פרופ' אלי קשת, בחודש יוני 2025: "[יצירת כלי דם: מתובנות בסיס ליישומים רפואיים](#)".

חברת האקדמיה פרופ' חוה טורניאנסקי וחבר האקדמיה פרופ' אבנר הולצמן בהרצאה "נח בשבע שגיאות"

סדרת "בשערי האקדמיה"

ד"נה בר-שלום במפגש "אחריות חברתית"

סדרת המפגשים "[בשערי האקדמיה](#)" נערכת זו השנה העשירית. בכל שנה מתמקדת הסדרה בנושא רב-תחומי אחר. בסדרה משתתפים חברי אקדמיה, חוקרים ואנשי רוח, ומטרתה להנגיש לציבור הרחב נושאים מדעיים כדי לחזק בחברה הישראלית את ערכי הלימוד והמצוינות ברוח משנתו של נשיאה הראשון של האקדמיה פרופ' מרטין בובר. בשנת תשפ"ה עסקה הסדרה בנושא "אחריות", והיא כללה ארבעה מפגשים, בנושאים האלה: [אחריות ציבורית](#), [אחריות משפטית](#), [אחריות אישית](#) ו[אחריות חברתית](#). סדרת המפגשים זוכה להצלחה רבה בציבור הרחב ולאפלי שומעים מכל רחבי הארץ הן באולם והן בשידור החי, ולעיתים קרובות אף מארחת תלמידי תיכון ומכניות קדם-צבאיות. עורכי הסדרה הם חברי האקדמיה פרופ' ידן דודאי ופרופ' אבנר הולצמן, נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ונשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן.

מיזם ראיונות החברים

חבר האקדמיה זוכה פרס נובל פרופ' דן שכטמן ונשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן בריאיון במסגרת המיזם "ראיונות החברים"

בשנת 2016, ביוזמתה של נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן, פתחה האקדמיה [בצילום ראיונות עומק עם חבריה וחברותיה](#) כדי להנגיש את הביוגרפיה האישית והמדעית שלהם לציבור הרחב, ובכך להכיר לו את הישגי המדע, וכן לצורכי תיעוד. חברי האקדמיה המרואיינים מתבקשים לבחור את המראיין שלהם, משורות האקדמיה או מחוצה לה, והריאיון מתנהל כשיחה אינטימית. הראיונות מועלים לערוץ היוטיוב ולאתר האקדמיה, והם נגישים לקהל הרחב. עד כה הועלו למרשתת ראיונות עם כמאה חברי וחברות אקדמיה, ויש כמה המצויים בשלבי הפקה שונים.

בשנה החולפת התפרסמו הראיונות עם חברי וחברות האקדמיה האלה:

- [פרופ' שמואל אגמון ז"ל](#); מראיין: פרופ' אהוד דה שליט (מאי 2024)
- [פרופ' שולמית אליצור](#); מראיין: פרופ' אהרן ממן (מאי 2024)
- [פרופ' רחל אלתרמן](#); מראיינים: פרופ' נילי כהן ועידן אלתרמן (יוני 2024)
- [פרופ' איל בנבנישתי](#); מראיין: פרופ' עמיחי כהן (יוני 2025)
- [פרופ' יואב בנימיני](#); מראיין: פרופ' ידן דודאי (יולי 2024)
- [פרופ' אבנר הולצמן](#); מראיין: פרופ' גדעון טיקוצקי (אוגוסט 2024)
- [פרופ' סימון הופקינס](#); מראיינים: פרופ' מאיר מיכאל בראשר ופרופ' איתן קולברג (נובמבר 2024)
- [פרופ' יוסי יוסף ירדן](#); מראיין: פרופ' יוסף שילה (יוני 2024)
- [פרופ' אלכסנדר לובוצקי](#); מראיין: פרופ' גיל קלעי (אפריל 2024)
- [פרופ' בילי מלמן](#); מראיין: פרופ' איתן בריוסף (ספטמבר 2024)
- [פרופ' מארן ר' ניהוף](#); מראיינים: פרופ' מרגלית פינקלברג וד"ר יקיר פז (אפריל 2024)
- [פרופ' אברהם ניצן](#); מראיין: פרופ' נמרוד מויסייב (יוני 2024)
- [פרופ' שרה סטרומזה](#); מראיינים: ד"ר עודד זינגר וד"ר עומר מיכאליס (יוני 2024)
- [פרופ' הלל פורסטנברג](#); מראיין: פרופ' אלכסנדר לובוצקי (מאי 2024)
- [פרופ' שמואל פינר](#); מראינת: פרופ' איריס אידלסון-שיין (יוני 2025)
- [פרופ' יצחק פריד](#); מראינת: פרופ' ליעד מודריק (ינואר 2025)
- [פרופ' דוד קשדן](#); מראיין: פרופ' אלכסנדר לובוצקי (מאי 2024)
- [פרופ' יאיר רייזנר](#); מראיין: פרופ' גדעון רכבי (יולי 2024)
- [פרופ' דן שכטמן](#); מראינת: פרופ' נילי כהן (יוני 2024)
- [פרופ' מיכה שריר](#); מראיין: פרופ' גיל קלעי (יוני 2024)

תערוכת "בית ועד לחכמים": שישים שנות מדע ודעת"

מוצגים בתערוכה "בית ועד לחכמים": שישים שנות מדע ודעת", המוצגת בבית האקדמיה

מבקרים וקבוצות המשיכו לפקוד השנה את התערוכה **"בית ועד לחכמים: שישים שנות מדע ודעת"**, שהוקמה לציון 60 שנה לחקיקת חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים. בתערוכה לוחות מידע ואלמנטים דיגיטליים המספרים באספקלריה היסטורית על מגוון פעילויותיה ומפעליה של האקדמיה, סרט תיעודי הסוקר את המהלכים שקדמו להקמת האקדמיה, מודל של קמפוס האקדמיה וכן תצוגה של ספרי בית ההוצאה לאור של האקדמיה. את הקמת התערוכה יזמה נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן, ואצר אותה דמאון פשר-שוסטרמן. ניתן לתאם ביקורים והדרכות בתערוכה ללא עלות.

האקדמיה בדיגיטל

השנה המשיכה האקדמיה להשקיע משאבים בהנגשת פעילויותיה השונות במרשתת וברשתות החברתיות **יוטיוב**, **פייסבוק**, **X** (לשעבר טוויטר) ו**לינקדאין**. הנהגתם של שידורים חיים מכינוסי האקדמיה הרחיבה את מעגל המאזינים והצופים מקרב הציבור הרחב, והוא כולל עתה תושבים מכל רחבי הארץ. כמו כן פתחה האקדמיה השנה **קבוצות ווטסאפ שקטות** לעדכונים על אירועי האקדמיה והצטרפו אליהן אלפי חברים. מספר העוקבים אחר עמודי האקדמיה גדל בהתמדה, וערוץ היוטיוב של האקדמיה מכיל יותר מ-2,000 הרצאות מדעיות, הזמינות ונגישות לציבור בחינם.

רוצים להיות בעניינים?

הצטרפו לקבוצת ה- השקטה של האקדמיה לכל העדכונים על אירועי המדע הקרובים

פעילות החטיבה למדעי הטבע

2

2 פעילות החטיבה למדעי הטבע

החטיבה למדעי הטבע של האקדמיה מקבצת בתוכה מטובי המדענים והמדעניות בישראל בתחומי מדעי הטבע השונים. בשנת תשפ"ה החטיבה מונה 81 חברים, מהם 10 חברות, ובראשה עומד פרופ' ידן דודאי (לרשימת חברי החטיבה ולתחומי המחקר שלהם ראו לעיל בפרק "חברי האקדמיה"). בכל שנה מצטרפים חברים חדשים, הנבחרים בבחירות על פי חוק האקדמיה. החטיבה פועלת מתוקף תפקידה של האקדמיה לפעול לקידום המחקר בישראל ועושה אפוא לקידום תחומים שונים במדעי הטבע ברמה הלאומית.

פרופ' ידן דודאי
יו"ר החטיבה

לביצוע פעולותיה השונות נעזרת החטיבה בחבריה ובמומחים נוספים לפי הצורך. בשנים האחרונות מגבירה החטיבה את שיתוף הפעולה עם יוזמות שנקמות מתוך צורכי הקהילה המחקרית בארץ (bottom-up). פעילותה של החטיבה באה לידי ביטוי בין היתר בהקמת ועדות מיעצות לאקדמיה בתחומים שונים, כגון קרינת סינכרוטרון, פיזיקה גרעינית, הפאונה והפלורה של ארץ ישראל, מדעי הים וביואטיקה, וכן בהקמת ועדות מומחים לאומיות ובין-לאומיות לצורך בחינת נושאים מדעיים והגשת המלצות בעניין למועצת האקדמיה. נוסף על זה, החטיבה מקיימת כינוסים, מזמינה מרצים מהמעלה הראשונה ותומכת בכינוסים חיצוניים שונים הנערכים במעורבותה ובשיתופה. עוד מפעילה החטיבה פורום צעירים, שהשנה עסק בנושא רופא-חוקר.

במסגרת פעולותיה השוטפות של החטיבה המשיכו השנה את פעילותן הוועדות האלה: הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון, בראשותו של פרופ' שרון שוורץ. יו"ר הוועדה הקודם, פרופ' יובל גולן, סיים את כהונתו בשנת תשפ"ה ובתום כעשור שעמד בראשה; הוועדה הלאומית לאנרגיות גבוהות, בראשותו של פרופ' מרק קרלינר; הוועדה הלאומית לפיזיקה גרעינית, בראשותו של פרופ' אלי פיסצקי; ועדת הפאונה והפלורה של ארץ ישראל, בראשותו של ד"ר מנחם גורן ופרופ' עוזי פליטמן. כמו כן פעלה בחטיבה ועדת אד הוק לנושאי ביטחון תזונתי, בעקבות כינוס בין-לאומי בנושא אי-ביטחון תזונתי שהתקיים בשנת 2022. הוועדה פרסמה בחודש יולי 2025 דוח מדיניות מקיף. מסקנותיו ומחבריו של הדוח מפורטים בהמשך.

השנה ערכה החטיבה למדעי הטבע כמה כינוסים וימי עיון:

את ההרצאה השנתית על שם אלברט איינשטיין, שהתקיימה בנובמבר 2024, נשאה פרופ' מארי־קלייר קינג, פרופסור מטעם האגודה האמריקאית לסרטן במחלקות מדעי הגנום ורפואה באוניברסיטת ושינגטון שבסיאטל. פרופ' קינג היא חוקרת פורצת דרך שזכתה להכרה בין־לאומית בעקבות גילוי גן ה־BRCA1 הקשור לסרטן השד.

פרופ' מארי־קלייר קינג נושאת את הרצאת איינשטיין השנתית.

הרצאתה הייתה בנושא [Human Genetics and Human Rights: Developing DNA Familial Matching to Search for the Disappeared Grandchildren of Argentina](#) ועסקה בשיטה

שפיתחה פרופ' קינג לזיהוי גנטי של ילדים אשר נחטפו בתקופת המשטר הצבאי בארגנטינה, מה שאפשר לרבים מהם להתאחד עם משפחותיהם לאחר שנות פרדה רבות. את האירוע הוביל יו"ר החטיבה פרופ' דודאי, ושותף לארגון היה חבר האקדמיה פרופ' יוסי שילה.

כמו כן החטיבה מופקדת על קיום ההרצאה השנתית על שם צ'ארלס דרווין. ההרצאה הקודמת התקיימה במאי 2024 וההרצאה הבאה מתוכננת להמשך 2025.

חתן פרס נובל בפיזיקה פרופ' דיוויד גרוס נושא את ההרצאה המרכזית בכינוס לזכר חבר האקדמיה פרופ' יובל נאמן.

בחודש מאי 2025, במלאת 100 שנה להולדתו של חבר האקדמיה פרופ' יובל נאמן (1925–2006), מחלוצי הפיזיקה התאורטית בישראל ובעולם, נערך כינוס מדעי שנשא את הכותרת [מעבר לאופק ומחוץ לקופסה](#). את ההרצאה המרכזית נשא חתן פרס נובל בפיזיקה פרופ' דיוויד גרוס מאוניברסיטת קליפורניה סנטה ברברה. את ארגון האירוע הובילו פרופ' אליעזר רבינוביץ (יו"ר), פרופ' מרק קרלינר וחבר האקדמיה פרופ' מרדכי (מוטי) שגב. בין היתר השתתפו בכינוס תלמידיו ותלמידי תלמידיו של פרופ' נאמן וכן בני משפחתו.

במהלך השנה ערכה החטיבה כינוסים מדעיים לציון מלאת יובלות שנים לחבריה:

בחודש ספטמבר 2024 נערך ערב עיון לכבוד [חבר האקדמיה פרופ' לסלי ליזרוביץ](#) בהגיעו לגיל 90. הערב נשא את הכותרת "גבישים בכל הממדים", ואת ארגון האירוע הובילו חברי האקדמיה פרופ' מאיר להב ופרופ' רשף טנא ותלמידתו לשעבר פרופ' חנה רפפורט מאוניברסיטת בן־גוריון בנגב.

בחודש פברואר 2025 ערכה האקדמיה ערב עיון בנושא "פיענוח מבנה גרעין האטום" לכבוד [חבר האקדמיה פרופ' יגאל תלמי](#) לרגל יום הולדתו ה־100, ערב שנועד לציון את הישגיו המדעיים ואת מורשתו. האירוע כלל הרצאות של פיזיקאים בעלי שם, קטעי ריאיון מצולם של פרופ' תלמי עם חבר האקדמיה פרופ' מוטי הייבלום על דרכו האקדמית וכן מצגת שהציגה את תרומתו לפיתוח מודל קליפות הגרעין. את ארגון האירוע הובילו פרופ' אברהם גל מהאוניברסיטה העברית בירושלים ופרופ' עוזי סמילנסקי ממכון ויצמן למדע.

2.1 < הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון

השימוש במתקני סינכרוטרון (מאיץ חלקיקים מעגלי) ברחבי העולם הולך וגובר. המתקנים מאפשרים מחקרים מדעיים בחזית המדע אשר אינם ניתנים לביצוע במתקני מעבדה רגילים. הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון של האקדמיה עושה לקידום הפעילות המחקרית במתקני סינכרוטרון, והיא הכתובת העיקרית להפצת מידע בקרב חוקרים בישראל בתחום זה (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה"). בין היתר הוועדה בוחנת את פעילותן המדעית של קבוצות המחקר מישראל במתקן האירופי לקרינת סינכרוטרון ESRF (European Synchrotron Radiation Facility) בגרנובל שבצרפת, באמצעות נציגיה: יו"ר הוועדה פרופ' שרון שוורץ מאוניברסיטת בר-אילן, נציג ישראל במועצת ה-ESRF שהחליף את יושב הראש הקודם פרופ' יובל גולן, לאחר שסיים את כהונתו השנה בתום כעשור; מנכ"לית האקדמיה אסתר סיוון חברה בוועדת המנהל והכספים של ה-ESRF; חוקרים ישראלים פעילים בוועדות ניהול ותכנון שונות של המתקן.

מתקן ESRF בגרנובל/שבצרפת. באדיבות ESRF

מדינת ישראל חברה-עמיתה (Associate Member) במתקן ה-ESRF משנת 1999. הודות למצוינותן המדעית של הצעות המחקר שהוגשו לוועדות המדעיות של ה-ESRF הוענקו לחוקרים הישראלים זמני שימוש במתקן העולים על חלקה היחסי של ישראל בהוצאות התפעול שלו. על פי המלצת הוועדה, אישרה ות"ת (הוועדה לתכנון ולתקצוב) את הגדלת השתתפותה של ישראל מ-1.5% ל-1.75% מתקציב המתקן למן שנת 2021.

[לאתר ESRF <](#)

2.1.1 < ESUO – הארגון האירופי של משתמשי הסינכרוטרון

לוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון קשרים עם הארגון האירופי של משתמשי סינכרוטרון (European Synchrotron and Free Electron Laser User) ESUO Organisation). הארגון הוקם לפני כשבע שנים כשייעודו הוא לשפר את יכולת הגישה של כלל המדענים האירופים המשתמשים בקרינת סינכרוטרון – כ-10,000 מדענים מכל תחומי מדעי הטבע, מדעי החיים וההנדסה – לכל מתקני הסינכרוטרון האירופיים, בעיקר באמצעות הגדלת המשאבים הכספיים שיועמדו לרשות המשתמשים, אך גם בתור גוף מרכזי המייעץ להנהלות המתקנים בנוגע לצרכי המשתמשים. חברת הוועדה, פרופ' מיטל לנדאו מהטכניון – מכון טכנולוגי לישראל, היא נציגת האקדמיה הישראלית בארגון משתמשי הסינכרוטרון וב"קבוצות עניין" המשלבות אקדמיה עם תעשייה.

פרופ' מיטל לנדאו וד"ר קורמק מקגיניס, נשיא הארגון האירופי של משתמשי הסינכרוטרון ESUO

בדצמבר 2024 השתתפה פרופ' לנדאו בפגישת ה-ESUO שהתקיימה במתקן SOLARIS שבפולין, אשר עסקה במיזם NEPHEWS (NEutrons and PHotons) (Elevating Worldwide Science), וביוני 2025 השתתפה בפגישת ESUO שהתקיימה בבליייה וכללה גם סדנה בנושא: Machine Learning in Nanoscience. מלבד חשיבות ההשתתפות בקביעת מדיניות הארגון ופעילויותיו, נוכחותה של ישראל בפורומים אלו היא תזכורת מוחשית לקהילה האירופית שישראל היא מדינה תורמת, משלמת ומשתתפת פעילה בתחומי המאיצים והמדע בכלל.

האקדמיה הקימה באתר האינטרנט שלה [עמוד מידע](#) ייעודי למשתמשי הסינכרוטרון, שבו הוועדה מפרסמת מעת לעת עדכונים המיועדים לקהילת משתמשי הסינכרוטרון בישראל.

[לאתר ESUO <](#)

2.1.2 < SESAME – מתקן לקרינת סינכרוטרון במזרח התיכון

הוועדה עוקבת מקרוב גם אחר הפעילות המדעית במתקן SESAME ופועלת לקידום פעילותן של קבוצות מחקר ישראליות במתקן.

SESAME (Synchrotron-light for Experimental Science and Applications) in the Middle East) הוא מתקן סינכרוטרון מחקרי שהוקם בירדן בהשתתפות מדינות האזור, ונחנך ב-2017. מטרת יוזמי המתקן היא לקדם את הפעילות המדעית שנעזרת בקרינת סינכרוטרון ולהגביר את שיתוף הפעולה בין מדעני האזור. בכך המתקן תורם לגישור ולהבנה בין ישראל לשכנותיה. מדינת ישראל היא אחת מן המדינות המייסדות של SESAME. המדינות החברות

SESAME – מתקן לקרינת סינכרוטרון במזרח התיכון. חווה סולרית הפועלת מאז 2019 ומספקת את צרכיו האנרגטיים של המתקן הפכה אותו למתקן הסינכרוטרון הראשון בעולם הפועל באנרגייה סולרית. באדיבות SESAME

האחרות הן איראן, טורקיה, ירדן, מצרים, פקיסטן, קפריסין והרשות הפלסטינית. מלבד המדינות החברות, מסייעים בתכנון המתקן ובהפעלתו מדינות וגופים אחדים במעמד של משקיף, ובהם האיחוד האירופי, איחוד האמירויות, איטליה, ארצות הברית, בריטניה, גרמניה, יוון, יפן, כוויית, צרפת, רוסיה, שוודיה ו-CERN. תשלום דמי החבר של מדינת ישראל למתקן, לרבות חוב בן שלוש שנים, טרם הוסדר. פרופ' אליעזר רבינוביץ מהאוניברסיטה העברית בירושלים מכהן כנציג המדעי של ישראל במועצת SESAME ומשתתף בפגישות ובכינוסים של המועצה.

לאתר SESAME <

2.2 < פיזיקה של אנרגיות גבוהות – פעילות ישראל ב-CERN

פיזיקת החלקיקים האלמנטריים חוקרת את מרכיבי היסוד של הפרוטונים ושל הנויטרונים המרכיבים את גרעיני האטום, ואת הכוחות הפועלים ביניהם, באמצעות מאיצים בעלי אנרגיות גבוהות מאוד. המעבדה המובילה בעולם בחקר החלקיקים האלמנטריים נמצאת ב-CERN, הממוקם בז'נווה שבשווייץ, והיא גוף בין-לאומי (The European Organization for Nuclear Research). ישראל הצטרפה ל-CERN כחברה מלאה בשנת 2014. הגוף המייצג אותה במתקן והמוביל את הפעילות המדעית הניסויית שבו הוא הוועדה הלאומית לאנרגיות גבוהות באקדמיה (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה").

פרופ' מרק קרלינר מאוניברסיטת תל אביב עומד בראש הוועדה, ובתוקף תפקידו הוא הנציג המדעי של ישראל במועצת CERN. את ראש הוועדה ממנים שר המדע והטכנולוגיה ונשיא האקדמיה. פרופ' אליעזר רבינוביץ, יו"ר הוועדה הקודם, כיהן כנשיא מועצת CERN בשנים 2022–2025.

בתקופת הדיווח ייצג פרופ' קרלינר את ישראל בשש ישיבות של מועצת CERN. בסתיו 2024 השתתף פרופ' קרלינר בישיבה שכללה גם טקס חגיגי לציון 70 שנה להקמת הארגון. באוגוסט 2024 התקיימה הישיבה ברומניה והוקדשה כולה לתכנון לטווח ארוך של האסטרטגיה המדעית של CERN. ביוני 2025 התקיים בוונציה כינוס בנושא האסטרטגיה ארוכת הטווח של פיזיקת החלקיקים באירופה. בכינוס השתתפו כ־650 נציגי המדינות החברות ב־CERN וכן נציגים בכירים מארצות הברית, מיפן ומסין.

מימין: מר ואליד גדבא, יועץ מדיני בנציגות ישראל ליד מוסדות האו"ם בז'נבה, מנכ"לית CERN ד"ר פבילה ג'יאנטי, נשיא מועצת CERN לשעבר פרופ' אליעזר רבינוביץ ופרופ' מרק קרלינר

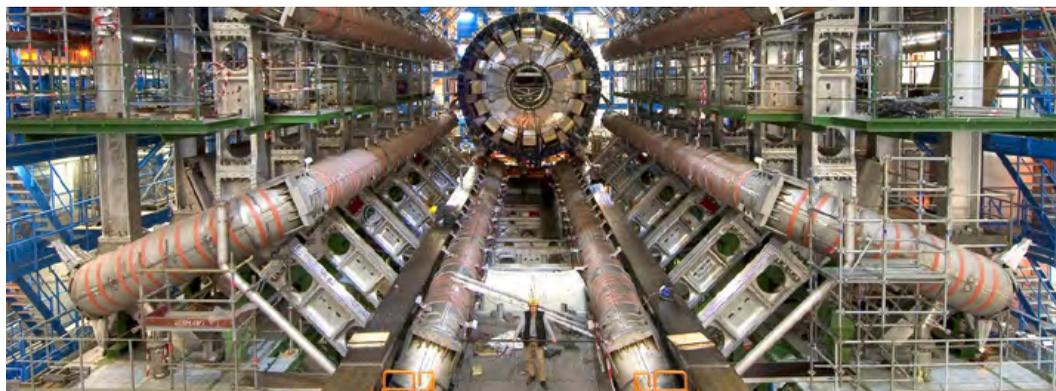
פרופ' קרלינר עמד בראש אחת משבע קבוצות העבודה שהוקמו לצורך ארגון הכינוס, ועליה הוטל להכין המלצות בנושא קשרי מחקר של פיזיקת החלקיקים עם פיזיקה גרעינית ואסטרופיזיקה.

הפעילות המחקרית של ישראל ב־CERN כוללת את תחזוקתם של הגלאים שבנו המדענים הישראלים, שתהליך השדרוג שלהם החל בשנת 2019, ניתוח תוצאות האמת הנמדדות בגלאים ותכנון ובנייה של גלאים חדשים המותאמים למאיץ. התקנתם של הרכיבים החדשים הסתיימה בחודשים הראשונים של שנת 2022, והמאיץ הופעל מחדש באפריל 2022. לשם ניתוח התוצאות נעזרים המדענים הישראלים ברשת המחשבים GRID, שישראל הצטרפה אליה בשנת 2007. מדענים ישראלים מילאו תפקיד מרכזי הן בבניית המערכת שאפשרה את גילוי החלקיק הסקלרי והן בניתוח הנתונים שהביאו למסקנה שהתגלה החלקיק החדש (הידוע בכינויו "חלקיק היגס").

מתקן CERN בז'נבה שבשווייץ. באדיבות ארגון CERN

הקבוצה הישראלית למחקר ניסיוני של חלקיקים יסודיים עובדת בגלאי "אטלס" ומשדרגת את גלאי החלקיקים התת־אטומיים המכונים מיואונים. כמו כן הקבוצה משכללת את המערכת המכונה Trigger אשר מזהה במהירות רבה במיוחד את המאורעות המעניינים ביותר מבחינה מדעית ומפנה אותם לניתוח מעמיק יותר לאחר הניסוי. למן שנת 2017 משקיעה הקבוצה הישראלית (ועימה מדענים מקנדה ומצ'ילה) מאמצים רבים להשלמת תרומתה המדעית מבעוד מועד, לקראת השלב הבא של הניסוי.

מתקן אטלס. באדיבות CERN

המאמצים הללו משותפים לקבוצת החוקרים מהטכניון - מכון טכנולוגי לישראל, לקבוצת החוקרים מאוניברסיטת תל אביב ולקבוצת החוקרים ממכון ויצמן למדע. פרופ' שקמה ברסלר, העומדת בראש הקבוצה ממכון ויצמן למדע, היא המובילה את מיזם השדרוג. לאחרונה סיימו הקבוצה הישראלית ושותפיה בהצלחה את בניית "הגלגל הקטן החדש", רכיב קריטי המותקן בשני הקצוות של הגלאי "אטלס".

בחודש יולי 2025 ביקר בישראל פרופ' דייב צ'רלטון, חבר החברה המלכותית הבריטית, אשר עמד בעבר בראש הניסוי "אטלס". פרופ' צ'רלטון נפגש עם החוקרים הישראלים בניסוי "אטלס" לבדיקת פעילות המחקר שלהם בשנה האחרונה ולדיון על התוכניות לעתיד. הוא נפגש גם עם נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ומסר לו דיווח ראשוני בעל פה. בהמשך יוגש דוח מפורט ליו"ר ות"ת ולנשיא האקדמיה.

תוכנית מענקי המחקר למחקרים במיזם "אטלס" מיועדת למדענים העושים מחקר ניסיוני במעבדות CERN בתחום הפיזיקה הניסיונית של אנרגיות גבוהות. מטרת המענקים היא לעודד פעילות מחקרית במיזם "אטלס" ישראל וכן לבחון היתכנות של מאיצים עתידיים. בעקבות הפצת הקול הקורא לשנת 2024 זכו במענקים השנה ארבע קבוצות מחקר ישראליות. ראשי הקבוצות הם פרופ' יאן בן חמו מאוניברסיטת תל אביב, פרופ' אלכסנדר מילוב ממכון ויצמן למדע, פרופ' ארז עציון ופרופ' לירון ברק מאוניברסיטת תל אביב ופרופ' יורם רוזן מהטכניון - מכון טכנולוגי לישראל.

[לאתר CERN <](#)

2.3 < פאונה ופלורה של ארץ ישראל

זוג אמנונים מקנון בעציץ (צולם באקווריום). אמנון מצוי ממין *Coptodon zillii* הוא מהנמוצים באמנוני ישראל, אך היחיד בהם שאינו דוגר פה. צילום: עמיקם שוב

במסגרת פעילות האקדמיה לפרסום כתבים שיש בהם כדי לקדם את המדע היא מפרסמת כתבים בתחום הפאונה והפלורה של ארץ ישראל, באמצעות ועדה מייעצת שבראשה עומדים ד"ר מנחם גורן ופרופ' עוזי פליטמן, אם ביוזמתם של מדענים בתחום ואם ביוזמתה של הוועדה (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה").

האקדמיה פרסמה בעבר שתי סדרות ספרים מונומנטליות, *Flora Palaestina* ו-*Fauna Palaestina*, שריכזו את המידע על כל מיני הצמחים בארץ ישראל וסביבותיה (אזור הלונט) ועל רבים מבעלי החיים שבה. הסדרות משמשות בוטנאים וזואולוגים בישראל ובחו"ל, והן נמנות עם הפרסומים החשובים של מחלקת הפרסומים של האקדמיה.

המגוון הביולוגי באזור זה עשיר ומגוון במיוחד בזכות היותו נקודת מפגש בין שלוש יבשות ובין ארבעה אזורים פיטוגאוגרפיים, בשל ההיסטוריה הפלאוגאוגרפית המורכבת שלו ובשל תנאי האקלים הנוחים בו. עם זאת הגידול המהיר באוכלוסייה, העיור, הפיתוח הכלכלי וההתחממות העולמית גרמו בעשורים האחרונים לשחיקה ולהתכווצות של בתי הגידול הטבעיים ולשינויים במגוון הביולוגי המקומי: מינים מקומיים נכחדו ואחרים נמצאים בסכנת הכחדה, ולעומתם מינים פולשים רבים משגשגים. לפיכך נוצר צורך בנתונים מעודכנים על השינויים במגוון הביולוגי לשימוש הקהילה המדעית, קובעי מדיניות, גורמי ניהול וכן ארגונים ממשלתיים ולא-ממשלתיים לשמירת הטבע.

כמענה לאתגרי המאה העשרים ואחת בתחום מחקרי המגוון הביולוגי וכדי להגדיל את נגישות המידע לחוקרים ולקהל הרחב החליטה ועדת הפאונה והפלורה להתחיל ולפרסם במרשתת רשימות מינים (checklists) של קבוצות סיסטמטיות ופונקציונליות של החי והצומח בישראל ובתחומים הביוגאוגרפיים הסמוכים.

הסדרה הדיגיטלית החדשה שיזמה הוועדה, "החי והצומח של ארץ ישראל וסביבותיה", תציג רשימות טקסונומיות פלוריסטיות ופאונסיסטיות מדויקות מבחינה מדעית ונגישות דיגיטלית שימשו בסיס לכל מחקר העוסק במגוון הביולוגי. רשימות אלו מיועדות לשמש חוקרי טקסונומיה, המגוון הביולוגי והביוגאוגרפיה וכן למחקרים בפיזיולוגיה, באתולוגיה, באקולוגיה ובשמירת הטבע. רשימות

לבנונית הגליל (*Pseudophoxinus galilaeus*), מין דג חדש למדע, ידוע כאנדמי למערכת הירדן העליונה, כולל הכנרת. צילום: עמיקם שוב

המינים תתקבלנה לפרסום בסדרה לאחר תהליך ביקורת עמיתים, כמקובל בפרסומים מדעיים. הרשימות תתפרסמנה באתר האקדמיה בעמוד ייעודי שהוקם לשם כך, והן תעבורנה עדכונים תקופתיים. הרשימות יהיו פתוחות לציבור החוקרים וכן לקהל הרחב בארץ וברחבי העולם. הוועדה החלה בהכנת הרשימות של קבוצות שונות של בעלי חיים וצמחים. את עדכוני הנתונים יבצעו המחברים או טקסונומים אחרים לאחר קבלת אישור מוועדת הפאונה והפלורה של האקדמיה. בחודש ספטמבר 2025 יושק עמוד המרשתת הייעודי "החי והצומח של ארץ ישראל וסביבותיה", ובו פורסמה רשימת המינים הראשונה של דגי המים הפנימיים בישראל. היום נמצאות בשלבי הכנה שתי רשימות נוספות: מינים זרים במרחב הימי היס-תיכוני של ישראל ופטריות הכובע בישראל.

נוסף על זה, בימים אלו נכתב עוד ספר בסדרת הפאונה והפלורה של ארץ ישראל בנושא זריזוביים (Tachinidae), והוא עתיד להתפרסם באופן דיגיטלי באתר האקדמיה.

שפמנון מצוי (*Clarias gariepinus*). השפמנון הוא הגדול בדגי ישראל. משקלו יכול להגיע עד עשרות ק"ג. הוא אוכל-כול וטורף בעלי חיים במים ובסביבתם, למשל: אפרוחי ציפורים, זוחלים ויונקים קטנים. הוא יכול לחול מחוץ למים, ולנשום אוויר אטמוספרי. צילום: עמיקם שוב

2.4 < פיזיקה גרעינית

באקדמיה פועלת הוועדה הלאומית לפיזיקה גרעינית בראשותו של פרופ' אלי פיסצקי מאוניברסיטת תל אביב (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה"). הוועדה הוקמה בעקבות [דוח שיצא בשנת 2014](#) בהובלת פרופ' יצחק צרויה ממכון ויצמן למדע, ושמסקנתו העיקרית הייתה כי יש צורך בשינוי מיידי בתחום הפיזיקה הגרעינית כדי לעצור את המגמה של הצטמצמות התחום בישראל, בשל השלכות לאומיות חמורות הצפויות בגינה. בייחוד יחסרו מדענים וחוקרים בעלי ידע הולם בתחום הפיזיקה הגרעינית שיוכלו לייעץ לגופי ממשל. בעקבות הדוח משנת 2014 קבעה מועצת האקדמיה כי היא רואה בשיקום המחקר וההוראה בפיזיקה גרעינית צורך לאומי, ולפיכך החליטה להקים את הוועדה לקידום הפיזיקה הגרעינית בישראל.

בשנים האחרונות פועלת הוועדה לקידום המלצות הדוח וליישומן. כדי לחזק את תחום הפיזיקה הגרעינית בישראל פעלה הוועדה למימון מלגות ייעודיות בפיזיקה גרעינית לסטודנטים לתארים שני ושלישי, לעידוד ישראלים לצאת להשתלמויות בתר־דוקטורט בחו"ל, לקידום מלגת אלון שנתית בתחום הפיזיקה הגרעינית ולתמיכה ייעודית בקליטת חברי סגל חדשים בתחום במוסדות להשכלה גבוהה בישראל.

המלגאית השלישית והאחרונה שזכתה במלגת בתר־דוקטורט בתוכנית, ד"ר אילה גליק־מגיד, השלימה בחודש יוני 2025 את השתלמות בתר־הדוקטורט באוניברסיטת ושינגטון שבארצות הברית, בנושא: חיפוש פיזיקה מעבר למודל הסטנדרטי עם גרעיני אטום.

הוועדה עוקבת אחרי הנעשה בתחום הפיזיקה הגרעינית ודואגת לייצוג התחום בארץ ובעולם:

< הוועדה תומכת ביוזמה להפיכת מאיץ החלקיקים החדש SARAF (Soreq Applied Research Accelerator Facility), המוקם במרכז למחקר גרעיני שורק, למעבדה לאומית שתהיה פתוחה לקהילת החוקרים בישראל ובחו"ל. SARAF נכלל בפעם הראשונה בדוח של IUPAP (The International Union of Pure and Applied Physics), המכיל תיאור מקיף של מתקני מחקר בסיסי בפיזיקה גרעינית בעולם. כמו כן SARAF מוזכר בתוכנית הרב־שנתית החדשה של NuPECC LRP2024 (The Nuclear Physics European Collaboration Committee).

< קבוצה ישראלית הכוללת מדענים מהאוניברסיטאות בן־גוריון בנגב, העברית בירושלים ותל אביב התארגנה להצטרף לפרויקט הבין־לאומי שפועל לבניית גלאי ePIC למאיץ החדש EIC (Electron Ion Collider), המוקם במעבדה הלאומית ברוקהייבן שבארצות הברית. ה־EIC הוא מאיץ ליצירת התנגשויות של גרעינים ואלקטרונים באנרגיות גבוהות, והוא הפרויקט החדש המרכזי בתחום הגרעיני. בשנה האחרונה הקבוצה הישראלית התמקדה בפיתוח גלאי ייחודי בתוך ePIC (גלאי B0), שהוגש לסקר תיכון ראשוני (preliminary design review) בפברואר 2024. הוועדה פועלת לקידום התמיכה בהשתתפות ישראלית בפרויקט ה־EIC.

< במרס 2020 הצטרפה ישראל ל־NuPECC כחברה־עמיתה. NuPECC היא ועדת מומחים של ה־European Science Foundation, הקובעת סדרי עדיפויות בסוגיות הקשורות למחקר בפיזיקה גרעינית ומיעצת בנושא לגופים מממנים ולממשלות באירופה. מאז ינואר 2025 נציג ישראל ב־NuPECC הוא חבר הוועדה פרופ' ישראל מרדור מאוניברסיטת תל אביב, אשר החליף את פרופ' יצחק צרויה ממכון ויצמן למדע.

2.5 < ביטחון תזונתי

בעקבות כינוס בין-לאומי בנושא אי-ביטחון תזונתי שקיימה במרס 2022 המשיכה האקדמיה לעסוק בנושא ופרסמה בחודש יולי 2025 דוח מדיניות מקיף. הכינוס עסק בהיבטים השונים של ביטחון תזונתי בעת שגרה ובעת חירום, ונידונו בו האתגרים שבבניית מערכת מזון בריאה, הוגנת ובת-קיימה שתבטיח ביטחון תזונתי לאומי ואישי במדינת ישראל בהווה ולדורות הבאים. הדוח [לקראת מערכות מזון בנות-קיימה בישראל: ממדע למדיניות](#) מפרט גישה רב-תחומית ומציע תוכנית לאומית ארוכת טווח, וכן ממפה את פערי מדיניות המזון בישראל ואת האתגרים הניצבים בפניה לשם התוויית מדיניות להתמרתה של מערכת המזון בישראל למערכת עמידה יותר, שוויונית יותר ובת-קיימה, שתאפשר תזונה בריאה לכל אדם.

המלצות הדוח מתבססות על מתודולוגיה מדעית המשלבת את עקרונות הביטחון התזונתי של האו"ם עם גישת "מערכות מורכבות מסתגלות". בטווח הקצר ממליץ הדוח על גיבוש תוכנית לאומית למערכת מזון חסינה ובת-קיימה, שיהיה לה תקציב ייעודי, שיהיו קבועים בה תחומי התערבות ואחריות ברורים, ושיוגדרו בה סמכויות ביצוע. על התוכנית הזאת צריך להיות מופקד כוח משימה בין-משרדי, בהובלת המטה לביטחון לאומי (מ"ל) בשיתוף פעולה הדוק עם משרד החקלאות וביטחון המזון ועם משרדי הממשלה הרלוונטיים האחרים.

- הדוח ממליץ על צעדים שכדאי לנקוט בטווח הקצר, הבינוני והארוך, ובהם:
  - < קביעת דרכי פעולה לשיפור רווחת המזון, לנשיגותו ולהשלכותיו על הבריאות.
  - < בחינה מחדש של מדיניות הסובסידיות והפיקוח על מחירי מוצרי מזון בסיסיים.
  - < קביעת דרכי פעולה למאבק בתחלואה הקשורה לתזונה.
  - < וידוא צריכת מזון בריאה, כולל מזון מזין בבתי ספר ובמוסדות ציבור.
  - < מתן תמריצים חיוביים לייצור מזון בריא ובריאותית ותמריצים שליליים לייצור מזון אולטרה-מעובד.
  - < עידוד החקלאות המקומית ותזונה המבוססת על דיאטה יס-תיכונית.
  - < יצירת איזון בין יבוא מזון לישראל לבין ייצור מזון בישראל.
  - < גיבוש התפיסה והאסטרטגיה בדבר אחריותם של המדינה, של הארגונים הלא-משלתיים ושל המגזר הפרטי לסיוע באספקת מזון לנזקקים.
  - < הגברת שיתופי הפעולה בין מחקר למדיניות וליישום בתכנון דרכי פעולה, בבניית יכולות ובהשקעות בחדשנות.
  - < כינון תוכנית מזון כוללנית שתבטיח חוסן בעיתות חירום ותאפשר ליזום מענים גם בהתאוששות ממשברים, והיערכות מערכת המזון לשינויי האקלים, לבזבז מזון וכו'.
- מחברי הדוח הם פרופ' אליוט בארי ופרופ' ערן פייטלסון מהאוניברסיטה העברית בירושלים ופרופ' אמילי סו, לשעבר מהאוניברסיטה העברית בירושלים, בשיתוף חבר האקדמיה פרופ' חיים סידר.

2.6 < הפורטל הישראלי לרפואה מולקולרית

הפורטל הישראלי לרפואה מולקולרית הוקם בידי חבר האקדמיה פרופ' אלכסנדר לויצקי, וריכז מידע על פעילות מדעית בנושא בישראל וכן שימש תשתית ליצירת קשר בין חוקרים בתחום בישראל. הפורטל ריכז מידע על הצעות עבודה, על חברות ועל התעשייה בתחום בישראל וכן הפיץ מידע על אירועים מדעיים חשובים ברפואה מולקולרית בישראל ובחו"ל. בחודש אוקטובר 2024 הסתיימה תמיכת האקדמיה בפעילותו של הפורטל.

2.7 < ביואתיקה

ועדת הביואתיקה עוסקת בעיקר במעקב אחר פעילות המחקר בנושא בעולם ובליבון סוגיות רלוונטיות לציבור בישראל. הוועדה גם מספקת מענה לשאלות ולפניות המופנות לאקדמיה בנושאי ביואתיקה בישראל. מאז מרס 2021 עומד בראשה ראש מכון ון ליר בירושלים פרופ' שי לביא (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה").

2.8 < פורום הצעירים של החטיבה למדעי הטבע

מטרת פורום הצעירים של החטיבה היא לקבל מידע ותובנות מקבוצה של חוקרים צעירים מצטיינים ממוסדות אקדמיים בישראל בתחום ספציפי של מדעי הטבע והרפואה שלפיתוחו יש חשיבות רבה למדע בישראל לעת הזאת. את התחום בוחרים חברי החטיבה. חברי פורום הצעירים הפעילים בתחום דנים בנושא במשך כשנה עד שנתיים, ובסיום הדיונים הם מסכמים אותם ומעלים בהם הצעות אופרטיביות המועברות לחטיבה להמשך טיפול במשותף עם גופים רלוונטיים באקדמיה ובמוסדות ממשלתיים. פורומים כאלה עסקו בעבר בביוטכנולוגיה (2018-2019) ובפיזיקת קוונטים (2019-2020).

פורום הצעירים לשנים 2023-2024 עסק בנושא "רופא-חוקר", ומטרתו הייתה טיוב האפשרויות הפתוחות לפני רופאים העוסקים בעבודה קלינית לעסוק גם, במידת האפשר, במחקר רפואי מן המעלה הראשונה. חשיבותו של נושא זה לעתיד המחקר בישראל בכלל ולמחקר הביו-רפואי בפרט רבה ביותר. את הפורום הוביל חבר האקדמיה פרופ' ינון בן-נריה, בסיוע ועדת היגוי שהיו שותפים בה פרופ' אפרת לוי-להד מהמרכז הרפואי שערי צדק ופרופ' אלי שפרכר מהמרכז הרפואי תל-אביב ע"ש סוראסקי - איכילוב.

רופאים-חוקרים הם עמוד התווך של המחקר הביו-רפואי המודרני, בזכות יכולתם לשלב ידע רפואי קליני עם מחקר בסיסי, מעבדתי או תרגומי - שילוב חיוני שאינו נכלל בעבודתם של העוסקים ברפואה בלבד או במחקר ביולוגי בלבד. הכשרה משולבת זו היא המאפשרת לרופאים-חוקרים להעלות את השאלות הנדרשות ולזהות את הצרכים הקליניים מחד, ולהציע פתרונות באמצעות כלים מחקריים מעבדתיים וקליניים מאידך. נציין כי למרבה הצער, מספר הרופאים-החוקרים בישראל הולך וקטן.

עם סיום עבודתו פרסם הפורום, ביוני 2025, מסמך עמדה מקיף: [האתגרים וההזדמנויות בקידום רופאים-חוקרים במדינת ישראל](#). מסמך העמדה מתמקד בחסמים המערכתיים שעומדים בפני רופאים-חוקרים, ובדרכים להסרת חסמים אלה. הוא מצביע על חסמים הפוגעים בכדאיות המקצועית והכלכלית של מגזר זה: מחסור רב בתקנים ייעודיים, שכר ותגמולים נמוכים על הישגים מדעיים לעומת אלה של רופאים קליניים ושל חוקרים באקדמיה, מחסור בתקציב להקמת מעבדה ובתשתיות מחקריות מספיקות, קושי רב בהקצאת זמן שמור למחקר ואי-הכרה מוסדית מספקת ופערים בקידום.

- מנן ההמלצות המערכתיות שגיבש הפורום:
- < הכרה ברופאים-חוקרים כמגזר נפרד והשוואת תנאיו, לפחות חלקית, לאלה של חוקר במוסד אקדמי בישראל.
- < הקצאה הדרגתית של כ-200 תקנים חדשים שישולבו בין האוניברסיטאות והמוסדות הרפואיים.
- < קידום מועדף של רופאים-חוקרים למשרות ניהול בבתי חולים אקדמיים - מתוך הכרה בתרומתם למחקר, להוראה ולפיתוח קליני.
- < מתן תמריצים לבתי החולים לפיתוח מגזר הרופאים-חוקרים בשלבים שונים ובאמצעים שונים, בדומה למודל התמיכה באוניברסיטאות.
- < מתן תמריצים לרופאים-החוקרים, ובכללם תמריצים כלכליים אשר יאפשרו להם זמן שמור למחקר, ותמריצים לפעילותם המחקרית והאקדמית.
- < פיתוח מסלולי הכשרה ופיתוח ייעודיים לרופאים-חוקרים החל מהשלב הסטודנטיאלי, מלגות למחקר, יצירת תקני התמחות מחקרית, תמיכה לצורך הקמת מעבדות וביסוס תנאי העבודה לקריירה זו.

ואלה חברי פורום הצעירים לשנת תשפ"ג-תשפ"ד:

- ד"ר שלמה אליאס, מרכז רפואי הדסה
- ד"ר יואל אנג'ל, המרכז הרפואי תל-אביב ע"ש סוראסקי - איכילוב
- ד"ר דנה בילופולסקי, מרכז רפואי רבין - בילינסון והשרון
- ד"ר מרווה ברגמן, המרכז הרפואי שערי צדק
- פרופ' הדר גולדווסר, המרכז הרפואי שערי צדק
- ד"ר משה גלעדי, המרכז הרפואי תל-אביב ע"ש סוראסקי - איכילוב
- פרופ' יעל הברמן, המרכז הרפואי שיבא, תל השומר
- ד"ר אלדר הוכמן, המרכז לבריאות הנפש גהה
- ד"ר ליאור הר שי, מרכז רפואי רבין - בילינסון והשרון
- ד"ר עודד וולובלסקי, מרכז רפואי הדסה
- ד"ר בחוס זאהר, המרכז הרפואי בני ציון
- ד"ר גיא חזן, סורוקה - מרכז רפואי אוניברסיטאי
- ד"ר סאמר ח'טיב, מרכז רפואי הדסה
- ד"ר ענב יפת, מרכז רפואי צפון ע"ש ברוך פדה (פוריה)
- ד"ר אורן כספי, רמב"ם - הקריה הרפואית לבריאות האדם
- ד"ר דניאלה לוי-ארז, מרכז שניידר לרפואת ילדים בישראל
- ד"ר הדר מורן לב, בית החולים דנה-דואק לילדים
- ד"ר דרור עמיאל, מרכז רפואי לגליל
- ד"ר עינת פיירמן קליין, מרכז רפואי כרמל
- ד"ר אורן פליציאנו, המרכז הרפואי שיבא, תל השומר
- ד"ר רותי פרץ, רמב"ם - הקריה הרפואית לבריאות האדם
- ד"ר ליונה קמפל, המרכז הרפואי תל-אביב ע"ש סוראסקי - איכילוב
- פרופ' דרור שובל, מרכז שניידר לרפואת ילדים בישראל
- ד"ר שחף שיבר, מרכז רפואי רבין - בילינסון והשרון

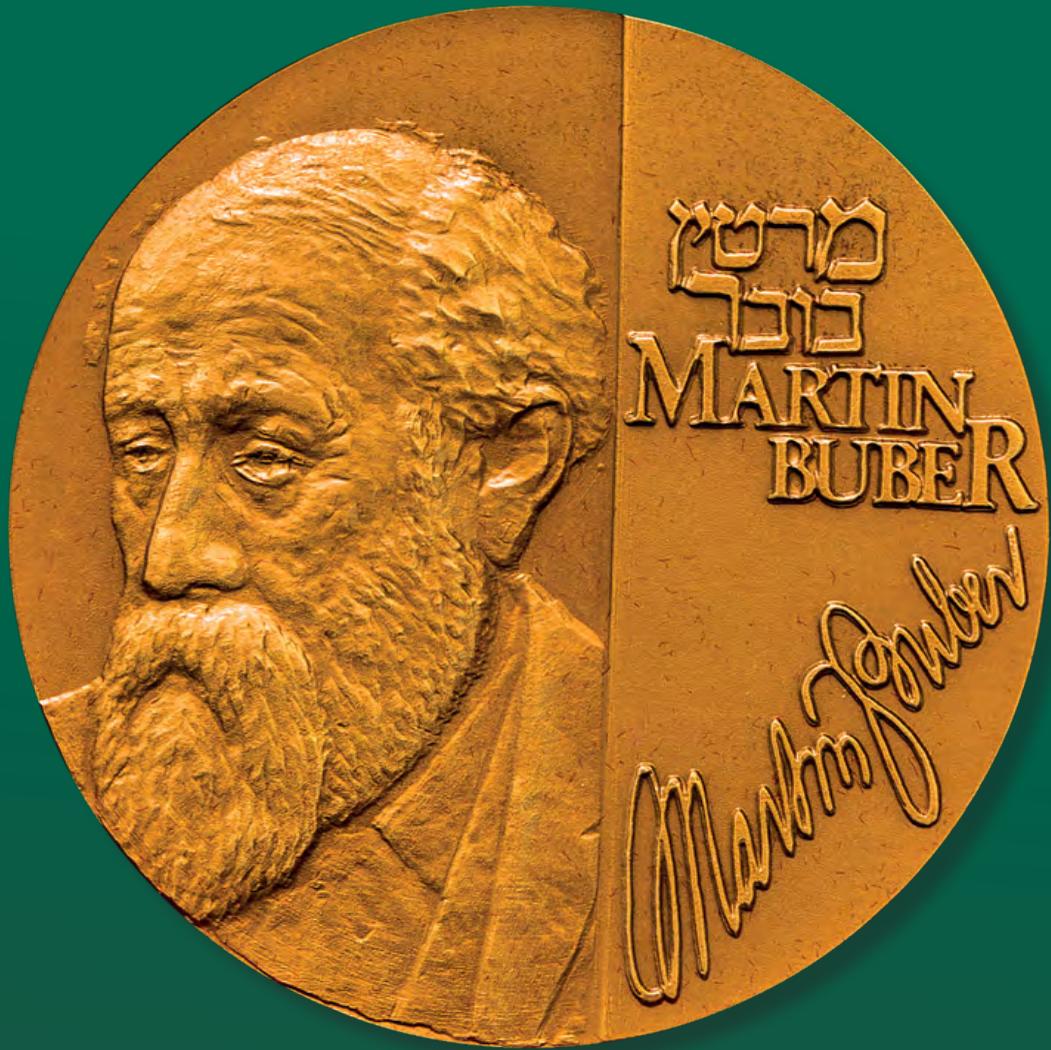
2.9 < תוכנית קאוולי

תוכנית קאוולי (Kavli Frontiers of Science) מממשת את הסכם שיתוף הפעולה שנחתם בשנת 2013 בין האקדמיה לאקדמיה הלאומית למדעים של ארצות הברית ומביאה לידי ביטוי את הקשר המיוחד שבין שתי האקדמיות. התוכנית האמריקאית פועלת מאז 1989 בשיתוף פעולה עם מדינות רבות. לפי התוכנית מתקיימים מדי שנתיים כינוסים בין-תחומיים במדעי הטבע בהשתתפות מדענים צעירים מצטיינים מישראל ומארצות הברית. הכינוסים מתקיימים בישראל ובארצות הברית לסירוגין. הכינוס השישי, שתוכנן להתקיים בספטמבר 2024 בישראל, נדחה כמה פעמים בשל המצב הביטחוני, וכרגע הוא מתוכנן להתקיים בשנת 2026. הוועדה המארגנת בנתה את תוכנית הכינוס, ומושביו יכללו את הנושאים האלה: תבונה מלאכותית ואתיקה, תצפיות ביקום הקדמון באמצעות טלסקופ החלל ע"ש ג'יימס ווב, הסתגלות לסביבות קיצוניות, מזג אוויר קיצוני ושינויי אקלים, אפיגנטיקה סביבתית, כיצד המוח מקודד מחשבות ורובוטים ביולוגיים רכים. חברת האקדמיה פרופ' יונינה אלדר היא נציגת האקדמיה הישראלית בתוכנית.

חבריה הישראלים של הוועדה המארגנת לכינוס קאוולי השישי הם אלה:

פרופ' נדב אמדורסקי, הפקולטה לכימיה ע"ש שולך, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל; **פרופ' עפרה אמיה**, הפקולטה למדעי הנתונים וההחלטות, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל; **פרופ' רני בודניק**, המחלקה לפיזיקה של חלקיקים ואסטרופיזיקה, מכון ויצמן למדע; **פרופ' ארז ברג**, המחלקה לפיזיקה של חומר מעובה, מכון ויצמן למדע; **פרופ' נעמה גבעזטורסקי**, הפקולטה לרפואה ע"ש רפפורט, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל; **ד"ר צחי חגי**, בית הספר לביולוגיה מולקולרית של התא ולביוטכנולוגיה, אוניברסיטת תל אביב; **פרופ' טלי מס**, החוג לביולוגיה ימית, בית הספר למדעי הים ע"ש צ'רני, אוניברסיטת חיפה; **וד"ר אביעד שיינין**, בית הספר לארכיאולוגיה ולתרבויות ימיות, אוניברסיטת חיפה.

פעילות החטיבה למדעי הרוח

3

3 פעילות החטיבה למדעי הרוח

החטיבה למדעי הרוח של האקדמיה מקבצת בתוכה מטובי המדענים והמדעניות בישראל בתחומי מדעי הרוח והחברה. בשנת תשפ"ה החטיבה מונה 76 חברים וחברות, ובראשה עומד פרופ' סרג'יו הרט (לרשימת חברי החטיבה ותחומי המחקר שלהם ראו לעיל בפרק "חברי האקדמיה").

פרופ' סרג'יו הרט
יו"ר החטיבה

פעילות החטיבה כוללת כינוסים בין-לאומיים, ימי עיון והרצאות, תמיכה במפעלי מחקר, הפעלת פורומים של מומחים בתחומים שונים וכן פורום צעירים ובחינתם של נושאים שונים הנוגעים לתחומי מדעי הרוח והחברה. כמו כן מקדמת החטיבה פעילויות שונות ביוזמת חברה.

זו השנה השלישית שקיים בחטיבה [פורום רב-תחומי שעוסק בשלהי העת העתיקה](#), בהובלת חברת האקדמיה פרופ' מארן ר' ניהוף. מטרת הפורום ליצור בישראל קהילה אקדמית תוססת בנושא שלהי העת העתיקה, על שלל הדיסציפלינות הקשורות אליו, קהילה שמשלבת חוקרים בכירים עם תלמידי מחקר מכל המוסדות האקדמיים בארץ. במסגרת הפורום מתקיימים מפגשים בין-תחומיים, כגון מפגשים המשלבים חקר טקסטים עם עיון בממצאים חומריים או מפגשים המשווים בין דתות. בשנת תשפ"ה הפורום עוסק בחוק הרומי במזרח התיכון.

משתתפי הפורום לחקר הדתות האברהמיות, תשפ"ה

זו השנה השנייה לפעילותו של [הפורום לחקר הדתות האברהמיות](#). הפורום פונה לקהילת החוקרים והחוקרות העוסקים בחקר היהדות, הנצרות והאסלאם. הפורום הוא בין-תחומי באופיו, ומטרתו העיקרית לעודד גישות חדשניות בחקר הדתות האברהמיות בהקשר רחב ככל האפשר: בעבר ובהווה, מבחינה היסטורית, השוואתית ופנומנולוגית. מטרה נוספת היא להפגיש חוקרים מדיסציפלינות ומתחומי מחקר שונים ולעודד שיתופי פעולה מחקריים. בשנתו השנייה מתרכז הפורום במעברים בין עיונות ואלומות לחיים בצוותא ולסובלנות בין-דתית (ולהפך). בתום השנה עתידה להתקיים סדנה בין-לאומית שבה ישתתפו חברי הפורום. את פעילות הפורום מארגנים חבר האקדמיה פרופ' גדליה סטרומזה ופרופ' יובל רוטמן מאוניברסיטת תל אביב.

משתתפי פורום דרכי המשי, תשפ"ה

פורום דרכי המשי שהוקם השנה עוסק בסוגיות העקרוניות של חקר המגעים הבינ-תרבותיים ארוכי הטווח ושל השפעתם על ההיסטוריה של העולם הקדם-מודרני, למן תקופת הברונזה ועד לעת החדשה המוקדמת (3500 לפסה"נ – 1750 לסה"נ). המגוון הדיסציפלינרי והאינטלקטואלי ורוחב היריעה הכרונולוגי והאזורי – יבשת אירואסיה לרוחבה ולאורכה: מסין ודרום מזרח אסיה במזרח, דרך מרכז אסיה ועולם האסלאם ועד

אירופה במערב (כולל אפריקה) – מהווים בסיס לדיונים מפרים ולפיתוח תפיסות חדשות בנוגע למנגנוני המעבר של אנשים, חפצים, ידע, סחורות ורעיונות, למוטיבציות למגעים אלו ולהשפעתם על ההיסטוריה של היבשת. הפורום נועד לסייע מוחות, להחלפת דעות ולפיתוח רעיונות למחקרים עתידיים של חברי הקבוצה, יחד או לחוד. הפורום בוחן את הביטויים הפרטיקולריים, על פי המקום והזמן, של התופעות ושל הנושאים הנדונים ועומד על הדמיון ביניהם על אף הפערים התרבותיים, הכרונולוגיים והגאוגרפיים. מובילות הפורום הן חברות האקדמיה פרופ' מיכל בירן ופרופ' רונית ריצ'.

השנה ערכה החטיבה למדעי הרוח כמה כינוסים וימי עיון:

פרופ' דיוויד נירנברג, היסטוריון של דתות בימי הביניים ומנהל המכון ללימודים מתקדמים בפרינסטון, נשא בחודש אוגוסט 2025 את ההרצאה השנתית ע"ש מרטין בובר, [The Powers of History in Judaism, Christianity, and Islam](#). פרופ' נירנברג בחן בהרצאתו את מקומה המרכזי של החשיבה ההיסטורית בעיצוב שלוש הדתות המונותאיסטיות הגדולות. לשיטתו, היהדות, הנצרות והאסלאם הן דתות "היסטוריות", שפרשנות העבר ממלאת בהן תפקיד מפתח בהבניית הזהות הדתית, בתפיסת ה"אחר" ובדמיון של ההווה והעתיד. לדבריו, תהליך זה של עיצוב משותף של ההיסטוריה של שלוש הדתות לא פסק עם עידן הנאורות ולא נעלם נוכח התעצמות תהליכי החילון בעת החדשה. להפך – גם החשיבה ההיסטורית החילונית שואבת רבות ממסורות דתיות אלו. נוסף על ההרצאה השתתף פרופ' נירנברג ועימו פרופ' קתרין היידן מאוניברסיטת ברן בסמינר לחוקרים צעירים שאותו הוביל חבר האקדמיה פרופ' ישראל ברטל.

פרופ' דיוויד נירנברג נושא את ההרצאה השנתית ע"ש בובר.

בחודש מאי 2024 נערך כינוס בין-לאומי על [מורשתו של חבר האקדמיה פרופ' שמואל נח אייזנשטדט ז"ל](#) לציון 100 שנים להולדתו. פרופ' אייזנשטדט, סוציולוג בעל שם עולמי, השאיר אחריו תרומות אקדמיות יוצאות דופן למחקר הסוציולוגי ולתחומים אחרים במדעי החברה. מחקריו עזרו להבין את הטבע, את היווצרותן והתפתחותן של חברות ותרבויות, את המגוון במודרנה ואת המשחק שבין תרבות של חברה למאפייני המבנה שלה. הכינוס הסתיים בהרצאה מרגשת מפי בנו של אייזנשטדט, מיכאל אייזנשטדט. את הכינוס הובילו חברי האקדמיה פרופ' יורם בילו, פרופ' גדליה סטרומזה, פרופ' סמי סמוחה, וכן פרופ' אדריאנה קמפ מאוניברסיטת תל אביב.

בחודש יוני 2024 נערך בבית האקדמיה השני שבסדרת ימי העיון "תשתיות במדעי הרוח". נושא יום העיון היה [מאגרי נתונים חזותיים ושמעיים](#), והוא הוקדש לאיתור, לאיסוף, למיון, להנגשה, לניתוח ולשיטות מחקר של חומרי אודיו ווידאו אלקטרוניים, אינטרנטיים ודיגיטליים, הממלאים כיום תפקיד חשוב ומשפיע במדעי הרוח והחברה וגם ביצירה האומנותית בישראל ובעולם. יום העיון השלישי בסדרה נערך בחודש מאי 2025, בנושא [בינה מלאכותית ומחקר: שימושים, סיכויים, סכנות](#). היוזמה ליצירתה של סדרת ימי העיון "תשתיות במדעי הרוח" באה בעקבות פרסום דוח מצב המדע של האקדמיה בשנת 2022. הסדרה נועדה לקדם שיח מדעי בנושא בין חוקרים במדעי הרוח ובמדעי החברה ולהבליט את תפקידם החיוני של מאגרים אלקטרוניים, של מחקר חישובי ושל תשתיות אינטרנטיות בקידום המחקר. את הסדרה מוביל חבר האקדמיה פרופ' ישראל ברטל.

חבר האקדמיה פרופ' ישראל ברטל בכינוס תשתיות במדעי הרוח

חבר האקדמיה פרופ' שמואל פינר בכינוס גליקל בת לייב האמל

בחודש יוני 2024 נערך ערב עיון שהוקדש לדמותה של [גליקל בת לייב האמל \(1645-1724\)](#), ילידת המבורג, לציון שלוש מאות שנה לפטירתה בעיר מץ. במוקד הערב עמד ספר זיכרונותיה האינטימיים, חיבור אוטוביוגרפי מרתק שנכתב בלשון היידיש המערבית, והוא מקור היסטורי רב ערך. ההרצאות המגוונות האירו באמצעות גליקל וספרה פרקים חשובים בתולדות היהודים בעת החדשה המוקדמת ובמאה השמונה-עשרה. את ערב העיון הובילו חברי האקדמיה פרופ' ישראל ברטל, פרופ' חוה טורניאנסקי, פרופ' שמואל פינר ופרופ' יוסף קפלן.

חברת האקדמיה פרופ' שרה סטרומזה בכינוס אפריקה בימי הביניים

בחודש ינואר 2025 התקיימה באקדמיה ובמכון הישראלי ללימודים מתקדמים סדנה בין-לאומית בת שלושה ימים בנושא [אפריקה בימי הביניים](#). בסדנה הוצגו חידושי מחקר על החברות באפריקה של ימי הביניים ועל קשריהן עם חלקים אחרים של העולם, ונבחנו תנועות בני אדם, מרכזי תרבות חשובים, שינויים בנוף הדתי וכן השפעות של מגפות. את הסדנה ארגנו פרופ' פרנסואה-קסבייה פובל מהמרכז הצרפתי למחקר בירושלים, פרופ' יצחק חן מהמכון הישראלי ללימודים מתקדמים וחברת האקדמיה פרופ' שרה סטרומזה.

במהלך השנה ערכה החטיבה כינוסים מדעיים לציון מלאת יובלות שנים לחבריה:

בחודש מאי 2024 נערך ערב עיון לכבוד **חבר האקדמיה פרופ' יעקב קליין** עם הגיעו לגיל 90. בערב זה נסקרו פועלו ותרומתו של פרופ' קליין לחקר המזרח הקרוב הקדום והמקרא ובתחום האשורולוגיה. את הערב הוביל פרופ' אורי גבאי מהאוניברסיטה העברית בירושלים.

בחודש נובמבר 2024 נערך ערב עיון לכבוד **חבר האקדמיה פרופ' דן מירון** בהגיעו לגיל 90. הערב נשא את הכותרת "דן מירון וגדולי השירה העברית". את הערב הובילו חבר האקדמיה פרופ' אבנר הולצמן ונשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן.

בחודש אפריל 2025 נערך ערב עיון לכבוד **נשיא האקדמיה לשעבר פרופ' מנחם יערי** עם הגיעו לגיל 90. המרצים באירוע סיפרו על חוויותיהם מהעבודה המשותפת עם פרופ' יערי, פורץ דרך בחקר קבלת החלטות בתנאי אי-ודאות, שהשפיע עמוקות על תחומי הביטוח, החיסכון הפנסיוני והתאוריה הכלכלית. את הערב הוביל חבר האקדמיה פרופ' אריאל רובינשטיין.

בחודש יוני 2025 נערך ערב עיון לכבוד **חבר האקדמיה פרופ' בנימין איזק** עם הגיעו לגבורות. את הערב, שעסק במחקר בתחום ההיסטוריה של העת העתיקה, הובילו סגנית נשיא האקדמיה פרופ' מרגלית פינקלברג ופרופ' יובל רוטמן מאוניברסיטת תל אביב.

במהלך השנה ערכה החטיבה כינוסים מדעיים לזכרם של חבריה שהלכו לעולמם:

בחודש אוקטובר 2024 נערך ערב עיון לזכרו של **חבר האקדמיה פרופ' מלאכי בית-אריה**, במלאת שנה לפטירתו. בערב העיון נסקרה עבודתו החלוצית של פרופ' בית-אריה בתחומי הפלאוגרפיה והקודיקולוגיה העברית והחידושים הדיסציפלינריים שהנחיל לעולם המדע. את הערב הובילו נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן ופרופ' מנחם בן-ששון מהאוניברסיטה העברית בירושלים.

בחודש דצמבר 2024, במלאת שנה לפטירתו של **חבר האקדמיה פרופ' שלמה אבינרי**, נערך באקדמיה ערב עיון לזכרו. הערב הוקדש לתרומתו של פרופ' אבינרי לחקר תולדות הרעיון המדיני והציוני, והודגשה במיוחד תרומתו לחקר משנתם של הס, הרצל, ארלוזורוב ובן-גוריון מצד אחד, ושל הגל וקרל מרקס מהצד האחר. את הערב הובילו חבר האקדמיה פרופ' משה הלברטל ונשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן.

בחודש אפריל 2025, במלאת שנה לפטירתו של **חבר האקדמיה פרופ' אברהם גרוסמן**, נערך ערב עיון לזכרו, שהוקדש לתרומתו הגדולה לחקר תולדות החברה היהודית בימי הביניים בארצות הנצרות והאסלאם. את האירוע הובילו חברי האקדמיה פרופ' ישראל ברטל ופרופ' יוסף קפלן.

3.1 < המפעל המשותף עם MGH

בשנת 2001 החליטו האקדמיה וה-MGH (Monumenta Germaniae Historica) – המוסד האירופי הבכיר לפרסום מהדורות ביקורתיות של טקסטים מימי הביניים – על פרסום משותף של סדרת חיבורים עבריים שנכתבו באשכנז. היה בכך חידוש גמור: זו הפעם הראשונה שנכללו מקורות עבריים באוסף המקורות ההיסטוריים לתולדותיה של ארץ אירופית. האקדמיה הקימה למפעל זה ועדת היגוי, ובראשה עמד במשך שנים חבר האקדמיה פרופ' ב"ז קדר, ומחליפה אותו בימים אלו פרופ' אלישבע באומגרטן, בוגרת האקדמיה הצעירה הישראלית מהאוניברסיטה העברית בירושלים (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה").

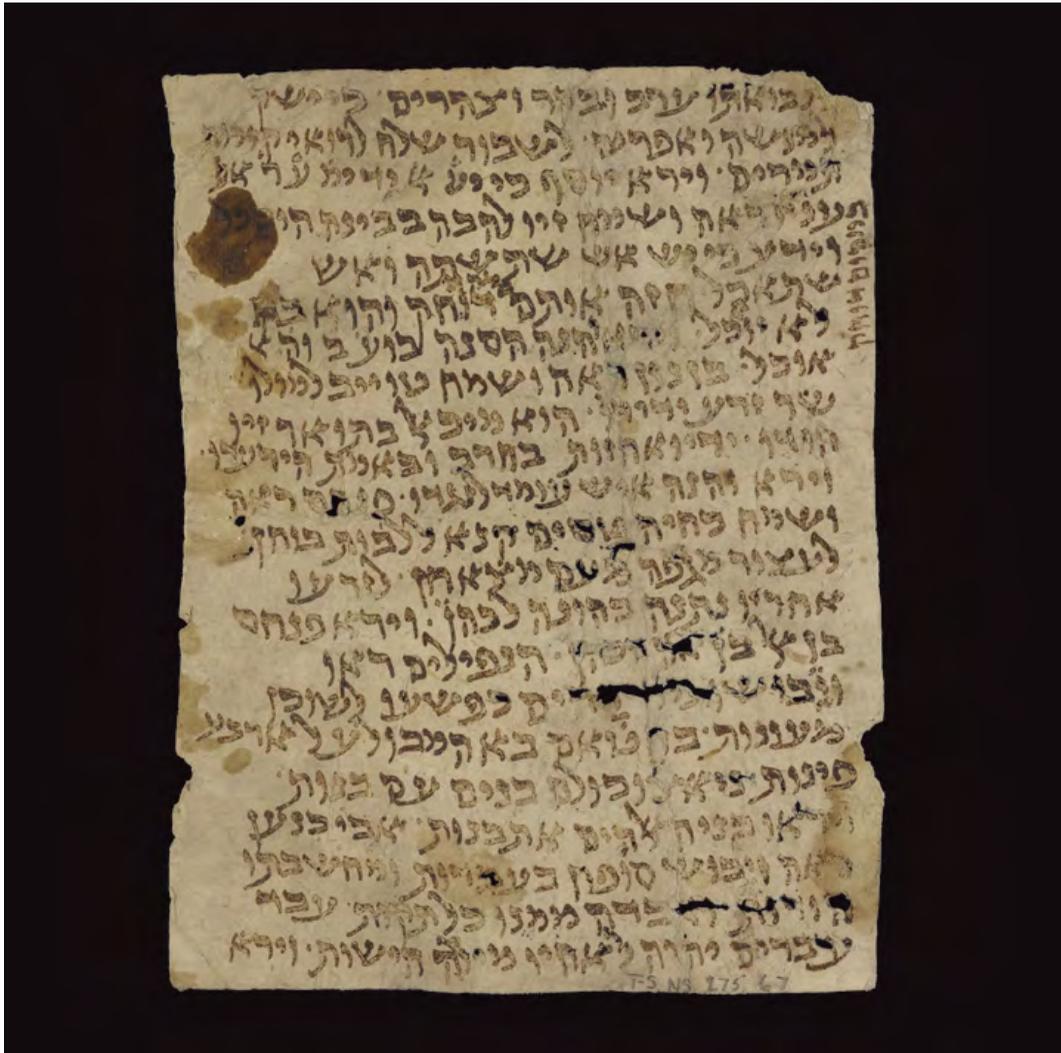
MONUMENTA
GERMANIAE
HISTORICA
GRUNDLAGEN
FORSCHUNG
MITTELALTER

עד כה פורסמו במסגרת המפעל שלושה כרכים, והכרך הרביעי והחמישי נמצאים בעבודה. נושא הכרך הרביעי הוא שלושה נוסעים יהודים בימי הביניים: אברהם אבן יעקב, שאת החלק העוסק בו מכין פרופ' ז'אן-שארל דוסין מ-École Pratique des Hautes Études שבפריז; בנימין מטודלה, שאת החלק העוסק בו מכינים פרופ' יונתן רובין ופרופ' פנחס רוט מאוניברסיטת בר-אילן; פתחיה מרגנסבורג, שאת החלק העוסק בו מכין ד"ר אברהם דוד מהספרייה הלאומית. העבודה על כרך זה, שהטקסטים שבו מתורגמים לאנגלית, עומדת על סף סיומה. נושא הכרך החמישי הוא שטרות מאשכנז שעוסקים בשאלות חברה וכלכלה. את הכרך מכין פרופ' יוסף ריבלין מאוניברסיטת בר-אילן, והוא כולל פירוש שלו ושל פרופ' האנס-גאורג פון מוטיוס מאוניברסיטת מינכן וכן תרגום של הטקסט העברי לגרמנית בידי פרופ' פון מוטיוס. ד"ר ולדיסלב (זאב) סלפוי מהאוניברסיטאות האלה וזלצבורג קיבל עליו להכין את הכרך לדפוס.

חברי ועדת ההיגוי הציעו לערוך חיבורים מחדש ולהוציאם במהדורה מחודשת, כשכל חבר ילווה את העבודה על החיבור שהציע. ואלה החיבורים:

- < מהדורה ערוכה מחדש של "ספר החשק", בידי ד"ר נעמה בן-שחר מאוניברסיטת בר-אילן, בליווי של חבר האקדמיה פרופ' משה אידל. הספר כבר נערך, ופרופ' אידל עובד על ההקדמה.
- < "מעשה הגאונים" נערך מחדש בידי יונתן שמידט מאוניברסיטת בר-אילן, בליווי של יעקב גוגנהיים.
- < מהדורה של קורפוס הקולופונים המופיעים בכתבי היד האשכנזיים מימי הביניים מצויה בהכנה בידי יואל בינדר מהאוניברסיטה העברית בירושלים ומן ה-École Pratique des Hautes Études.

3.2 < המפעל לחקר השירה והפיוט בגניזה על שם עזרא פליישר

קטע מקדושתא לסדר 'זירא בלק' (במדר כב ב) לפייטן בשם יהודה. באדיבות הנהלת ספריית האוניברסיטה בקיימברידג' (כ"י קיימברידג', ספריית האוניברסיטה, T-S MS 275.67)

המפעל לחקר השירה והפיוט בגניזה נוסד על ידי האקדמיה בשנת 1967, והיא תמכה בו עד מאי 2025. מטרת המפעל הייתה לפענח, לזהות ולקטלג את קטעי השירה והפיוט שנשתמרו באוספי הגניזה הקהירית. אחרי כ-57 שנות עבודה הושלם קטלוג השירים ברוב האוספים הגדולים של הגניזה. במאגר המידע של המפעל רשומים קרוב ל-100,000 כותרים של פיוטים מהגניזה וכמעט 75,000 התחלות של פיוטים נדפסים. בשנת 2019 הועבר כל החומר שבמאגר לספרייה הלאומית ושולב באתר הספרייה, שם הוא נגיש לציבור באופן חופשי. המפעל נושא את שמו של פרופ' עזרא פליישר ז"ל, שייסדו ועמד בראשו יותר מ-39 שנים. חברת האקדמיה פרופ' שולמית אליצור המשיכה את דרכו של פרופ' פליישר בהובלת המפעל.

3.3 < פורומי הצעירים של מדעי הרוח והחברה

זה יותר מעשרים שנה שפועל בחטיבה פורום צעירים. בכל קבוצה בפורום משתתפים חוקרות וחוקרים צעירים ומצטיינים הנבחרים על ידי ועדה מטעם החטיבה, על פי קריטריונים של מצוינות וכישורים אקדמיים. בראש כל קבוצה עומדים חבר או חברת האקדמיה.

3.3.1 < פורום בנושא חופש הביטוי האקדמי

בשנת תשפ"ה פועל בחטיבה פורום בהנחיית חבר האקדמיה פרופ' מיכאיל קרייני. הקבוצה עוסקת בנושא "חופש הביטוי האקדמי לעומת חופש הביטוי בכלל". חופש הביטוי האקדמי אינו רק נושא המעניין את קהילת החוקרים והחוקרות במוסדות להשכלה גבוהה, אלא גם תחום מחקר בפני עצמו, שלא אחת מתערבב עם חופש הביטוי הכללי. הפורום דן בשאלות אם לחוקר ולחוקרת יש אותו חופש ביטוי כמו לאזרחים מהשורה, או שמא חופש הביטוי האקדמי צריך להיות מצומצם מחופש הביטוי הכללי, או אולי רחב ממנו; למה החברה בכללותה צריכה להיות בעלת עניין בחופש הביטוי האקדמי, ועוד.

משתתפי פורום הצעירים בנושא חופש הביטוי האקדמי, תשפ"ה

ואלה חברי פורום הצעירים לשנת תשפ"ה:

- ד"ר רני אבנד, בית הספר לפסיכולוגיה, אוניברסיטת רייכמן
- ד"ר רעות איצקוביץ-מלכה, המחלקה לסוציולוגיה, מדע המדינה ותקשורת, האוניברסיטה הפתוחה
- ד"ר סער אלון-ברקת, המחלקה למנהל ומדיניות ציבורית, ביה"ס למדעי המדינה, אוניברסיטת חיפה
- ד"ר רנא אסעיד, בית הספר לעבודה סוציאלית ולרווחה חברתית ע"ש פאול ברוואלד, האוניברסיטה העברית בירושלים
- ד"ר איילת בכר, המחלקה לחינוך ופסיכולוגיה, האוניברסיטה הפתוחה
- ד"ר עפרה בלוח, הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן, אוניברסיטת תל אביב
- ד"ר דן ברא"ז, המחלקה לפילוסופיה, אוניברסיטת בר-אילן
- ד"ר נועה דוידיאן, המחלקה ללימודי המזרח התיכון, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
- ד"ר תמי הראל בן שחר, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה
- ד"ר שלומית חדד, התוכנית לתואר שני בטכנולוגיות למידה דיגיטליות, המכללה האקדמית רמת גן
- ד"ר אביב כהן, בית הספר לחינוך ע"ש שלמה (סימור) פוקס, האוניברסיטה העברית בירושלים
- ד"ר לי מיכאל-ברגר, החוג להיסטוריה, המכללה האקדמית בית ברל
- ד"ר לי מודכי, החוג להיסטוריה, האוניברסיטה העברית בירושלים
- ד"ר ניווין עלי-סאלח דראושה, בית הספר לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת בר-אילן
- ד"ר יעל רימרכהן, הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים
- ד"ר איתי שניר, החוג למדע המדינה, המכללה האקדמית עמק יזרעאל

3.3.2 < פורום הצעירים בבלשנות

עוד פועל בשנת תשפ"ה, זו הפעם השנייה, פורום צעירים בבלשנות, בהובלתה של חברת האקדמיה פרוף' רות ברמן. הפורום מאגד בתוכו כתריסר חוקרים וחוקרות בראשית דרכם האקדמית המלמדים במחלקות לבלשנות וללשון העברית במוסדות להשכלה גבוהה ברחבי הארץ. מטרת הפורום להפגיש בין חוקרים צעירים הבאים מרקעים אקדמיים שונים ושהם בעלי מגוון התמחויות בחקר הלשון בכלל ובשפה העברית בפרט. למוטיב המרכזי של דיוני הפורום השנה נבחר הנושא "רבדים בלשון", בהדגשת גורם השונות (variability) הן בתוך הלשון והן בין שפות שונות.

ואלה חברי הפורום לשנת תשפ"ה:

ד"ר עארף אבו גוידר, החוג לעברית כשפה שנייה, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי; החוג ללשון עברית, המכללה האקדמית אחוה; החוג ללשון ולספרות עברית, המכללה האקדמית בית ברל

ד"ר איהאב ח'ליל אבו רביעה, התמחות בלשון העברית, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי; המרכז ללימודים קדם-אקדמיים, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

ורה אגרנובסקי, החוג ללימודי לשון עברית והחוג להוראת העברית כשפה נוספת, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין

איתמר ארב, החוג לבלשנות, האוניברסיטה העברית בירושלים

ד"ר נעה בוטוש, התמחות בעברית כשפת אם, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי

ד"ר משה בר-לב, החוג לבלשנות, אוניברסיטת תל אביב

ד"ר ורד סיידון, החוג ללשון העברית, המכללה האקדמית בית ברל

ד"ר אנה ענבר, החוג ללשון העברית, המרכז האקדמי לוינסקי-וינגייט; החוג ללשון העברית, אוניברסיטת חיפה

ד"ר הילה שובלי-פולק, המחלקה ללשון העברית וללשונות שמיות, אוניברסיטת בראילן

ד"ר לאון שור, המחלקה להוראת לשון עברית, המכללה האקדמית אחוה

ד"ר רות שטרן, המדור לחקר העברית החדשה המוקדמת, האקדמיה ללשון העברית

ד"ר נועה שקרג'י, בתר-דוקטורנטית במעבדה הספרותית בחוג לספרות, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

משתתפי פורום הצעירים בבלשנות, תשפ"ה

German–Israeli Frontiers of the Humanities — GISFOH < 3.4

משתתפי כינוס GISFOH הארבע-עשרה. צילום: Stefan Winterstet

הסכם שנחתם בשנת 2009 בין האקדמיה לקרן אלכסנדר פון הומבולדט הגרמנית (Alexander von Humboldt Foundation) הוביל לכינון [סדרת כינוסים דו-לאומיים](#) רב-תחומיים במדעי הרוח והחברה, בהשתתפות כחמישים חוקרים צעירים – ישראלים וגרמנים. בכל שנה נבחרים ארבעה חוקרים ישראלים וארבעה חוקרים גרמנים מארבעה תחומים שונים במדעי הרוח והחברה, ויחד הם משמשים הוועדה המארגנת של הכינוס. הכינוס נערך בישראל ובגרמניה לסירוגין. מטרותיו הן להפגיש חוקרים צעירים מצטיינים מתחומים שונים ולאתגר אותם לחשוב ולחקור מחוץ לגבולות תחומי הדעת שלהם, לאפשר שיח וחשיבה הדדיים וליצור ערוץ לחילופי ידע אקדמי רב-תחומי. את המיזם מרכזת מטעם האקדמיה חברת האקדמיה פרופ' נעמה פרידמן.

הכינוס הארבע-עשר בסדרה נערך בגרמניה בחודש ספטמבר 2024. נושא הכינוס היה The Challenge of Mobilities: Power, Body, and Place. הגדרתו הרחבה של הנושא מאפשרת שיח משותף לתחומי הדעת השונים ויצירת בסיס לשיתוף פעולה ביניהם. חבריה הישראלים של הוועדה המארגנת היו ד"ר לי מרדכי (האוניברסיטה העברית בירושלים), פרופ' אנסטסיה גורודזייסקי (אוניברסיטת תל אביב), ד"ר שירה וילקוף (הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל) וד"ר רותם גבע (האוניברסיטה העברית בירושלים). הכינוס החמישה-עשר בסדרה עתיד להתקיים בספטמבר 2025 בגרמניה.

קרן פון הומבולדט כוננה את תוכנית Connect, המאפשרת לחוקרים שהשתתפו בכינוסי GISFOH להגיש בקשות לתמיכה במיזמים משותפים ובשיתופי פעולה עם החוקרים שפגשו בכינוס. עד כה זכו לתמיכה יותר מחמישים מיזמים משותפים.

4 פעילות האגף לייעוץ וקשרי ממשל

4 פעילות האגף לייעוץ וקשרי ממשל

על פי [חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים](#), התשכ"א-1961, אחד מתפקידי האקדמיה הוא לייעץ לממשלה בסוגיות בעלות חשיבות לאומית בתחום המחקר והתכנון המדעי, להגיש דוחות וסקירות בנושא מצב המדע והמחקר בישראל וכן לייעץ ולתת מידע למשרדי הממשלה בנושאים שבתחום מטרות האקדמיה ותפקידיה שבעניינם נדרש ידע מדעי, או בנושאים הקשורים לפיתוח המדע בישראל. בשנה שעברה הקימה האקדמיה את האגף לייעוץ וקשרי ממשל המופקד על הובלת כלל המיזמים של האקדמיה בתחום הייעוץ וטיפוח של קשרי האקדמיה עם גורמי הממשל. פעילויות בנושאי חינוך, שבהן עסקה "היוזמה – מרכז לידע ומחקר החינוך", צורפו לפעילות האגף החדש, שבראשו עומדת רננה פרזנצ'בסקי-אמיר.

השנה החולפת על מורכבותה הציבה אתגר לא פשוט בכל הנוגע לייעוץ לממשלה בענייני מחקר מדעי, הן מסיבות הנעוצות בתיעדוף משאבים וקשב בעיתות מלחמה והן בשל המתח הקיים לעיתים בין הממשלה לבין הממסד האקדמי. עם זאת גם בימים אלה האקדמיה הלאומית, באמצעות האגף לייעוץ וקשרי ממשל, ממשיכה לפעול למימוש תפקידה לפי חוק ולהוביל תהליכים לגיבוש ידע מחקרי והמלצות מקצועיות מבוססות בנושאים שונים שעל סדר היום הציבורי, שמשמשים כיום ואשר יוכלו לשמש בעתיד את נושאי התפקידים בממשלה וברשויות השלטון.

בחודש ספטמבר 2024 ביקר מנכ"ל משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה באקדמיה ועימו פורום המדענים הראשיים, בהובלת המדען הראשי של המשרד פרופ' אבי דומב. במסגרת הביקור קיבלו האורחים סקירה על פעילות האקדמיה, בדגש על פעילות אגף הייעוץ. המדענים הראשיים אמונים מכוח תפקידם על המחקר בתחום פעילותם של משרדי הממשלה ומשמשים גם אנשי קשר בין האקדמיה למשרדי הממשלה. רבים מהמדענים הראשיים במשרדי הממשלה סיימו בשנה זו את תפקידם, ובחלק גדול מהמשרדים התפקיד עדיין אינו מאויש.

השנה פעלו במסגרת האגף לייעוץ וקשרי ממשל שש ועדות מומחים וננקטו מהלכים נוספים בתחום הייעוץ. היו שני ימי עיון ועשרות מפגשי למידה ושיבות ועדות מומחים, ופורסמו שלושה דוחות מסכמים וניירות עמדה. נוסף על הפעולות הנרחבות הללו טיפל האגף בכמה פניות מצד ות"ת לייעוץ נקודתי בשאלות שונות שכרוכות בתקצוב תשתיות מחקר, ובפניות נוספות של גורמים ממשלתיים. לאחרונה הקימה האקדמיה ועדת מומחים חדשה בנושא שיטור ועתיד המשטרה, בראשות חבר האקדמיה פרופ' דוד וייסבורד ופרופ' באדי חסייסי מהאוניברסיטה העברית בירושלים.

השנה פעלו ועדות ייעוץ מטעם האקדמיה בתחומים האלה:

- < ועדת דוח מצב המדע בישראל
- < ועדת ההיגוי להתמודדות עם משבר האקלים
- < ועדת ההיגוי למיפוי פגיעות לסיכוני אקלים
- < ועדת מומחים בנושא חשיבה חישובית

וכן פעילויות שהחלו דרכן ב"היוזמה - מרכז לידע ומחקר בחינוך" והושלמו במסגרת האגף לייעוץ וקשרי ממשל:

- < יעדי איכות למסגרות לא מפוקחות לגיל הרך
- < גיבוש "קודקס מיומנויות" - עיבוד והנגשה של ידע מחקרי

4.1 < ועדת דוח מצב המדע

במסגרת התיקון לחוק האקדמיה משנת 2010 נקבעה החובה להגיש לממשלה ולכנסת דוח תלת-שנתי על מצב המדע בישראל. הדוח הרביעי בסדרה, **דוח מצב המדע בישראל תשפ"ג/2022**, זכה לפרסום ולתהודה נרחבים, הוגש לנשיא המדינה ולשר המדע והטכנולוגיה וכן נדון בישיבה מיוחדת בוועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת.

בשנה החולפת התבצעה עבודה מקיפה לקראת גיבושו של דוח מצב המדע החמישי, שיתפרסם בסוף 2025. העבודה נעשת במסגרת ועדת היגוי, בראשות חברת האקדמיה פרופ' עדי קמחי, ותחתיה הוקמו שש תתי-ועדות:

- < תתי-ועדה בנושא מדעי הרוח, בראשות חברת האקדמיה פרופ' שרה סטרומזה.
  - < תתי-ועדה בנושא מדעי החברה, בראשות חברת האקדמיה פרופ' נירה ליברמן.
  - < תתי-ועדה בנושא מדעי החיים, בראשות חבר האקדמיה פרופ' ינון בן-נריה.
  - < תתי-ועדה בנושא המדעים המדויקים, בראשות בוגרת האקדמיה הצעירה הישראלית פרופ' מיכל פלדמן.
  - < תתי-ועדה בנושא תשתיות מחקר, בראשות פרופ' גדי אייזנשטיין מהטכניון - מכון טכנולוגי לישראל.
  - < תתי-ועדה בנושא בין-לאומיות, בראשות חבר האקדמיה פרופ' מרדכי (מוטי) שגב.
- (לרשימת חברי הוועדות ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה").

ועדת ההיגוי ותתי-הוועדות נפגשו עם עשרות נציגים מהאקדמיה ומחוצה לה כדי ללמוד ולהתרשם מן הנעשה בשדה המחקר וכדי לאסוף מידע ונתונים רלוונטיים. ועדת ההיגוי נפגשה בין השאר עם יו"ר ות"ת ואנשי משרדו, עם מנהל הקרן הלאומית למדע, עם יו"ר המולמו"פ (המועצה הלאומית למחקר ופיתוח) ועם ראש פורום תל"מ. תתי-הוועדות נפגשו עם דקנים בתחומי המחקר השונים ממגוון מוסדות המחקר, עם נשיאי מכללות, עם קרנות פילנתרופיות בתחומים הרלוונטיים, עם סגני הנשיאים למחקר ועם מומחים מהארץ ומחול. נוסף על זה קיימו תתי-הוועדות סיורים וביקורים, בין היתר ביקרו בספרייה הלאומית, בבתי חולים, במכון הוולקני, בממ"ג (המרכז למחקר גרעיני) ועוד.

על רקע המלחמה שפרצה ב־7 באוקטובר החליטה ועדת ההיגוי לייחד בדוח פרק להשפעת המלחמה על המחקר. במסגרת זו התבקשו נשיאי האוניברסיטאות לתאר את ההשלכות של המלחמה על ההון האנושי שבהן – החל מסטודנטים וכלה במרצים בכירים – ואת השפעותיה על פעילות האוניברסיטה לרבות בהיבטים בין־לאומיים. כמו כן נערך מחקר איכותני שבחן את השפעות המלחמה על חוקרים בשלושה שלבים שונים בקריירה האקדמית שלהם. ממצאי המחקר האיכותני חשפו פגיעה גדולה במיוחד בחברי הסגל הצעיר לפני קביעות, וי"ר הוועדה פרופ' קמחי פנתה אפוא לנשיאי האוניברסיטאות בקריאה לנקוט צעדים לצמצום הפגיעה בסגל הצעיר.

4.2 < ועדת ההיגוי להתמודדות עם משבר האקלים

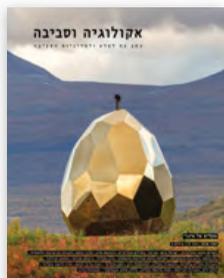
ועדת המומחים הרב־תחומית שהקימה האקדמיה בשנת 2021 לצורך בחינת הנושא של משבר האקלים בישראל, בהובלתו של פרופ' דן יקיר ממכון ויצמן למדע, המשיכה השנה את פעולתה.

באוקטובר 2024 פרסמה ועדת ההיגוי נייר עמדה בנושא שמירת מקורות המים הטבעיים בישראל. נייר העמדה עוסק במאגרי מי התהום הטבעיים, אשר נתונים ללחצים שונים בשל שינויי האקלים וללחצי פיתוח בשל גידול האוכלוסייה. הוועדה קראה להכיר בחשיבותם של מי התהום ולנקוט צעדים מיידיים לשיקומם, לשמירתם ולמניעת הפגיעה בכושר התחדשותם וכן למניעת פגיעה באיכות המים וביכולתם של המאגרים לשמש כלי קיבול לאצירת מי גשמים ומים מותפלים.

נוסף על זה עסקה הוועדה השנה גם בנושאים האלה:

- < **בריאות ואקלים** – ועדת ההיגוי קיבלה סקירה רחבה על הקשרים שבין בריאות ואקלים, ובימים אלה עמלים חברי הוועדה על גיבוש נייר עמדה אשר יציג צעדים נחוצים בנושא זה.
- < **משפט ואקלים** – ועדת ההיגוי קיימה מפגש עם חוקרים מומחים בסוגיות משפטיות הכרוכות באסדרה (רגולציה) של נושא האקלים, ואף נפגשה בנושא עם שופטת בית המשפט העליון פרופ' דפנה ברק־ארז, וכעת בוחנת הוועדה את המשך פעילותה בנושא.
- < **אנרגייה גרעינית לצרכים אזרחיים** – התקיים מפגש לבחינת השימוש באנרגייה גרעינית כחלק מהפתרון למשבר האקלים.

עוד פעלה הוועדה להגברת החשיפה להמלצותיה בקרב הציבור הרחב וקובעי המדיניות. בתוך כך עודכנו ניירות העמדה של הוועדה ועובדו לשם הנגשתם בגיליון הנדפס של כתב העת "אקולוגיה וסביבה", שמפרסמת האגודה לאקולוגיה, וכלל גם ריאיון עם יו"ר הוועדה פרופ' דן יקיר. לבקשת מבקר המדינה התקיימה פגישה של נציגי הוועדה עם מבקר המדינה ועם ראשי אגפים רלוונטיים, שבה ניתנה סקירה על פעילות הוועדה ונדונו שיתופי פעולה אפשריים, וכן התקיימה פגישה ראשונית של יו"ר הוועדה ופרופ' דוד הראל, נשיא האקדמיה, עם פרופ' יוסי מקורי, יו"ר ות"ת דאז, בקשר להמלצות בנושא הקמת פארק מימן.

4.3 < ועדת ההיגוי למיפוי הפגיעות לסיכוני אקלים

מפגש ועדת ההיגוי למיפוי הפגיעות לסיכוני אקלים

ועדת ההיגוי למיפוי הפגיעות לסיכוני אקלים, בראשות פרופ' ערן פייטלסון מהאוניברסיטה העברית בירושלים, הוקמה בשנת 2023 במענה לבקשת המדענית הראשית דאז של המשרד להגנת הסביבה פרופ' נגה קרונפלד-שור כדי לייעץ למשרד במאמציו להקים פורטל היערכות לשינוי אקלים. הפורטל נועד לשמש כלי עבודה לקובעי מדיניות, ובעיקר לשלטון המקומי, לתכנון היערכות יעילה ולקביעת סדרי עדיפויות מבוססי-נתונים. במסגרת עבודתה פועלת הוועדה לזהות אינדיקטורים מתאימים ומקורות לנתונים מרחביים לצורך בניית אינדקסים למיפוי הפגיעות לסיכוני אקלים. הפגיעות לסיכוני אקלים מוגדרת כמפגש בין חשיפה לסיכון האקלימי לרגישות לסיכון וליכולת ההיערכות לקראת האירועים האקלימיים או להתמודדות עימם.

העבודה בעניין זה נעשית באמצעות מערך רחב של דיונים ומפגשי עבודה נושאים עם חוקרים, עם אנשי ממשל, עם מומחים ועם אנשי מקצוע ובשיתוף פעולה שוטף עם צוות המשרד להגנת הסביבה. בשנה זו התמקדה הוועדה בזיהוי אינדיקטורים לרגישות בתחומי חברה ובריאות, בתשתיות ובשטחים פתוחים ובמגוון ביולוגי, כאשר ההתקדמות הרבה ביותר הייתה בתחום הרגישות החברתית-בריאותית. גרסה ראשונה של הפורטל, אשר תכלול כמה אינדקסים, צפויה לעלות לאוויר בסוף שנת 2025.

4.4 < ועדת מומחים בנושא חשיבה חישובית

בתחילת 2024 הקימה האקדמיה ועדת מומחים בראשות פרופ' מיכל ארמוני ממכון ויצמן למדע בנושא "לימודי חשיבה חישובית ובינה מלאכותית בבתי הספר העל-תיכוניים". הוועדה הוקמה במענה לפניית קרן טראמפ, המקדמת מצוינות בחינוך המתמטי בישראל. במהלך עבודתה דנה הוועדה בהגדרת החשיבה החישובית וביסודותיה, באופן שילובה בתוכניות הלימודים בארץ ובעולם כיום ובפדגוגיות להוראתה, וגיבשה המלצות בנושאים אלה.

לפי בקשת הקרן, ובשל פריצתה של הבינה המלאכותית לתחומי חיים רבים, נבחנה בתהליך גם השאלה אילו כישורים נדרשים לדור העתיד של מפתחי מערכות בינה מלאכותית.

מימין: פאנל ביום העיון "חשיבה חישובית ובינה מלאכותית בהוראה ובלמידה"; משמאל: הוועדה בעבודתה

בספטמבר 2024 קיימה הוועדה יום עיון שנשא את הכותרת "חשיבה חישובית ובינה מלאכותית בהוראה ובלמידה". במושבים נידונו עקרונות וגישות להוראת חשיבה חישובית והקשר שבינה לבין תחומי דעת כמו מתמטיקה, מדעי המחשב או ביולוגיה, והוצגו תובנות פרקטיות של מורים בנושא. לצד זאת נדונו תוכניות לתלמידים מצטיינים בתחומי בינה מלאכותית ומדעי הנתונים, והוצגו ממצאים בנוגע לפערים מגדריים בהן וההשלכות של פערים אלה. אנשי מקצוע ממערכת החינוך, מהאקדמיה ומהתעשייה שיתפו מניסיונם, והועלו אתגרים הנוגעים ליישום, להכשרת מורים ולפיתוח תשתית מתאימה.

בחודש אפריל 2025 פורסם הדוח המסכם את עבודת הוועדה, אשר דן בהגדרות החשיבה החישובית ובדרכים לשילובה במערכת החינוך הישראלית.

מהמלצות הדוח:

- < עיגון החשיבה החישובית כמקצוע עצמאי ונפרד המבוסס על עקרונות מדעי המחשב אך מאפשר יישומים רוחביים במגוון תחומי דעת.
- < בחינה מחודשת של אופן השימוש בשפות תכנות בהוראת התחום.
- < פיתוח תוכניות הכשרה ייעודיות למורים, כשהדגש הוא על המשגה פדגוגית, ליווי שוטף וקהילות מקצועיות.
- < הטמעה הדרגתית של התכנים מגיל צעיר, לפי גיל הלומדים.
- < באשר לבינה מלאכותית הודגש כי כדי לבחון את הידע הנדרש למפתחי העתיד ראוי לקיים דיון מקדים שבו תוגדר מסגרת מושגית למונח "בינה מלאכותית", מהו תהליך פיתוחה, ומהם תחומי היישום שלה. בשלב זה הציעה הוועדה לשלב ידע וכישורים מתחום מדעי הנתונים והתייחסה גם לפערים המגדריים במסלולים הטכנולוגיים.

לאחר פרסום הדוח פעלה הוועדה לקידום המלצותיו, ובתוך כך נפגשה עם מנהלת מנהל החדשנות והטכנולוגיה במשרד החינוך ועם צוותה, שאמונים על החינוך הטכנולוגי והמדעי.

4.5 < פעילות לקידום מדעי הרוח

מימין: ד"ר גרמי פוגל, חבר האקדמיה פרופ' יוסף שילה, נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן ונשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל בפאנל ביום העיון "נלחמים על הרוח"

בחודש ינואר 2025 התקיים יום עיון באקדמיה שנשא את הכותרת ["נלחמים על הרוח – איך לחולל שינוי בלימודי הרוח בישראל?"](#), בהמשך לעבודתן של שתי ועדות שעסקו בנושא בשנים קודמות – ועדה בראשות סגנית נשיא האקדמיה פרופ' מרגלית פינקלברג וצוות מומחים בראשות פרופ' רון מרגולין מאוניברסיטת תל אביב. יום העיון עסק בהיבטים מגוונים של הנושא: מהי חברה ללא מדעי הרוח, הקשרים ההדדיים בין האקדמיה למערכת החינוך ולעולם התעסוקה ודמות המורה למקצועות ההומניסטיקה, וכן הועלו דילמות שונות בהוראת מדעי הרוח.

בהמשך להצעות שהוצגו ביום העיון ובוועדות מוסיפה האקדמיה לבחון כיצד לקדם את הנושא.

4.6 < יעדי איכות למסגרות לא מפוקחות לגיל הרך

לבקשת קרן יד הנדיב הובילה האקדמיה תהליך למידה ושיח בנושא הערכה ומדידה במסגרות הלא מפוקחות לגיל הרך בישראל, לילדים מגיל לידה עד שלוש. מסגרות לא מפוקחות מוגדרות כמסגרות משפחתיות ואחרות שבהן יש עד שבעה ילדים, או מסגרות גדולות יותר שבפועל אינן מפוקחות. תהליך הלמידה כלל סקירה של ספרות אקדמית ושל ספרות מקצועית ממאגרי מידע אינטרנטיים, חילוץ ידע פרטני משיחות עם חוקרים, עם אנשי ממשל ועם מומחים אחרים בישראל ושני מפגשי שיח רחבים עם מומחים, שהתקיימו בקיץ 2024. לאחר סיום התהליך נכתב מסמך מסכם: ["אינדיקטורים וכלים להערכת](#)

[איכות והתפתחות במסגרות לא מפוקחות לגיל הרך"](#), שכלל את הדגשים ואת התובנות העיקריים שעלו בתהליך.

4.7 < גיבוש "קודקס מיומנויות" – עיבוד והנגשה של ידע מחקרי

השנה הושלמה העבודה על המיזם "קודקס מיומנויות", אשר החלה ב"היזמה" והסתיימה במסגרת האגף. המיזם הוקם לבקשת המדענית הראשית במשרד החינוך, והוא נועד לייצר מאגר דיגיטלי לעיבוי, להעשרה ולהנגשה של תשתית הידע העומדת בפני קובעי המדיניות והצוותים החינוכיים, בנושא מיומנויות הלמידה שבבסיס התפיסה הפדגוגית של משרד החינוך. המאגר מתבסס על ידע מחקרי עדכני הנוגע למיומנויות וליכולות ליבה עיקריות בהכוונתם של חוקרים מובילים בכל תחום. במסגרת המיזם נכתבו כ-130 מסמכים בקשר ל-13 מיומנויות למידה, ובהם סקירות של מאמרים נבחרים ומסמכים לתכלול הידע לכל אחת מ-13 המיומנויות. המסמכים עתידיים לעלות לאתר ייעודי שמקים משרד החינוך בנושא "מיומנויות דמות הבוגר והבוגרת במערכת החינוך".

קשרים בין-לאומיים

5

5 קשרים בין-לאומיים

לאקדמיה הסכמי שיתוף פעולה מדעי עם אקדמיות לאומיות ברחבי העולם. על פי ההסכמים בין האקדמיות, מתקיימים חילופי חוקרים וכינוסים משותפים. האקדמיה גם חברה בארגוני מדע בין-לאומיים, ונציגיה מייצגים את הקהילה המדעית הישראלית בארגונים אלו.

שנת תשפ"ה נפתחה בצל המצב הביטחוני והמדיני המורכב שנמשך מאז אירועי ה-7 באוקטובר והמלחמה שבעקבותיהם ובצל צעדי הממשלה לצמצום עצמאותם של מוסדות המחקר וההשכלה הגבוהה בישראל. ההשלכות ניכרות באופן דרמטי בזירה הבין-לאומית, והן באות לידי ביטוי בקריאות ובביטויי חרם אקדמי על מדענים ועל מוסדות ישראליים, ובאתגרים גוברים בשימור שיתופי פעולה מדעיים עם מוסדות מחקר ברחבי העולם. אחת מההשלכות החמורות ביותר של התמשכות המלחמה היא הליך בחינה מחדש של ההסכם של ישראל עם האיחוד האירופי וקריאות להגביל את ישראל ואף להדיחה מתוכנית Horizon Europe למענקי מחקר. זאת, נוסף על הטלתה שגורמים צעדי ממשל טראמפ לסוכנויות מדע אמריקאיות ולאוניברסיטאות, ובהם צמצום המענקים למחקר וכן צמצום הנגישות למשאבי הידע למדענים זרים, ובהם ישראלים.

האקדמיה פועלת בנחישות לחיזוק מעמדה של הקהילה המדעית הישראלית בעולם ולהידוק הקשרים עם אקדמיות לאומיות ועם ארגוני מדע בין-לאומיים. בחודש מאי 2025 פרסמה מועצת האקדמיה [גילוי דעת שבו הזהירה מפני קרע עם האיחוד האירופי](#) בשל החשש שישראל תודח מתוכנית Horizon Europe ובשל הדיונים על סנקציות נגד ישראל בעקבות המצב בעזה. נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ונשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן השתתפו בחודש יולי 2024 במפגש שגרירים שנערך בשגרירות גרמניה במאמץ להסביר את האתגרים העומדים בפני מוסדות המחקר ובפני המדענים הישראלים בתקופה זו. כמו כן גם השנה השקיע פרופ' הראל מאמצים רבים בניסיון להשפיע לטובה על דעת הקהל האקדמי בעולם, ובעיקר באירופה, בנוגע למדע הישראלי, בהשתתפות באירועי מדע, בפגישות עם ראשי מוסדות מדעיים ומקבלי החלטות, בנאומים שנשא בכינוסים חשובים ובראיונות לכלי תקשורת בין-לאומיים.

למרות הקשיים המשיכה האקדמיה לקיים את האירועים המשותפים ואת ביקורי החוקרים הכלולים בהסכמי שיתוף הפעולה המדעיים עם אקדמיות עמיתות. עם זאת בשל הנסיבות נדחו כמה אירועים וכמה הותאמו מחדש.

5.1 < קשרי מדע עם מדינות ועם אקדמיות למדעים בשנת תשפ"ה

איטליה

ביולי 2025 ביקר באקדמיה שגריר איטליה בישראל, מר לוקה פרארי. את השגריר ליוו גב' לודוביקה לביאני, ראשת המחלקה הכלכלית בשגרירות; מר פדריקו קסטלי, ראש המטה; פרופ' ג'וזפה פאליני, הנספח המדעי.

המשלחת נפגשה עם נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, עם נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן, עם מנכ"לית האקדמיה אסתר סיוון ועם ראשת האגף לקשרים בין-לאומיים ליאת מנדלבאום שור. במהלך הביקור עודכן השגריר בשיתוף הפעולה הפורה בין האקדמיה לבין האקדמיה הלאומית למדעים של איטליה – דיי לינצ'יי (Accademia Nazionale dei Lincei) מאז חתימת ההסכם בין הגופים בשנת 2000.

מימין: מנכ"לית האקדמיה אסתר סיוון, ראשת האגף לקשרים בין-לאומיים ליאת מנדלבאום שור, ראש המטה בשגרירות איטליה בישראל פרדריקו קסטלי, הנספח המדעי פרופ' ג'וזפה פאליני, נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, שגריר איטליה בישראל מר לוקה פרארי, נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן וראשת המחלקה הכלכלית בשגרירות לודוביקה לביאני

אלבניה

מימין: נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, מנכ"לית האקדמיה אסתר סיוון, מנכ"ל המשרד לשיתוף פעולה אזורי גלעד שדמון וראשת מטה המשרד סוניה אישנקו

בעקבות פניית שגרירות ישראל באלבניה התקיימו בחודש יוני כמה שיחות ופגישות זום עם צוות השגרירות ועם אנשי האקדמיות למדעים של שתי המדינות. בפגישות סוכם על חידוש ההסכם שקיים בין האקדמיה האלבנית לאקדמיה הישראלית משנת 2004. לפגישה זו קדם מפגש, בחודש מרס 2025, ובו אירחו נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ומנכ"לית

האקדמיה אסתר סיוון את מנכ"ל המשרד לשיתוף פעולה אזורי גלעד שדמון ואת ראשת מטה המשרד סוניה אישנקו. בפגישה נידונה הרחבת שיתופי הפעולה המדעיים עם מדינות האזור והודגש במיוחד פיתוח הקשרים המחודש עם האקדמיה האלבנית.

ארצות הברית

האקדמיה הלאומית למדעים של ארצות הברית
National Academy of Sciences (NAS)

השנה נערכו שני כינוסים משותפים בסדרת הכינוסים של הפורום המדעי ע"ש בלווטניק, הנערך בשיתוף האקדמיה הלאומית למדעים של ארצות הברית. בכינוסים, שנערכו בווישינגטון הבירה, השתתפו חוקרים וחוקרות משתי המדינות. הם נשאו הרצאות, קיימו דיונים ובנו קשרים לטובת קידום שיתופי פעולה מדעיים עתידיים. הכינוס הראשון, שנערך בחודש ספטמבר 2024, עסק בנושא **מניעת מחסור מים עולמי** בעזרת התפלה ושימוש חוזר. יושבי הראש של הוועדה המארגנת היו חבר האקדמיה פרופ' גדעון דגן ופרופ' מנחם אלימלך מאוניברסיטת ייל. הכינוס שנערך בנובמבר 2024 עסק בנושא **שיפור גידולים חקלאיים נוכח משבר האקלים**. בראש הוועדה המארגנת של הכינוס עמדו פרופ' אברהם לוי ממכון ויצמן למדע ופרופ' אדוארד באקלר מאוניברסיטת קורנל.

מפגשים עם משלחת האקדמיות הלאומיות למדעים, להנדסה ולרפואה של ארצות הברית

The U.S. National Academies of Sciences, Engineering and Medicine (NASEM)

בסוף אפריל 2025 הגיעה לארץ משלחת בראשות ד"ר ווהאן טורקיאן, המנכ"ל לענייני מדיניות וקשרים עולמיים של NASEM. נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ומנכ"לית האקדמיה אסתר סיוון נפגשו עם ד"ר טורקיאן וצוותו בבית האקדמיה בירושלים והתארחו בקבלת פנים ובשולחן עגול עם שותפים נוספים בביתה של סגנית השגריר האמריקאית לישראל גב' סטפני האלט. במפגשים נידונו שיתופי הפעולה המדעיים של ישראל עם ארצות הברית והושם דגש מיוחד על האפשרויות לפיתוח קשרי מדע, מחקר וחדשנות עם מדינות האזור שהן חלק מהסכמי אברהם.

משתתפי הכינוס "שיפור גידולים נוכח משבר האקלים". התצלום באדיבות האקדמיה הלאומית למדעים של ארצות הברית (NAS)

בריטניה

החברה המלכותית הבריטית

Royal Society

מימין: פרופ' אמיר עמדי, חבר האקדמיה פרופ' שמעון אולמן, נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ופרופ' אנדרו קינג

בחודש ספטמבר 2024 התקיים בלונדון כינוס משותף לאקדמיה ולחברה המלכותית הבריטית, שעסק בתהליכים תפיסתיים במוח ובמודלים ממוחשבים. בראש המשלחת הישראלית עמד נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, ובמארגנים היו חבר האקדמיה פרופ' שמעון אולמן ממכון ויצמן למדע, פרופ' אמיר עמדי מאוניברסיטת רייכמן ופרופ' אנדרו קינג מאוניברסיטת אוקספורד.

במהלך הכינוס נפגש פרופ' הראל עם נשיא החברה המלכותית סר אדריאן סמית, עם המנכ"לית דיים ג'ולי מקסטון ועם סגן הנשיא ומזכיר החוץ סר מארק וולפורט. בפגישה נידונו האתגרים המרובים העומדים בפני מדענים ישראלים בתקופה זו והמשך שיתוף הפעולה ההדוק ורב השנים בין האקדמיה הישראלית לחברה המלכותית.

מימין: מזכיר החוץ של החברה המלכותית סר מארק וולפורט, נשיא החברה המלכותית סר אדריאן סמית, נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ומנכ"לית החברה המלכותית דיים ג'ולי מקסטון

גרמניה

אירועים לציון 60 שנים לכינון היחסים הדיפלומטיים בין ישראל לגרמניה

במהלך השנה השתתפו נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ונציגים נוספים מהאקדמיה וכן מהאקדמיה הצעירה הישראלית בכמה אירועים שנערכו בגרמניה לציון 60 שנים לכינון היחסים הדיפלומטיים בין שתי המדינות.

אחד מהאירועים שפרופ' הראל השתתף בהם נערך בהאלה שבגרמניה, בחודש מאי 2025. האירוע החגיגי, "מדע ותרבות בונים גשרים", התמקד בתפקידו המרכזי של שיתוף הפעולה המדעי בבניית היחסים בין המדינות וקיומם לאורך השנים. האירוע נערך ביוזמת האקדמיה הלאומית הגרמנית למדעים - לאופולדינה (Leopoldina Nationale (Akademie der Wissenschaften) ובשיתוף משרד ראש הממשלה והמשרד לענייני תרבות של מדינת המחוז סקסוניה-אנהלט.

נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל נושא את נאומו באירוע בהאלה. צילום: © Markus Scholz/Leopoldina

למעלה, מימין: נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל והשר הפדרלי הגרמני לחינוך ומחקר מר צ'ם אוזדמיר; משמאל: פרופ' הראל ופרופ' בטינה רוקנבאך, נשיאת האקדמיה הלאומית הגרמנית למדעים – לאופולדינה. למטה: נשיא האקדמיה פרופ' הראל בדיון בפסגת המדע Falling Walls. צילום: Sebastian Rau

פרופ' הראל נשא באירוע נאום חשוב, שבו הדגיש את חשיבותו של המדע לגישור, לפיוס ולשיתוף פעולה בין-לאומי – למען טובת הכלל. על רקע המלחמה המתמשכת בעזה והמשבר ההומניטרי המחמיר הזהיר פרופ' הראל כי המדע הישראלי נתון בסכנה ממשית להדרה מתוכניות מימון ומחקר חשובות, ובהן תוכנית Horizon Europe. נאומו זכה לתהודה גדולה בגרמניה ופורסם בכמה כלי תקשורת מקומיים.

בחודש מרס 2025 השתתף פרופ' הראל **באירוע המרכזי לציון 60 שנה לכינון היחסים הדיפלומטיים** שנערך בברלין. את האירוע ארגן המשרד הפדרלי לחינוך ומחקר בברלין, בשיתוף משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה הישראלי ומוסדות מובילים נוספים. באירוע הושם דגש על עשרות שנות שיתוף פעולה מדעי פורה בין שתי המדינות תוך כדי התמקדות בהישגי העבר ובפיתוח הזדמנויות עתידיות בתחומי המחקר והחדשנות. במהלך האירוע שוחח פרופ' הראל עם השר הפדרלי הגרמני לחינוך ומחקר מר צ'ם אוזדמיר. עוד במהלך ביקורו בברלין קיים פרופ' הראל פגישת עבודה עם פרופ' בטינה רוקנבאך, הנשיאה הנבחרת של האקדמיה הלאומית הגרמנית למדעים – לאופולדינה.

בחודש דצמבר 2024 השתתף פרופ' הראל **בסימפוזיון מדעי גרמני-ישראלי** שנערך בברלין. הכינוס, שאורגן על ידי התאחדות ארגוני המדע הגרמנית בחסות אגודת הלמהולץ וחברת מקס פלנק, נועד לחזק את שיתוף הפעולה המדעי בין שתי המדינות על רקע הדאגה הגוברת מביטויי חרם אקדמי נגד חוקרים ישראלים. האירוע בן שלושת הימים כינס מדענים משתי המדינות בכל שלבי הקריירה והתחומים, החל מדוקטורנטים וכלה בזוכי פרס נובל. הדיונים עסקו בין השאר בבינה מלאכותית, בפיזיקה, בבירופואה ובקיימות.

בחודש נובמבר 2024 השתתף פרופ' הראל **בדיון שולחן עגול במסגרת פסגת המדע Falling Walls** בשבוע המדע בברלין. הדיון עסק במנגנונים ובגישות מעשיות לחיזוק המדע העולמי בין מדינות ובתוכן, ובעיקר בתקופות של משברים בין-לאומיים.

עוד במסגרת שבוע המדע בברלין השתתפו פרופ' הראל ונשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן בפאנל משותף לאקדמיה הישראלית, לאקדמיה הגרמנית של ברלין-ברנדנבורג (Brandenburgische Akademie der Wissenschaften German-Israeli) ולקרן גרמניה-ישראל למחקר ולפיתוח מדעי (GIF - Foundation) שעסק בנושא [חופש אומנותי וחופש אקדמי - הרהורים על אירועים עכשוויים](#). כמו כן נפגש פרופ' הראל עם שרת החינוך והמחקר של גרמניה בטנה סטארק-ווצינגר.

הפאנל בנושא "חופש אומנותי וחופש אקדמי - הרהורים על אירועים עכשוויים"

הרצאת אורח: Prof. Christoph Marksches

ביולי 2024 התקיימה באקדמיה הרצאה מיוחדת של נשיא האקדמיה למדעים של ברלין-ברנדנבורג מגרמניה פרופ' כריסטוף מרקשיס. ההרצאה, שנשאה את הכותרת [Risks and Benefits of Paradigms](#) עסקה באופן ביקורתי ומעמיק בהתפתחות הידע ההומניסטי. שלושת חלקיה - "פרדיגמות במדעי הרוח", "היסטוריה של חקר הגנוסיס" ו"מסקנות מהדיון בפרדיגמות" - המחישו כיצד פרדיגמות אקדמיות נבנות, מתמוטטות ומתחדשות. ההרצאה שילבה הומור, עומק מחשבתי וקריאה להסתכלות מחודשת על הנחות יסוד מחקריות. את האירוע הוביל חבר האקדמיה פרופ' גדליה סטרומזה.

תחרות Falling Walls Lab

זו השנה הראשונה שהאקדמיה מובילה את התחרות Falling Walls Lab בישראל, תחרות בין-לאומית של הצגות קצרות (פיצ'ים, pitches) המאפשרת לסטודנטים ולסטודנטיות לכל התארים, מתואר בוגר ועד בתר-דוקטורט, וכן לאנשי מקצוע, להציג רעיונות וגילויים חדשניים. הזוכה מכל מדינה יציג את הרעיון שלו בגמר העולמי שייערך בברלין בחודש נובמבר 2025. התחרות הישראלית, [Falling Walls Lab Israel](#), הצעירה הישראלית, שירות החילופים האקדמיים של גרמניה (DAAD), שגרירות גרמניה בישראל ומרכז רובינשטיין באוניברסיטת רייכמן (לפרטים נוספים על התחרות ראו להלן בפרק 7 "מלגות ופרסים").

פגישה עם שגרירים

המפגש עם השגרירים. התצלום באדיבות שגרירות גרמניה

בחודש יולי 2024 נשא פרופ' דוד הראל דברים לפני שגרירים ונציגי מדינות מרחבי העולם, במפגש חשוב שהוקדש להשלכות הקריאות הגוברות לחרם האקדמי על ישראל בעקבות המלחמה. בפגישה השתתפה גם נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' כהן. האירוע התקיים בשגרירות גרמניה בתל אביב ואורגן על ידי השגריר מר שטפן זייברט. השתתפו בו שגרירי אוסטרליה, בולגריה, הולנד, ספרד, דנמרק וצרפת וכן נציגים משגרירויות ארצות הברית, איטליה, האיחוד האירופי, אוסטרליה, קנדה הדרומית וליטא. פרופ' הראל ופרופ' כהן הדגישו בדבריהם את חשיבות קיומם של קשרי מדע בין חוקרים ממדינות שונות והסבירו את ההשלכות של הבידוד ההולך וגובר של המדע הישראלי, המשפיע על אקדמאים, על מוסדות מחקר ועל שיתופי פעולה קיימים ועתידיים.

יפן

הפורום למדע וטכנולוגיה בחברה

STS

נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל השתתף בתחילת אוקטובר 2024 בפורום היוקרטי למדע וטכנולוגיה בחברה (STS), המתקיים מדי שנה בקיוטו שביפן. הפורום הבינ-לאומי הזה נוסד בשנת 2004, והוא מאגד מנהיגים ממוגזרים שונים, ובהם קובעי מדיניות, מנהלים בכירים בתעשייה, מדענים ונציגי תקשורת, לדיון בנושאים קריטיים הקשורים להתקדמות המדע והטכנולוגיה. במהלך הכינוס השתתף פרופ' הראל במפגש מיוחד שעסק בתפקידו של המדע בעידן של אי-ודאות, לצד נשיאי אקדמיות ממוסדות מדעיים מובילים ברחבי העולם, ובהם החברה המלכותית הבריטית, מועצת המדע של יפן, האקדמיה הצרפתית למדעים ועוד. בדברים שנשא במפגש, שהתקיים ב-7 באוקטובר, בדיוק ביום השנה הראשון לטבח הנורא, הביע פרופ' הראל דאגה מהתגברות הביטויים לחרם אקדמי נגד מדענים ומוסדות מחקר ישראלים על רקע המלחמה המתמשכת.

סין

בחדש אפריל 2025 השתתף נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל באירוע רשמי מטעם שגרירות סין שנערך לכבוד הגעתו לארץ של מר קין ויידונג, הנספח לענייני מדע וטכנולוגיה בשגרירות. באירוע השתתפה גם רויטל בן-אשר פרץ, היועצת של ראש עיריית תל-אביב-יפו לאומנות ותרבות. את האירוע ארגן מר וואנג צ'יאנג, הנציג הראשי בישראל של האגודה הסינית לחילופי כוח אדם בין-לאומיים. בפגישה נידונו אפשרויות לשיתופי פעולה מדעיים ותרבותיים בין הגופים משתי המדינות.

פולין

בחדש יולי 2025 ביקר בבית האקדמיה שגריר פולין בישראל, מר מאצ'יי חונייה. בפגישה עם השגריר השתתפו נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, הנשיאה הקודמת פרופ' נילי כהן, יו"ר החטיבה למדעי הרוח פרופ' סרג'יו הרט, יו"ר החטיבה למדעי הטבע פרופ' ידין דודאי וחברי אקדמיה ונציגים נוספים. בפגישה נידונו הקשרים ההדוקים בין האקדמיה לבין האקדמיה הלאומית למדעים של פולין, שהסכם שיתוף הפעולה עימה נחתם לראשונה בשנת 1990. המשתתפים הדגישו את החשיבות שבהמשך שיתופי הפעולה גם בתקופה הנוכחית תוך כדי חיזוק ערוצי המחקר והדיאלוג המדעי בין שתי המדינות.

מימין: ראשת האגף לקשרים בין-לאומיים ליאת מנדלבוים שור, מנכ"לית האקדמיה אסתר סיוון, יו"ר הוועדה הלאומית לאנרגיות גבוהות פרופ' מרק קרלינר, יו"ר החטיבה למדעי הרוח פרופ' סרג'יו הרט, יו"ר החטיבה למדעי הטבע פרופ' ידין דודאי, חבר האקדמיה פרופ' ישראל ברטל, שגריר פולין בישראל מר מאצ'יי חונייה, נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, חבר האקדמיה פרופ' אבנר הולצמן ונשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן

קנדה

שגרירת קנדה בישראל גב' לזלי סקלון ונשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל

בחדש יולי 2025 ביקרה באקדמיה שגרירת קנדה בישראל, גב' לזלי סקלון. אל השגרירה התלווה מר ז'אן-דני דופור, המזכיר השני והנספח לענייני מסחר בשגרירות קנדה. המשלחת נפגשה עם נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ועם מנכ"לית האקדמיה אסתר סיוון. בפגישה נידונה האפשרות לחדש את הסכם שיתוף הפעולה הקיים בין האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים לבין החברה המלכותית של קנדה שנחתם בשנת 2012. כמו כן שוחחו המשתתפים על הקשרים המתפתחים בין האקדמיה הצעירה הישראלית לבין האקדמיה הצעירה הקנדית, אשר הולכים ומתחזקים ומבטאים את הרצון המשותף לקדם את דור העתיד של המדע.

רומניה

האקדמיה הרומנית

Roman academy

מדענים שביקרו ברומניה במהלך השנה על פי ההסכם בין האקדמיות: פרופ' מיכאל סופר, המחלקה לגאוגרפיה וסביבה, אוניברסיטת בראילן

ארגון ALLEA

(All European Academies)

תמיכת הארגון בעמדתו של נשיא האקדמיה בנוגע למצב בעזה

בחדש אוגוסט פרסם ALLEA (ארגון כל האקדמיות האירופיות) [הצהרה ובה הביע תמיכה מלאה בעמדתו של נשיא האקדמיה](#) פרופ' דוד הראל כפי שפורסמה בחדש יולי בעניין המצב ההומניטרי בעזה. הארגון, שחגג 30 שנים להיווסדו בשנת 2024, מקשר ומתאם בין האקדמיות הלאומיות האירופיות, והאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים משתתפת בו במעמד של חברה מייסדת. בהצהרתו הרשמית הביע הארגון "כבוד עמוק ותמיכה מלאה" [בדבריו של פרופ' הראל](#), שקרא לממשלת ישראל לפעול בדחיפות להגנה על חיי אזרחים בעזה, לשיקום תשתיות הבריאות ולהבטחת זרימה חופשית של סיוע הומניטרי. בהצהרה צוין כי מהלך כזה הוא "גם צו מוסרי וגם צורך אסטרטגי לעתיד שיתופי הפעולה המדעיים הבין-לאומיים של ישראל". תמיכת ALLEA בעמדתו של פרופ' הראל מקבלת משמעות מיוחדת על רקע המגמות המדאיגות של בידוד וחרם אקדמי כלפי מוסדות מחקר ומדענים ישראלים בזירה הבין-לאומית בכלל ובאירופה בפרט.

נוסף על זה, בחודש אוגוסט פרסמו במשותף קרן אלכסנדר פון הומבולדט (Alexander von Humboldt Foundation) והשירות הגרמני לחילופי אקדמאים (DAAD) הצהרה שבה הביעו דאגה עמוקה ממצב החינוך והמדע ברצועת עזה בד בבד עם תמיכה מלאה בקהילת המדע בישראל. בהצהרתם הדגישו ראשי הארגונים את התנגדותם המוחלטת לקריאות לחרם על מדענים ומוסדות מחקר ישראלים, וקראו לשמור על שיתופי פעולה מדעיים הן עם מוסדות ישראלים והן עם מוסדות פלסטיניים, כדרך לקידום עתיד של שלום. עוד הדגישו כי הם מצטרפים לקריאתו של פרופ' הראל להעניק סיוע הומניטרי מקיף לאוכלוסייה בעזה ולפעול לשחרור החטופים הישראלים.

מחאה נגד הפגיעה במחקר המדעי בארצות הברית

בחודש פברואר 2025 הצטרפה האקדמיה לחתימה על [גילוי דעת חריף שפרסם ALLEA](#) בתגובה לצווים נשיאותיים שהוציא נשיא ארצות הברית דונלד טראמפ, המקפאים מימון פדרלי בהיקף של מיליארדי דולרים למחקר מדעי ומטילים צנזורה על נושאי מחקר כמו שינויי אקלים ומגדר.

גילוי הדעת מזהיר כי צעדים אלה מאלצים סוכנויות מחקר ומוסדות מדעיים רבים בארצות הברית להשעות את פעילותם השוטפת. המסמך מדגיש כי הגבלות אלו על חופש המחקר – אם באמצעות קיצוץ תקציב, אם בפיקוח חקיקתי ואם בהתערבות מוסדית – פוגעות בחופש המדעי לא רק בארצות הברית אלא בעולם כולו, בשל האופי הבין-לאומי של המערכת המחקרית.

האספה הכללית של ארגון ALLEA בברלין

בסוף חודש מאי 2024 השתתף נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ב**ישיבת האספה הכללית של ALLEA** בברלין. כותרת האספה הייתה *European Research Collaboration in a Shifting Geopolitical Landscape: How Open Can We Be?* ובמסגרתה התקיים סימפוזיון פתוח לקהל הרחב בהשתתפות נציגים מהנציבות האירופית ומ-CERN. פרופ' הראל נועד עם הנשיא הנכנס של הארגון פרופ' פאבל רווינסקי, וכן נשא דברים באספה והפציר בראשי האקדמיות העמיתות לדחות את השימוש בחרמות אקדמיים ככלי להתמודדות עם סוגיות גאופוליטיות.

כינוס שנתי של ALLEA

בחודש יוני 2025 השתתפה ראשת האגף לקשרים בין-לאומיים, ליאת מנדלבאום שור, בכינוס המדעי "אירופה והארקטי: מדע ודיפלומטיה" שנערך בקופנהגן. הכינוס, שאורגן בשיתוף ALLEA, CoARA, והאקדמיה המלכותית הדנית למדעים, עסק בקידום דיפלומטיית מדע באזור הארקטי, רפורמות בהערכת מחקר ושיתופי פעולה מדעיים באירופה. בכינוס התקיימו דיונים עם נציגים ממוסדות מחקר, מגופי מימון ומאקדמיות מרחבי אירופה, והוצגו יוזמות חדשניות לשיפור איכות המחקר והערכתו.

כינוס דוברים של אקדמיות אירופיות למדעים

בחודש מאי 2025 השתתפה מנהלת אגף קשרי הציבור של האקדמיה, נעמה שילוני, בסדנה מיוחדת לדוברים ולאנשי דיגיטל של אקדמיות אירופיות למדעים שנערך בניה. הכינוס הוא יוזמה של ארגון SAPEA (Science Advice for Policy by European Academies) הקשור לארגון ALLEA. התקיימו בכינוס סדנאות מעשיות, קליניקות לתקשורת מדע וכן פעילות היכרות לעידוד שיתופי פעולה עתידיים.

5.2 < המרכז האקדמי הישראלי בקהיר

המרכז האקדמי הישראלי בקהיר הוקם בשנת 1982 על ידי האקדמיה ביוזמת המוסדות להשכלה גבוהה והחברה המזרחית הישראלית. הקמת המרכז באה בעקבות הסכם התרבות בין ישראל למצרים ממרס 1979. האקדמיה מפעילה את המרכז במימון ות"ת (הוועדה לתכנון ולתקצוב). מאוקטובר 2006 מנהל את המרכז פרופ' גבריאל מ' רוזנבאום, שתחומי התמחותו הם הלשון, הספרות והתרבות של מצרים המודרנית.

משימתו ההיסטורית העיקרית של המרכז האקדמי בקהיר היא להדק את הקשרים בין האוניברסיטאות שבמצרים לאלה שבישראל ובין חוקרים משתי המדינות, לסייע להם להשיג חומר מספרות ומארכיונים בנושאי מחקרם ולטפח מחקרים משותפים. מאז מהפכת 2011 במצרים, פעל המרכז האקדמי בהיקף מצומצם, ובשל המצב הבטחוני והגאופוליטי בשנים האחרונות הוקפאה למעשה פעילות המרכז.

[לאתר המרכז האקדמי הישראלי בקהיר <](#)

5.3 < קשרים עם מוסדות בין-לאומיים

האקדמיה מייצגת את ישראל בארגוני מדעיים בין-לאומיים, כגון ארגון כל האקדמיות האירופיות (All European Academies – ALLEA) והמועצה הבין-לאומית למדע (International Science Council – ISC), ובאמצעות נציגיה היא מייצגת את ישראל בוועדות תחומיות באיגודי המדע השונים של ארגוני המדע הבין-לאומיים ומשלמת את דמי החבר שלהן.

המועצה הבין-לאומית למדע

International Science Council – ISC

המועצה הבין-לאומית למדע (ISC) היא ארגון לא-ממשלתי כלל-עולמי שחברים בו איגודים מדעיים בין-לאומיים ויותר מ-140 ארגונים מדעיים לאומיים ואזוריים, כולל אקדמיות ומועצות מחקר.

מדענים ישראלים מכהנים בתפקידים בכירים בכמה איגודים המסונפים ל-ISC. נשיא האקדמיה מייצג את האקדמיה בכינוסי המועצה הכללית של ה-ISC וממנה נציגים לוועדות ולאיגודים המסונפים ל-ISC כאשר יש עניין בדבר מבחינת קידום המדע בישראל. הנציג מדווח לארגונים אלו על הנעשה בישראל ומעדכן את המדענים בישראל בכל הנוגע לתוכניות בין-לאומיות בתחומי מחקרם. האקדמיה תומכת בתשלום דמי החבר השנתיים הישראליים באיגודים הבין-לאומיים של ISC.

איגודים מדעיים בין-לאומיים המסונפים ל-ISC והנציגים של ישראל בהם

שם האיגוד	הנציג
CIOMS	חבר האקדמיה הלאומית פרופ' יצחק פריד המועצה לארגונים בין-לאומיים למדעי הרפואה
IAU	פרופ' שי צוקר האיגוד הבין-לאומי לאסטרונומיה
IBRO	פרופ' יו"ר החטיבה למדעי הטבע של האקדמיה הלאומית פרופ' ידן דודאי האיגוד הבין-לאומי לחקר המוח
IGU	פרופ' מיכאל סופר האיגוד הבין-לאומי לגאוגרפיה
IMU	חבר האקדמיה הלאומית פרופ' גיל קלעי האיגוד הבין-לאומי למתמטיקה
IUBS	חבר האקדמיה הלאומית פרופ' יוסי לוי האיגוד הבין-לאומי למדעים ביולוגיים
IUCr	ד"ר מיכל הראל האיגוד הבין-לאומי לקריסטלוגרפיה
IUGG	פרופ' קולין פרייס האיגוד הבין-לאומי לגאודזיה ולגאופיזיקה
IUGS	פרופ' סיגל אברמוביץ' האיגוד הבין-לאומי למדעי הגאולוגיה
IUHPT	פרופ' אהוד לם האיגוד הבין-לאומי להיסטוריה ולפילוסופיה של המדע
IUIS	פרופ' מירה ברדה-סעד האיגוד הבין-לאומי לאימונולוגיה
IUMS	פרופ' אליאורה רון האיגוד הבין-לאומי למיקרוביולוגיה
IUNS	פרופ' אליוט בארי האיגוד הבין-לאומי למדעי התזונה
IUPAB	פרופ' אירית שגיא האיגוד הבין-לאומי לביופיזיקה טהורה ושימושית
IUPAC	פרופ' אהוד קינן האיגוד הבין-לאומי לכימיה טהורה ושימושית
IUPAP	פרופ' ירון עוז האיגוד הבין-לאומי לפיזיקה טהורה ושימושית
IUPhar	פרופ' פרנצ'סקה לוי-שפר האיגוד הבין-לאומי לפרמקולוגיה בסיסית וקלינית
IUPS	פרופ' נתן דסקל האיגוד הבין-לאומי למדעים פיזיולוגיים
IUTAM	פרופ' ראובן שגב האיגוד הבין-לאומי למכניקה תאורתית ושימושית
URSI	פרופ' אהוד היימן האיגוד הבין-לאומי למדעי הרדיו

ועדות בין-תחומיות והנציגים של ישראל בהן

שם הוועדה	הנציג
CODATA	פרופ' דפנה רבן הוועדה לנתונים מדעיים וטכנולוגיים
COSPAR	פרופ' פני גורפיל הוועדה לחקר החלל
INQUA	פרופ' איתי הלוי הוועדה הבין-לאומית לחקר הרביעון
SCOPE	חברת האקדמיה הלאומית פרופ' תמר דיין הוועדה המדעית לבעיות איכות הסביבה
SCOR	חבר האקדמיה הלאומית פרופ' דניאל ויס הוועדה המדעית לחקר האוקיאנוגרפיה
SCOSTEP	פרופ' קולין פרייס הוועדה המדעית הבין-לאומית לחקר האינטראקציה הפיזיקלית של השמש עם הארץ

מדענים ישראלים נושאי תפקידים בכירים בארגונים המשויכים ל-ISC או בארגוני מדע בין-לאומיים

שם הארגון	הנציג	תפקיד
IUMS	האיגוד הבין-לאומי למיקרוביולוגיה	פרופ' אליאורה רון נשיאה
IUPAC	האיגוד הבין-לאומי לכימיה טהורה ושימושית	פרופ' אהוד קינן נשיא
IUPhar	האיגוד הבין-לאומי לפרמקולוגיה בסיסית וקלינית	פרופ' פרנצ'סקה לוי-שפר נשיאת הארגון ומייסדת ויו"ר תחום האימונופרמקולוגיה
IUTAM	האיגוד הבין-לאומי למכניקה תאורטית ושימושית	פרופ' לסלי בנקס-סילס חברת ועדת הכינוסים

כל האקדמיות האירופיות

All European Academies – ALLEA

ארגון זה, שנוסד בשנת 1994, משמש גוף מקשר ומתאם בין האקדמיות. האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים פועלת בו במעמד של חברה מייסדת.

איגוד האקדמיות הבין-לאומי

Union Académique Internationale – UAI

תפקידו של האיגוד לקדם שיתוף פעולה בין-לאומי בתחומי מחקר במדעי הרוח והחברה. חברות בו יותר משלושים מדינות. נציג ישראל בארגון הוא חבר האקדמיה פרופ' גדליה סטרומזה.

רשת האקדמיות הבין-לאומיות

InterAcademy Partnership – IAP

הארגון משמש רשת לא פורמלית של אקדמיות לאומיות ועושה להגברת מודעותו של הציבור לענייני מדע.

אקדמיה אירופית

Academia Europaea

ארגון הפועל כאקדמיה כלל-אירופית. עם חבריו נמנים 28 מחברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

הפורום האסטרטגי האירופי לתשתיות מחקר

European Strategy Forum on Research Infrastructures – ESFRI

ESFRI הוא גוף עצמאי העוסק בייעוץ ובהתוויית אסטרטגיה בנושאי תשתיות מדע אירופיות, ולאחרונה גם בהערכת ביצועים ואיתנות של תשתיות מדע קיימות. חברים בו, בזכויות שוות, נציגי מדינות האיחוד האירופי ונציבות האיחוד והמדינות הנלוות, כולל ישראל. ה"מוצר" העיקרי, אך לא בלעדי, של ESFRI הוא "מפת דרכים" לתשתיות מדע אירופיות, המתפרסמת אחת לשלוש שנים. להחלטותיו ולהערכותיו

של ESFRI משקל רב בהתוויית מדיניות המדע של האיחוד האירופי ושל עוד מדינות רבות. ESFRI עוסק לא רק בתשתיות פיזיות של "מדע גדול", כגון מאיצים וטלסקופים גדולים, אלא גם בתשתיות כגון מאגרי מידע ואוספים ובקבוצות מחקר בין-לאומיות ממוקדות-נושא, כגון השואה, אקולוגיה ומזון. חבר האקדמיה פרופ' ישעיהו (אישי) טלמון הוא נציג ישראל ב-ESFRI.

התאחדות האקדמיות והחברות המדעיות באסיה

Association of Academies and Societies of Sciences in Asia – AASSA

ישראל נמנית עם מייסדי התאחדות האקדמיות והחברות המדעיות באסיה, המשמשת גוף מקשר ומתאם בין האקדמיות ביבשת זו. נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' רות ארנון כיהנה בעבר כנשיאת הארגון.

רשת האקדמיות של אירופה והים התיכון

European Mediterranean Academies Network (EMAN) – Inter-Academic Group for Development

הרשת הוקמה ביוזמת האקדמיה הצרפתית למדעים, והאקדמיה הישראלית הצטרפה כחברה מייסדת. EMAN עוסקת בקידום שיתוף פעולה מדעי ואקדמי בין אירופה לבין מדינות ים-תיכוניות. חבר האקדמיה פרופ' יוחנן פרידמן מייצג את האקדמיה במועצה הכללית של הרשת.

ספר העדויות והשטרות לרב סעדיה גאון מהדורת מנחם בן-ששון וירחמיאל ברודי

שינוי ושונות בלשון בעריכת רות ברמן

יהושע בלאו עיונים בתרגום רב סעדיה גאון לתורה כרך א: בראשית

CHAIM WEIZMANN SCIENTIST, STATESMAN, AND ARCHITECT OF SCIENCE POLICY Edited by Benjamin Z. Kedar

חיים ויצמן - המדען, המדינאי ומדינאי-המדע בעריכת ב"ז קדר

BENJAMIN RICHLER | GUIDE TO HEBREW MANUSCRIPT COLLECTIONS

דוד בן-גוריון והתפתחות המדע בישראל
Albert Einstein Memorial Lectures Mechoulan Bekenstein Editors

Distribution Atlas of Plants in the Flora Palaestina Area

HEBREW ILLUMINATED MANUSCRIPTS IN THE BRITISH ISLES SPANISH and PORTUGUESE MANUSCRIPTS

HEBREW ILLUMINATED MANUSCRIPTS IN THE BRITISH ISLES SPANISH and PORTUGUESE MANUSCRIPTS

אסופת כתבים עבריים מימי הביניים
Specimens of Mediaeval Hebrew Scripts

פעילות ההוצאה לאור

6

6 פעילות ההוצאה לאור

חוק האקדמיה מונה עם מטרות האקדמיה ותפקידיה "לפרסם כתבים שיש בהם כדי לקדם את המדע". לשם כך פועלת באקדמיה בקביעות ועדת פרסומים, וההוצאה לאור עובדת על פי החלטות ועדת הפרסומים והנחיותיה (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה"). בפרסומי האקדמיה פירות של תוכניות מחקר ומפעלים שהיא יזמה ואשר נועדו לשמש תשתית לפעילות מדעית, וכן חיבורים שהוצעו לאקדמיה ונמצאו מתאימים למדיניות הפרסום שלה. כמו כן יוצאים לאור קובצי מאמרים וחוברות הרצאות בעקבות הרצאות אורח, ימי עיון וסדנאות שנערכו באקדמיה או בחסותה. רוב הפרסומים בעברית הם בתחומי מדעי הרוח ויש להם זיקה אל מדעי היהדות, ואילו הפרסומים באנגלית ובשפות אחרות מקיפים את כל תחומי הדעת במדעי הרוח והחברה ובמדעי הטבע.

פרסומים רבים במדעי הרוח הם מהדורות מדעיות של מקורות ושל כתבי יד בתחומים כגון תולדות עם ישראל, תולדות המחשבה והדת היהודית, הגות ימי הביניים ולשונות היהודים, ונודעת להם חשיבות בחקר התרבות למן העת העתיקה ועד לתקופה המודרנית.

בסדרות "דברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים" ו־Proceedings of the Israel Academy of Sciences and Humanities מתפרסמות הרצאות שנשאו מרצים אורחים באקדמיה.

בתחום מדעי הטבע התפרסמו חיבורים בסדרות Fauna Palaestina ו־Flora Palaestina וחיבורים נלווים, הפורסים את תמונת החי והצומח בארץ ישראל ובסביבותיה.

לעיתים האקדמיה מוציאה לאור פרסומים במשותף עם גופים אחרים.

ההוצאה לאור מפיצה את פרסומיה באמצעות משלוח הודעות ועלונים בדואר האלקטרוני לרשימות תפוצה מיוחדות לפי נושאי הפרסומים. כמו כן היא נעזרת בשירותיהם של מפיצים מקצועיים.

ספרי ההוצאה לאור נמכרים הן בפנייה ישירה אל החנות והן בחנות הספרים המקוונת. הרוכשים באתר מקבלים 10% הנחה על כל פרסום ופטור מדמי משלוח בדואר רגיל. החנות פעילה בשני הממשקים של אתר האקדמיה – העברי והאנגלי.

פעמיים בשנה – בדצמבר, לכבוד החנוכה, וביוני, לכבוד חודש הספר העברי – ההוצאה לאור מכריזה על מבצע מכירות וכל הפרסומים נמכרים בהנחות גדולות. בשנת הדוח השתתפה ההוצאה לאור בריד ספרים במכון ון ליר בירושלים.

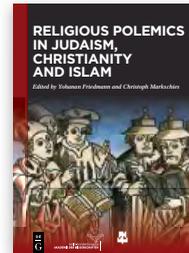
בשנת הדוח קיימה ההוצאה לאור ערב עיון לרגל צאתו לאור של הספר *Fragility: Climate Science, Climate History and the Rise and Fall of Civilizations* מאת חבר האקדמיה פרופ' רוני אלנבלום ז"ל.

6.1 < פרסומים שראו אור בשנת הדוח

- < מנדלי מוכר ספרים: מבטים חדשים
בעריכת ישראל ברטל, אבנר הולצמן ויונתן מאיר
תשפ"ה; 278 עמודים, כריכת בד
- < הגלגול שנעצר בטרם הושלם
מאת דן מירון
(דברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, כרך תשיעי, חוברת 10)
תשפ"ה; 24 עמודים, חוברת
- < *Religious Polemics in Judaism, Christianity and Islam*,
ed. Yohanan Friedmann and Christoph Marksches
יצא לאור במשותף עם האקדמיה למדעים של ברלין-ברנדנבורג ועם
הוצאת De Gruyter הגרמנית.
2025; 160 עמודים, כריכה קשה

- < *Proceedings of the Israel Academy of Sciences and Humanities* (English series), vol. IX
הכרך התשיעי בסדרת *Proceedings* ובו שמונה מאמרים על פי הרצאות שנישאו באקדמיה בשנים
2015–2024.
2025; 172 עמודים, כריכת בד

- < *Shakespeare's Second Chance*
by Stephen Greenblatt
(Proceedings of the Israel Academy of Sciences and Humanities, vol. IX, no. 8; The
Martin Buber Memorial Lectures)
2024; 19 עמודים, חוברת

ספרים בהדפסה שנייה

יהושע בלאו
מילון
לטקסטים ערביים יהודיים
מימי הביניים

قاموس اللغة
العربية اليهودية
في
العصور الوسطى

تأليف
يهوشوع بلاؤ

האקדמיה
ללשון העברית
האקדמיה הלאומית
הישראלית למדעים

כתאב אלשהאדאת ואלותאיק
והוא
ספר העדות והשטרות
לרב סעדיה גאון

מהדורה ביקורתית בצירוף מבוא, תרגום, חילופי נוסח והערות
מאת
מנחם בן-ששון וירחמיאל ברודי

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

יהושע בלאו
עיונים בתרגום
רב סעדיה גאון לתורה
בראשית

כרך א
בראשית

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

- < ה'כרוניקה' – תעודה לתולדות יעקב פראנק ותנועתו מאת הלל לוין הדפסה שנייה – תשפ"ה; 132 עמודים, כריכת בד
- < עיונים בתרגום רב סעדיה גאון לתורה, א: בראשית מאת יהושע בלאו הדפסה שנייה – תשפ"ה; 200 עמודים, כריכה קשה
- < כתאב אלשהאדאת ואלותאיק והוא ספר העדות והשטרות לרב סעדיה גאון: מהדורה ביקורתית בצירוף מבוא, תרגום, חילופי נוסח והערות מאת מנחם בן-ששון וירחמיאל ברודי הדפסה שנייה – תשפ"ה; 312 עמודים, כריכה קשה
- < מילון לטקסטים ערביים יהודיים מימי הביניים מאת יהושע בלאו יצא לאור במשותף עם האקדמיה ללשון העברית הדפסה שנייה – תשפ"ה; 832 עמודים, כריכה קשה

להוצאה לאור ולחנות המקוונת <

מלגות ופרסים

7

7 < מלגות ופרסים

7.1 < תוכנית מלגות במדעי הרוח והחברה מיסודה של הקרן ע"ש אליכס דה רוטשילד

תוכנית המלגות לתלמידי מחקר לתואר דוקטור במדעי הרוח והחברה היא פרי יוזמה משותפת של הקרן ע"ש אליכס דה רוטשילד לאומנויות ומלגות לסטודנטים והאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים. התוכנית נוסדה בנובמבר 2023 בעקבות דוחות האקדמיה שעסקו בתוכניות לקידום המחקר במדעי הרוח והחברה ואשר הצביעו על תמיכה דלה בחוקרים ובתלמידי מחקר מצטיינים בתחומים אלו. את המלגות מממנת הקרן ע"ש אליכס דה רוטשילד, והאקדמיה מנהלת את התוכנית. תוכנית מלגות יוקרתיות זו בחסות האקדמיה מחזקת את החוקרים והחוקרות המצטיינים במדעי הרוח והחברה ומעודדת תלמידים ותלמידות מצטיינים נוספים לפנות למחקר בתחומים אלו. הכרה רשמית במצוינות של דור העתיד במדעי הרוח והחברה פותחת לפני החוקרים אפשרויות להמשיך בעבודתם המחקרית בארץ ובעולם ומסייעת להם להגיע לחזית המחקר.

המלגות מיועדות לסטודנטים וסטודנטיות מצטיינים, תושבי ישראל הלומדים לתואר דוקטור במדעי הרוח והחברה. הן מוענקות על בסיס הצטיינות אישית בלימודים לתלמידים אשר עבודת המחקר שלהם מתקדמת כראוי לציון. מדי שנה מוענקות שתי מלגות בסכום של 15,000 דולר כל אחת. נוסף על זה, המלגאים זכאים לפטור מלא משכר לימוד לשנה אקדמית אחת. את הזוכים במלגות בוחרת ועדת שיפוט בראשות נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה"). המלגאים משתתפים באירוע שנתי ובפעילויות משותפות כדי ליצור קהילת חוקרים במדעי הרוח והחברה שתעמוד בחוד החנית של המחקר בישראל ובעולם.

מימין: נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, הזוכה במלגה יואב גולדשטיין, הזוכה במלגה סתיו קליין, נאמנת הקרן ע"ש אליכס דה רוטשילד עו"ד פזית שלמון ברץ ונשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן

אלה המלגאים לשנת תשפ"ה:

סתיו קליין

אוניברסיטת אריאל בשומרון
לימודי ארץ ישראל וארכאולוגיה

יואב גולדשטיין

אוניברסיטת תל אביב
כלכלה

7.2 < תוכנית מלגות אדמס

תוכנית מלגות אדמס היא פרי יוזמה משותפת של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים וקרן משפחת אדמס. התוכנית נוסדה בשנת תשס"ו (2005) בידי מר מרסל אדמס ז"ל מקנדה, ומאז היא מנוהלת על ידי

האקדמיה. תוכנית מלגות אדמס היוקרתיות מיועדת לתלמידי ותלמידות מחקר מצטיינים לתואר דוקטור במוסדות האקדמיים בישראל בתחומי מדעי הטבע, מדעי החיים, מתמטיקה, מדעי המחשב, מדע הנתונים והנדסה.

מלגות אדמס מוענקות מדי שנה לתלמידי ותלמידות מחקר למן השנה השנייה ללימודיהם לתואר דוקטור לתקופה של עד ארבע שנים אקדמיות רצופות. תהליך הסינון הקפדני שמפעילות האוניברסיטאות וועדת ההיגוי והשיפוט של התוכנית מבטיח כי המלגאים והמלגאיות ייצגו את חוד החנית של חוקרי העתיד של מדינת ישראל בתחומי המחקר שבהם המלגות מוענקות. המלגאים זכאים לפטור מלא משכר הלימוד ולמלגה בסכום של 100,000 ש"ח לשנה. נוסף על אלה, התוכנית מקצה לכל מלגאי, בכל שנה, מענק נסיעות בסכום של עד 3,000 דולר לצורך השתתפות פעילה בכינוסים מדעיים ובסדנאות, לצורך שיתוף פעולה מדעי או לריאיון להכשרת בתר־דוקטורט בחו"ל.

חבר האקדמיה פרופ' משה אורן הוא יו"ר ועדת ההיגוי והשיפוט של תוכנית המלגות (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה").

אלה מלגאי אדמס לשנת תשפ"ה:**יהונתן זומר**

הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
הנדסת חשמל ומחשבים

ולדימיר מינדל

מכון ויצמן למדע
גנטיקה מולקולרית

דורון פינקו

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב
מדעי כדור הארץ והסביבה

אלעד צליק

מכון ויצמן למדע
מתמטיקה ומדעי המחשב

מיכאל בירק

הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
ננו טכנולוגיה

אלון גוטפרינד

האוניברסיטה העברית בירושלים
פיזיקה

רוני גטניו

אוניברסיטת תל אביב
מדעי המוח

אלעד זהבי

אוניברסיטת בר־אילן
הנדסת אלקטרו־אופטיקה

אלה מלגאי אדמס לשנת תשפ"ו:

איה מארק

אוניברסיטת חיפה
ביולוגיה אבולוציונית

אוהד סגל

הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
הנדסת חשמל ומחשבים

ירדן שפר

מכון ויצמן למדע
פיזיקה של חומר מעובה

עמית אלעד

האוניברסיטה העברית בירושלים
רפואה, ביולוגיה התפתחותית וחקר הסרטן

נדיר בוני

אוניברסיטת תל אביב
נירוביולוגיה, ביוכימיה וביופיזיקה

אלעד בלאס

אוניברסיטת בר-אילן
כימיה

מעין זיו

מכון ויצמן למדע
כימיה, מדעי כדור הארץ וכוכבי הלכת

למלגאים הישגים מרשימים – רבים מהם מתקבלים להשתלמויות בתר-דוקטורט במוסדות המובחרים בחו"ל, הם מבוקשים כחברי סגל צעירים באוניברסיטאות בארץ ובעולם, ומחקריהם מתפרסמים בכתיבת יוקרתיים.

אירועי התוכנית השנתית של מלגות אדמס לזוכי השנה ולבוגרים, מאי 2024–אוגוסט 2025:

סדנאות תקשורת המדע

בחודשים אוגוסט 2024 ומאי 2025 השתתפו המלגאים בסדנת תקשורת המדע כחלק מהכשרתם להשתתפות הפעילה בכינוסים מדעיים בין-לאומיים. בסדנה הוקנו למלגאים כלים שיסייעו להם להציג את מחקרם בכינוסים מקצועיים וגם לפני הקהל הרחב.

מלגאי אדמס בסדנת תקשורת המדע

סמינר אדמס

סמינר אדמס השנתי נערך בחודש ספטמבר 2024, ובו חגגה האקדמיה עשרים שנה לתוכנית המלגות בהשתתפות נציגי משפחת אדמס, מר סילבן אדמס ועו"ד לינדה אדמס-טרוי, ונשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן. הסמינר כלל את טקס הענקת המלגות לזוכי מלגת אדמס לשנת תשפ"ד ותשפ"ה ולזוכת מלגת רות ארנון לשנת תשפ"ה. המרצה האורח היה פרופ' אמנון שעשוע, נשיא ומנכ"ל מובילאיי ופרופסור למדעי המחשב באוניברסיטה העברית בירושלים. כותרת הרצאתו הייתה [Excitement and Danger in Modern AI](#).

מימין: פרופ' אמנון שעשוע נושא את ההרצאה המרכזית בסמינר אדמס. משמאל: מלגאי אדמס לשנת 2024-2025 לצד מר סילבן אדמס, נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' רות ארנון, נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן, חבר האקדמיה ויו"ר ועדת מלגות אדמס פרופ' משה אורן וזכות מלגות אדמס לשעבר בת-שבע שור

כינוס אדמס

בחודש ינואר 2025 נערך כינוס אדמס השנתי, ובו הציגו מלגאי ומלגאיות אדמס מהמחזור העשרים את מחקריהם המגוונים. בכינוס שמעו המלגאים [הרצאה מיוחדת מפי פרופ' אמיר עמדי מאוניברסיטת רייכמן](#), שהציג את מחקרו פורץ הדרך על ההשלכות של פיתוח טכנולוגיות חדשות ונירוסיינס על תחומי הרפואה ועל הבנתנו הבסיסית את המוח האנושי. מרצה אורח נוסף היה ד"ר ברק הירשברג, פרופסור לכימיה באוניברסיטת תל אביב ובוגר תוכנית מלגות אדמס, שנשא הרצאה שהיו בה טיפים מעשיים ועידוד נלהב לפיתוח קריירה אקדמית בישראל.

מימין: פרופ' אמיר עמדי נושא את ההרצאה המרכזית בכינוס אדמס; מלגאי אדמס מהמחזור העשרים של התוכנית מציגים את מחקריהם.

7.3 < תוכנית מלגות רות ארנון

פרופ' רות ארנון, שכינה בעבר כנשיאת האקדמיה וכיו"ר הוועדה לקידום וייצוג נשים במוסדות להשכלה גבוהה, הקימה בשנת 2016 קרן שנועדה לעודד בוגרות מצטיינות של תוכנית מלגות אדמס לצאת להכשרת בתר־דוקטורט בחו"ל. [הקרן מעניקה לבוגרות נבחרות בכל שנה מלגה](#) בסך 20,000 דולר. את הזכות בוחרת ועדת מלגות אדמס לפי הצטיינותן במחקר. מועצת האקדמיה החליטה להמשיך ולקיים את התוכנית לכבוד פרופ' רות ארנון.

מימין: נציגת משפחת אדמס עו"ד לינדה אדמס־טרוי, מלגאית רות ארנון לשנת תשפ"ה ד"ר נעם הראל ונשיאות האקדמיה לשעבר פרופ' רות ארנון ופרופ' נילי כהן

זוכת המלגה לשנת תשפ"ה:

ד"ר נעם הראל

אוניברסיטת תל אביב
חוקרת בתחום ביולוגיה מולקולרית
עוסקת בחקר מערכת החיסון של בני אדם

זוכת המלגה לשנת תשפ"ו:

ד"ר עינת זיידל פוזנר

האוניברסיטה העברית בירושלים
רופאה חוקרת
עוסקת במחקר אימונולוגי

7.4 < תוכנית מלגות ההצטיינות של המועצה להשכלה גבוהה והאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים לחוקרי בתר־דוקטורט מחו"ל

בשנת 2018 ייסדה האקדמיה [תוכנית מלגות יוקרתית להבאת בתר־דוקטורנטים מצטיינים](#) במדעי הטבע ובמדעים המדויקים מרחבי העולם לישראל. בזכות שותפות עם המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) הורחבה התוכנית, בשנת 2021, להכללת חוקרים וחוקרות ממדעי הרוח והחברה. מטרת התוכנית הן לחזק את המעבדות המובילות בישראל באמצעות חוקרים מצטיינים ולטוות קשרים מקצועיים ואישיים עם מדענים מצטיינים בתחילת דרכם בשאיפה שיובילו לשיתופי פעולה מחקריים בעתיד.

בשנת תשפ"ד זכו 17 מלגאים ומלגאיות מרחבי העולם במחזור השישי והאחרון של התוכנית. את המלגאים בחרה ועדת שיפוט בראשות חבר האקדמיה פרופ' מרדכי (מוטי) שגב (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה"). המלגות הן לתקופה של שנתיים, וסכום כל מלגה הוא 160,000 ש"ח לשנה. האקדמיה משתתפת במחצית מהסכום במדעי הטבע ובמדעים המדויקים (STEM) ובשלושה רבעים מן הסכום במדעי הרוח והחברה, והאוניברסיטה המארחת משלימה את השאר.

7.5 < פרס כדור הארץ של פרונטירס Frontiers

פרס כדור הארץ של פרונטירס (Frontiers Planet Prize) נוסד בשנת 2022 בשווייץ על ידי קרן פרונטירס (Frontiers Research Foundation), והוא מוענק לחוקרים ולחוקרות מארצות שונות לאות הוקרה על מחקר שפרסמו בשנתיים הקודמות המקדם קיימות ותורם לייצוב המערכת האקולוגית של כדור הארץ. האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים באמצעות ועדת פרס בראשות פרופ' נגה קרונפלד-שור, היא הגוף הרשמי המייצג את ישראל בתחרות היוקרתית. הוועדה הישראלית מעריכה את המועמדים ומגישה עד שלושה מהם לחבר השופטים הבין-לאומי של הקרן. תהליך השיפוט הבין-לאומי בנוי משני שלבים: בחירת זוכה ארצי מהארצות המשתתפות, ולאחר מכן בחירת שלושה זוכים עולמיים. סכום הפרס למצטיינים העולמיים הוא מיליון דולר אמריקאי שנועדו לסייע לקידום מחקרם.

בשנת 2025 זכה בפרס הארצי של פרונטירס:

ד"ר אוריה אלקולומברי

האוניברסיטה העברית בירושלים

המאמר הזוכה של ד"ר אלקולומברי התפרסם בכתב העת המדעי *Science*, ונחשף בו כי חיידקים זעירים באוקיינוס, שגודלם כשני מיקרומטר בלבד, משחקים תפקיד מכריע בוויסות האקלים העולמי.

ד"ר אוריה אלקולומברי, הזוכה הארצי של ישראל בפרס כדור הארץ של פרונטירס 2025

7.6 < פרסי בלוטניק למדענים צעירים ישראלים במדעי החיים, בכימיה ובמדעי הפיזיקה וההנדסה

תוכנית פרסי בלוטניק למדענים צעירים הושקה בישראל בשנת 2017 בשיתוף האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, האקדמיה למדעים של ניו יורק וקרן משפחת בלוטניק. הפרסים מוענקים מדי שנה לשלושה חוקרים צעירים ומבטיחים באוניברסיטאות ישראליות, בשלושה תחומים – מדעי החיים, מדעי הפיזיקה וההנדסה וכימיה – לציון הישגים יוצאי דופן ולעידוד מצוינות, מקורות וחדשנות. סכום הפרס הוא 100,000 דולר במענק לא מוגבל – אחד הפרסים הגדולים שנוסדו למען חוקרים בתחילת דרכם. ועדת הפרס, המורכבת מחברי האקדמיה וממדענים ידועי שם, בוחרת את המלצות האוניברסיטאות ובוחרת את הזוכים.

אלה זוכי פרסי בלווטניק לחוקרים צעירים בישראל לשנת 2025:

פרופ' יונתן שטלצר | מדעי החיים

המחלקה לביולוגיה מולקולרית של התא, מכון ויצמן למדע

ד"ר בנג'מין פלמר | כימיה

המחלקה לכימיה, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

פרופ' חיים גרפינקל | מדעי הפיזיקה וההנדסה

הפקולטה למתמטיקה ולמדעי הטבע, האוניברסיטה העברית בירושלים

מימין: פרופ' ניקולס דירקס, נשיא ומנכ"ל האקדמיה למדעים של ניו יורק, ד"ר בנג'מין פלמר, פרופ' יונתן שטלצר, פרופ' חיים גרפינקל ופרופ' דוד הראל, נשיא האקדמיה, בטקס הענקת הפרסים. Photo courtesy of Blavatnik Awards, The New York Academy of Sciences.

בראש הוועדות המדעיות עמדו השנה חברי האקדמיה פרופ' נעמה ברקאי, פרופ' יוסף קוסט ופרופ' שרית קראוס. במועצה המדעית המייעצת (Scientific Advisory Council) חברים בין השאר נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, הנשיאה לשעבר פרופ' נילי כהן, זוכה פרס נובל וחבר האקדמיה פרופ' אהרן צ'חנובר וחברי אקדמיה נוספים.

זוכי וזוכות הפרס הצטרפו לקהילת זוכי פרסי בלווטניק למדענים צעירים בארצות הברית ובבריטניה, המונה כיום יותר מ-470 זוכים. בחודש יוני 2025 התקיימו אירועי הפרס בישראל, ובכללם טקס פרסי בלווטניק, שבו מוענקים מדי שנה הפרסים לזוכים, במרכז פרס לשלום ולחדשנות בתל-אביב-יפו, וסימפוזיון המדע, שנערך בבית האקדמיה, והשתתפו בו תלמידי תיכון מצטיינים מרחבי הארץ.

7.7 < תחרות Falling Walls Lab

זו השנה הראשונה שהאקדמיה מובילה את התחרות [Falling Walls Lab](#) בישראל, תחרות בין-לאומית של הצגות קצרות (פיצ'ים, pitches) המאפשרת לסטודנטים ולסטודנטיות לכל התארים, מתואר בוגר ועד בתרדוקטורט וכן לאנשי מקצוע להציג רעיונות וגילויים חדשניים. כל אחד מהמשתתפים מקבל שלוש דקות להציג לפני חבר שופטים וקהל פתונות לאתגרים מדעיים, חברתיים או סביבתיים. הזוכה מכל מדינה יציג את הרעיון שלו בגמר העולמי שייערך בברלין בחודש נובמבר 2025.

התחרות הישראלית, Falling Walls Lab Israel Academy, נערכה בחודש יולי 2025 בהובלת האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים בשיתוף האקדמיה הצעירה הישראלית, שירות החילופים האקדמיים של גרמניה (DAAD), שגרירות גרמניה בישראל ומרכז רובינשטיין באוניברסיטת רייכמן. האירוע נפתח בברכות מפי שגריר גרמניה בישראל מר שטפן זייברט.

הזוכה בתחרות:

הדס עומר

הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל
 כותרת ההצגה הייתה Breaking the Wall of Cardiovascular Disease

מלבד השתתפות בתחרות הגמר, הזוכים בתחרויות המקומיות מקבלים הזדמנות להשתתף באירוע פסגת המדע של Falling Walls, שייערך גם הוא בברלין, בנובמבר. ההשתתפות בפסגה מולידה הזדמנויות ליצירת קשרים עם מובילים בתחומי המדע, העסקים והמדיניות.

למעלה, מימין: שגריר גרמניה בישראל מר שטפן זייברט, הזוכה בתחרות הדס עומר במהלך ההצגה שלה, חבר השופטים למטה: משתתפי התחרות

7.8 < מלגות קרן פולקס בישראל

קרן פולקס, שמרכזת בלונדון, מעניקה באמצעות האקדמיה מלגות המיועדות לתלמידי ותלמידות רפואה הלומדים גם לקראת תואר שלישי במדעי החיים. המלגות מוענקות מדי שנה לתקופה של עד שלוש שנים. סכום המלגה הוא עד 2,000 לירות סטרלינג לשנה. המועמדים נבחרים בוועדה של האקדמיה, והחלטות הוועדה כפופות לאישור נאמני קרן פולקס בלונדון. יו"ר הוועדה בישראל הוא חבר האקדמיה פרופ' גדעון רכבי (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה").

אלה הזוכים במלגות פולקס לשנת תשפ"ו:

דניאל דויס
האוניברסיטה העברית בירושלים

אורי מוסקוביץ
אוניברסיטת תל אביב

יסמין נתנאלי
האוניברסיטה העברית בירושלים

נדב אגם
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

עמית אלעד
האוניברסיטה העברית בירושלים

איתי ארליך
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

אלה הזוכים במלגות פולקס לשנת תשפ"ה:

ארז ברמן
האוניברסיטה העברית בירושלים

מבשרת כהן
האוניברסיטה העברית בירושלים

אלישיב צנגן
האוניברסיטה העברית בירושלים

דניאל אוסטובסקי
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

דידי אלגאוי
אוניברסיטת תל אביב

בנימין אסולין
האוניברסיטה העברית בירושלים

אלה התלמידים שמלגתם נמשכת משנת תשפ"ד:

מאיה זיו-אגם מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב, **עדי חובב** (ליקסנברג) מהאוניברסיטה העברית בירושלים, **מיכל נבון** מאוניברסיטת תל אביב, **סיוון קיז'נר** מהאוניברסיטה העברית בירושלים, **עמית רימון** מהאוניברסיטה העברית בירושלים

אלה התלמידים שמלגתם נמשכת משנת תשפ"ג ומסתיימת בסוף תשפ"ה:

הדר גולן-ברמן מהאוניברסיטה העברית בירושלים, **נועם הדר** מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב, **ליאור היים** מאוניברסיטת תל אביב, **יהודה וקסלר** מהטכניון – מכון טכנולוגי לישראל, **הדר ישראלי** מהאוניברסיטה העברית בירושלים, **אוהד רגב** מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב

פרס סנטה פולקס

אחת לשלוש שנים משפחת פולקס מעניקה את פרס המחקר ע"ש סנטה פולקס לאחד ממלגאי העבר של פולקס בישראל. סכום הפרס הוא עד 2,500 לירות סטרלינג, והוא מוענק ישירות מאת משפחת פולקס.

הזוכה בפרס סנטה פולקס לשנת 2024:

ד"ר משה גלעדי

המחלקה לפיזיולוגיה ופרמקולוגיה
הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר, אוניברסיטת תל אביב

ד"ר משה גלעדי, זוכה פרס סנטה פולקס
לשנת 2024

האקדמיה הצעירה הישראלית

8

8 < האקדמיה הצעירה הישראלית

האקדמיה הצעירה הישראלית פועלת עצמאית, בגיבויה ובסיועה של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, משלהי 2012. חברי וחברות האקדמיה הצעירה הם אנשי ונשות מדע מצטיינים מהשורה הראשונה בתחומם, המחויבים למעורבות

האקדמיה הצעירה הישראלית
الأكاديمية الشابة الإسرائيلية
THE ISRAEL YOUNG ACADEMY

ציבורית חברתית פעילה בנושאים הקשורים לאקדמיה הישראלית. החברות והחברים החדשים נבחרים על פי תקנון מוסכם, ובבחירתם מובאת בחשבון השאיפה לשמור על איזון דיסציפלינרי ועל ייצוג הולם של הקהילה המדעית בישראל, כפוף לעקרונות המצוינות כתנאי קובע. כהונת החברים והחברות היא לתקופה קצובה בת ארבע שנים.

הפעילויות של חברות וחברי האקדמיה הצעירה מאורגנות לפי תחומים, אשר מכונים "אשכולות" לפי [תשעת היעדים](#) שלה. לכל אשכול יש ראש/ראשת אשכול המובילים את היוזמות ואת המיזמים באותו אשכול ומנהלים את הצוות הפועל בו. חברות וחברי האקדמיה הצעירה משתתפים בצוותי העבודה באשכולות כפי יכולתם ועניינם. כיום האקדמיה הצעירה פועלת על פי שבעה אשכולות פעילות: בין-לאומיות, צעירים, בין-תחומיות, הנגשת מדע, חברה ורוח, מגוון ומדיניות מדע.

חברי וחברות האקדמיה הצעירה הישראלית, יוני 2025

במהלך השנה מקיימת האקדמיה הצעירה מפגשים קבועים בהשתתפות חבריה וחברותיה. חלק מהמפגשים מוקדשים לבחירת חברות וחברים חדשים לשורות האקדמיה הצעירה או לוועד המנהל. לאחרונה נוספו במפגשים [הרצאות מדעיות קצרות מפי החברות והחברים](#), המדגימות את המצוינות ואת המגוון של תחומי המחקר שבהם הם עוסקים. בשנת תשפ"ה הובילו את פעילות האקדמיה הצעירה חברות וְחבר הוועד המנהל: פרופ' רות שרץ-שובל (י"ר), פרופ' יעל אלואל, פרופ' מירי ימיני ופרופ' אסף שוורץ. הוועד המנהל הנבחר, שיוביל את פעילות האקדמיה הצעירה בשנת תשפ"ו, כולל את פרופ' מירי ימיני (י"ר), את פרופ' ג'ניפר אושר ואת פרופ' אסף שוורץ. יו"ר ועדת החברים, פרופ' איגור אוליצקי, נבחר לכהונה נוספת.

אשכול בין-לאומיות

תוכנית למימון מחקרים משותפים עם חוקרים מחו"ל, שכוללים חילופי סגל וסטודנטים

בחודש נובמבר 2024 יזמה האקדמיה הצעירה קול קורא למימון ביקורי חוקרים וסטודנטים לקידום שיתופי פעולה מחקריים בין-לאומיים ארוכי טווח וכדי לחשוף חוקרים וחוקרות ישראלים לתחומי מחקר מגוונים באמצעות מפגשים ישירים עם חוקרים וחוקרות מובילים מרחבי העולם. תשע ההצעות הזוכות זכו למימון בסך של עד 50,000 ש"ח כל אחת.

במסגרת היוזמה יוזמנו חוקרים בכירים מחו"ל, בליווי כמה מחברי קבוצות המחקר שלהם, לשהות ממושכת בישראל. הביקורים, שמתוכננים לשנת 2025 עד אוקטובר 2026 ולמשך 14 ימים לפחות, יכללו אינטראקציה הדוקה בין קבוצות המחקר המקומיות לבין החוקרים האורחים וחברי קבוצתם, חשיפה לתחום המחקר של האורחים באמצעות סמינרים בשני מוסדות אקדמיים לפחות, מפגשים ישירים עם סטודנטים וסטודנטיות, יצירת שיתופי פעולה מחקריים וחשיפת האורחים למחקר המקומי. במהלך הביקור ולאחריו ייזמו המארחים והאורחים הצעת מחקר משותפת.

כינוס אקדמיות צעירות בברלין

משתתפים ומשתתפות בכינוס הבין-לאומי לאקדמיות צעירות שנערך בברלין

בחודש פברואר 2025 יזמה והובילה האקדמיה הצעירה [כינוס בין-לאומי של אקדמיות צעירות](#). הכינוס התקיים בברלין, בשיתוף האקדמיה הצעירה הגרמנית (Die Junge Akademie). מלבד נציגי האקדמיה הצעירה הישראלית והגרמנית השתתפו בו נציגים של האקדמיות הצעירות האוסטרית, קוֹרָאָה הדרומית, ההודית, הפולנית והקנדית ונציגי האקדמיה הצעירה העולמית. מטרת הכינוס הייתה לקדם, במיוחד בעת הזאת, קשרי מחקר בין חוקרים מישראל לחוקרים מהעולם ולהציג את המדע הישראלי ואת האתגרים העומדים בפניו. במהלך הכינוס העלו המשתתפים רעיונות לשיתופי פעולה ולקידום המדע, המקודמים בימים אלו.

אקדמיקס ישראל-גרמניה

משתתפי ומשתתפות כינוס אקדמיקס ישראל-גרמניה בברלין

בחודש מאי 2024 קיימה האקדמיה הצעירה הישראלית כינוס מיוחד בשיתוף האקדמיה הצעירה הגרמנית. הכינוס התקיים בברלין והשתתפו בו חברי וחברות האקדמיה הצעירה של שתי המדינות. המשתתפים הרצו על מחקריהם בתחומי הדעת המגוונים וקיימו מפגשים לא פורמליים הן בימי הכינוס והן בסיוורים בעיר. במהלך הכינוס עלו רעיונות לשיתופי פעולה במיזמים שונים.

האספה הכללית של ארגון המדע הבין-לאומי YASSAS

בחודש יוני 2025 השתתף חבר הוועד המנהל, פרופ' אסף שוורץ, במפגש לנציגי אקדמיות צעירות החברות בארגון המדעי הבין-לאומי YASSAS (Young Academies Science Advice Structure) שהתקיים בברן שבשווייץ. ארגון זה מתמקד בייעוץ בענייני מדע, והאקדמיה הצעירה הישראלית הצטרפה אליו כחברה בשנת 2024. במפגש ניתן סיכום מהשנה החולפת, נערכו בחירות למועצה המנהלת, וכן התקיימו דיונים על תוכניות הארגון לשנים הבאות, על נראות ונוכחות הארגון במרשתת, על רשת הבוגרים של הארגון ועל פעולות של אקדמיות צעירות בתגובה לקיצוץ בבסיסי הנתונים המדעיים בארצות הברית. כמו כן התקיימו הצגות ודיונים הקשורים לארגון המדעי הבין-לאומי ENYA (European National Young Academies). פרופ' שוורץ הציג את עיקרי הפעילות של האקדמיה הצעירה הישראלית והשתתף בדיונים.

משתתפי ומשתתפות האספה הכללית של ארגון המדע הבין-לאומי YASSAS שנערכה בברן. צילום: Helen Eenmaa

מפגש עם האקדמיה הצעירה הקנדית

בחודש מאי 2025 השתתפה יו"ר הוועד המנהל פרופ' רות שרץ-שובל במפגש מקוון עם חברי האקדמיה הצעירה הקנדית – RSC College (The Royal Society of Canada's College of New Scholars, Artists, and Scientists) – שבו הציגה את מבנה האקדמיה הצעירה הישראלית ואת פעילויותיה, ובעיקר פעילויות שנעשו בעקבות צעדי הממשלה לצמצום החופש האקדמי ובשל המלחמה, כשבמוקדן פעילויות בין-לאומיות.

60 שנה של קשרי מדע בין ישראל לגרמניה

בחודש מאי 2025 השתתפה יו"ר הוועד המנהל פרופ' רות שרץ-שובל בכינוס מיוחד שהתקיים בהאלה שבגרמניה לציון 60 שנה ליחסים הדיפלומטיים בין המדינות, שהודגשו בו שיתופי הפעולה המדעיים. בכינוס השתתף גם נשיא האקדמיה הלאומית פרופ' דוד הראל. האירוע תרם לחיזוק היחסים הבין-לאומיים ולשיתופי הפעולה המדעיים החיוניים בין המדינות בתקופה זו של בידוד אקדמי (לפרטים נוספים ראו לעיל בפרק 5 "קשרים בין-לאומיים").

תחרות Falling Walls Lab

חבר האקדמיה הצעירה פרופ' ארז בן-יוסף נושא דברים בתחרות.

בחודש יולי 2025 השתתפה האקדמיה הצעירה בארגון תחרות Falling Walls Lab, תחרות בין-לאומית של הצגות קצרות (פיצ'ים, pitches) של סטודנטים וסטודנטיות ושל אנשי ונשות מקצוע, המקבלים כל אחד שלוש דקות להציג לפני חבר שופטים ולפני קהל פתוחות לאתגרים מדעיים, חברתיים או סביבתיים. הזוכה מכל מדינה יציג את הרעיון שלו בגמר העולמי שייערך בברלין בחודש נובמבר 2025. את ארגון התחרות הישראלית

הובילה האקדמיה הלאומית, בשיתוף האקדמיה הצעירה הישראלית, שירות החילופים האקדמיים של גרמניה (DAAD), שגרירות גרמניה בישראל ומרכז רובינשטיין שבאוניברסיטת רייכמן.

חבר האקדמיה הצעירה פרופ' ארז בן-יוסף כיהן כאחד השופטים בתחרות ונשא נאום על האקדמיה הצעירה ועל החשיבות שבפיתוח שיתופי פעולה בין-לאומיים במחקר (לפרטים נוספים ראו לעיל בפרק 7 "מלגות ופרסים").

אשכול צעירים

סקר חוקרים וחוקרות צעירים 3.0

בחדש ינואר 2025 פרסמה האקדמיה הצעירה את תוצאותיו של [סקר מקיף, שלישי מסוגו, בקרב חוקרות וחוקרים בראשית דרכם האקדמית בישראל](#). הסקר נערך בחודשים יוני-יולי 2023 והשתתפו בו 971 משיבים. אוכלוסיית המשיבים היא חברי וחברות סגל בכיר שנקלטו באוניברסיטאות בישראל בשנים 2013-2023. הסקר עוסק בסוגיות רבות: השתלמות בתר-דוקטורט טרם קבלת המשרה, תהליכי קליטה, תמיכה מוסדית, גיוס תלמידי ותלמידות מחקר, מענקים, תמיכה מנהלית, תשתיות, הוראה, הליכי הקידום והקביעות ועוד, וכן בסוגיות חברתיות, כגון אפליה והטרדה מינית, פערים מגדריים ודיסציפלינריים, התמודדות עם מגפת הקורונה ועוד. ניתוח תוצאות הסקר מאפשר בעיקר לעקוב אחר מגמות שעלו ואחר שינויים שחלו מאז הסקר הקודם, שנערך בשנת 2019.

מטרת הסקר היא לספק תמונת מצב מפורטת וייחודית של חברי וחברות סגל בתחילת דרכם באקדמיה הישראלית, לתקף את המדיניות בנושא ולזהות נקודות חוזק ונקודות הטעונות שיפור. הסקר נועד גם לשמש את האקדמיה הצעירה הישראלית עצמה בבחירת מיזמים הנוגעים לחוקרות ולחוקרים צעירים.

בין החודשים נובמבר 2024 וינואר 2025 התקיימו פגישות של הוועד המנהל עם מועצת האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים ועם הנהלות האוניברסיטאות, ובכל אחד מהמוסדות הוצגו להנהלה התוצאות הכלליות של הסקר לצד אלו של המוסד הספציפי. לאורך השנים הובילו תוצאות הסקר לעריכת שינויים בהקשרים שונים במוסדות ולשיפור תנאיהם של החוקרות והחוקרים הצעירים. תוצאות הסקר הוצגו גם לפני יו"ר הוועדה לתכנון ותקצוב (ות"ת) דאז, פרופ' יוסי מקורי.

סדרת המפגשים "מסתגלים לאקדמיה"

האקדמיה הצעירה המשיכה גם השנה בקיום סדרת מפגשים בשם [מסתגלים לאקדמיה](#), הפונה לסגל אקדמי בתחילת דרכו, ומטרתה להנגיש את הכלים ואת המידע הדרושים להשתלבות מוצלחת באקדמיה הישראלית. בכל אחד מהמפגשים השתתפו מאות חוקרים וחוקרות מכל תחומי הדעת. את הסדרה הוביל השנה חבר הוועד המנהל פרופ' אסף שוורץ.

מפגש "מסתגלים" מקוון, בנושא [בניית תיק מצטיין לקביעות](#), התקיים במאי 2024, ובמסגרתו הוסבר על תהליך הגשת התיק לקביעות, וניתנו טיפים והמלצות מהרקטורים באוניברסיטאות ומחברי ובוגרי האקדמיה הצעירה.

מפגש מקוון נוסף בסדרה התקיים בחודש יוני 2024, והתמקד בנושא [שימוש בבינה מלאכותית בעולם האקדמי](#). במפגש נישאו כמה הרצאות בנושא שימוש ב-AI בהוראה, בהצגת מדע ובביצוע המחקר עצמו.

מהמפגש "בניית קשרים בין-לאומיים לפני קביעות"

בספטמבר 2024 התקיים מפגש במוזיאון הטבע שבאוניברסיטת תל אביב. נושא המפגש היה בניית קשרים בין-לאומיים לפני קביעות - התורה שבעל פה, והוא כלל הרצאות ודיוני שולחן עגול.

במרס 2025 התקיים מפגש מקוון בנושא מורה נבוכים לתוכנית Horizon Europe של האיחוד האירופי. המפגש הוקדש להגשת בקשות למענקי Horizon Europe למחקרים רבי משתתפים, שנועדו

לתמוך במיזמים של מחקר וחדשנות ולעודד שיתוף פעולה מחקרי בין גורמים מהאקדמיה, מהתעשייה ומארגונים ציבוריים ממדינות שונות, לשם הצעת פתרונות חדשניים לאתגרים חברתיים מגוונים.

מפגש נוסף, בנושא עצות מועילות לבניית קבוצת מחקר ולהנחיית סטודנטים, התקיים באפריל 2025. המפגש עסק בצורות שונות של הנחיה, וניתנו בו עצות לבנייה ולניהול של קבוצת מחקר ולהנחיה אישית וקבוצתית של סטודנטים.

סדרת המפגשים "מיד-סטגלים לאקדמיה"

לאור הצלחת הסדרה הפונה לסגל אקדמי צעיר הוחלט לצאת בשנה זו בסדרה דומה המיועדת לסגל בכיר באמצע הדרך - "מיד-סטגלים". את הסדרה הובילה פרופ' נעמה גבעז-טורסקי.

בינואר 2025 התקיים המפגש המקוון הראשון בסדרה זו בנושא יציאה לשבתון. במפגש נישאו הרצאות על מטרת יציאה לשבתון ועל היבטים מנהליים, והתקיימו בו פאנלים בנושא "למה לצאת לשבתון ואיך מתחילים? והתנהלות במהלך השבתון".

ביולי 2025 התקיים מפגש בסדרה במוזיאון הטבע שבאוניברסיטת תל אביב. המפגש עסק בשחיקה וריענון באמצע הקריירה - כיוונים ומחשבות על יצירתיות, על ניהול ועל התחדשות, והשתתפו בו יותר משמונים חוקרות וחוקרים ממוסדות שונים ומתחומים מגוונים. המפגש היה מרגש ומעשיר, והביקוש הרב והעניין הגדול שהתבטאו במהלכו מעידים על הצורך הממשי בדיון בנושאים הרלוונטיים לשלב זה בקריירה האקדמית.

מפגש "שחיקה וריענון באמצע הקריירה"

ובינר לדוקטורנטים

בדצמבר 2024 התקיים ובינר לדוקטורנטים ודוקטורנטיות מכל תחומי הדעת הנמצאים בשלבי סיום הדוקטורט, בנושא [להיות פוסטדוק/ית ישראלית/ת בחו"ל בזמן מלחמה](#), לפני מאות צופים. מטרת הוובינר הייתה להציג את ההזדמנויות ואת האתגרים הכרוכים בהשתלמות בתר־דוקטורט בחוץ לארץ, והודגשו במיוחד השלכות המלחמה והמצב הגאופוליטי הנוכחי בעולם. הוובינר כלל מפגש עם בתר־דוקטורנטים ובתר־דוקטורנטיות ישראלים המשתלמים במדינות שונות, שתיארו את החוויות ואת האתגרים שחוו ונתנו טיפים חשובים. כן כלל המפגש פאנל בנושא בהשתתפות כמה מחברי וחברות האקדמיה הצעירה.

אשכול בין־תחומיות

אקדמיקס חוקרים

משתתפי ומשתתפות אקדמיקס חוקרים

כינוסי "אקדמיקס חוקרים" מיועדים לחברי וחברות הסגל האקדמי הבכיר בכל תחומי הדעת מכל מוסדות המחקר בישראל. ביוני 2024 התקיים במשכנות שאננים בירושלים [הכינוס השישי](#) במספר, בהשתתפות כעשרים חוקרות וחוקרים מצוינים בתחומם, מתחומי מחקר מגוונים. מטרת הכינוסים היא קידום שיתופי פעולה בין־תחומיים, הרחבת קשרי המחקר והעבודה וגם מתן פינה שקטה לחוקרים לצורך עבודתם. את סדרת הכינוסים מובילה חברת הוועד המנהל פרופ' יעל אלואיל.

אקדמיקס דוקטורנטים ובתר־דוקטורנטים (בשיתוף אשכול צעירים)

סדרת כינוסים המיועדים לדוקטורנטים ודוקטורנטיות מצטיינים, בעיקר בשלהי הדוקטורט ולפני היציאה לבתר־דוקטורט, וכן לבתר־דוקטורנטים ובתר־דוקטורנטיות מצטיינים. מטרת הכינוסים היא לעודד חשיבה בין־תחומית מחוץ לגבולות המחקר הרגילים. האקדמיה הצעירה רואה בשכבת חוקרים וחוקרות זו את עתודת השינוי של האקדמיה הישראלית שתקדם את המחקר הרב־תחומי, והכינוסים נועדו לעורר את סקרנותם בשלב קריטי של מסלולם האקדמי. גם כאן המשתתפים באים מתחומי דעת מגוונים וממוסדות המחקר השונים בישראל.

בספטמבר 2024 התקיים בקיבוץ צובה **כינוס אקדמיקס דוקטורנטים הראשון**. בכינוס השתתפו כעשרים דוקטורנטים ובתרי־דוקטורנטים. בכינוס הוקדש זמן לכתיבה ולעבודה עצמית, ונוסף על זה התקיימו סדנאות למתן כלים למשתתפים וכן נישאו הרצאות קצרות בסגנון "טד" מפי המשתתפים.

משתתפי ומשתתפות אקדמיקס דוקטורנטים, מאי 2025

במאי 2025 התקיים **הכינוס השני** בסדרה במלון יהודה בירושלים. השתתפו בו כעשרים חוקרים וחוקרות אשר נבחרו מתוך 120 מועמדים. המשתתפים דיווחו שקיבלו בכינוס כלים ומידע החשובים להמשך התפתחותם והצלחתם, ושהכינוס תרם להם למעלה מציפיותיהם.

אשכול הנגשת מדע

מדור "חוקרים פרטיים" באתר YNET

במסגרת פעילותה להנגשת המדע הישראלי לקהל הרחב יזמה האקדמיה הצעירה בשנת 2017 טור מיוחד המתפרסם באתר Ynet בשם **חוקרים פרטיים**. את הטורים כותבים חוקרות וחוקרים ממגוון תחומי ידע מהאקדמיה הישראלית. המדור חזר לפעילות בשנה האחרונה והתפרסמו בו 15 טורים חדשים. בכל טור מספרים חוקרת או חוקר על מחקרם ומדוע בחרו להקדיש את חייהם לנושא. הטור מאפשר הזדמנות נדירה להציץ אל מאחורי הקלעים של המחקר הישראלי הרב־תחומי והמרתק, ולהכיר את האנשים ואת הסיפורים שמאחורי הגילויים.

פעילויות נוספות של האקדמיה הצעירה

סקר השפעות המלחמה על הסגל באוניברסיטאות

אירועי ה־7 באוקטובר והמלחמה שבעקבותיהם השפיעו, ועודם משפיעים, דרמטית על מערכת ההשכלה הגבוהה ועל קהילת החוקרים והחוקרות הצעירים, ולפיכך גם על כיווני פעילותה של האקדמיה הצעירה. סטודנטים וסטודנטיות וכן חברי וחברות סגל גויסו למילואים, רבים אחרים פעילים במערך ההתנדבותי האזרחי, סטודנטים זרים עזבו את הארץ, שיתופי פעולה בין־לאומיים רבים מוקפאים, ובעולם נפתחה בייחוד במוסדות אקדמיים בחו"ל, חזית נוספת בדמות אנטישמיות, חרם אקדמי והלכי רוח אנטי־ישראליים. בשל המצב השתתפו חברי הוועד המנהל של האקדמיה הצעירה בכמה דיונים של ועדות כנסת שעסקו באתגרי ההשכלה הגבוהה בתקופת המלחמה.

בסוף חודש ינואר 2024 פרסמה האקדמיה הצעירה, בשיתוף אפיק באקדמיה – פורום הפרופסוריות באוניברסיטאות, **סקר שמטרתו למפות את הקשיים** שעיימם מתמודדים חברות וחברי הסגל האקדמי הבכיר.

על הסקר ענו 1,015 חברות וחברי סגל. תוצאות הסקר לימדו על תחושות של פגיעה ניכרת בחיי היום-יום ובממדים השונים של העבודה האקדמית באוניברסיטאות וכן על פגיעה בקשרים האקדמיים הבין-לאומיים. נשים, חוקרות וחוקרים ללא קביעות ובדרגות נמוכות, בעלי משפחות שבהן ילדים קטנים וכן חברי וחברות סגל במדעי החברה והרוח דיווחו על פגיעות קשות מאלה שחברי סגל אחרים דיווחו עליהן. בעקבות עריכתו של הסקר הראשון, שפורסם בינואר 2024, הופץ במהלך חודש מאי 2025 סקר שני באוניברסיטאות, גם הפעם בשיתוף אפיק באקדמיה - פורום הפרופסוריות באוניברסיטאות. על הסקר ענו 739 חברות וחברי סגל, ותוצאותיו מנותחות בימים אלו ויפורסמו בקרוב.

מסמך המלצות בנושא מודל התקצוב

בעקבות פגישה שהתקיימה בין נציגי האקדמיה הצעירה לנציגי ות"ת בנושא מודל התקצוב של מענקי מחקר של מדעני המשרדים, ובייחוד הקביעות הנוגעות לקרנות תחרותיות, הוחלט שהאקדמיה הצעירה תעביר את המלצותיה בנוגע למודל התקצוב. נבנו שלושה צוותי עבודה של חברי ובוגרי האקדמיה הצעירה, והם החלו לעמול על כתיבת מסמך המלצות מקיף. במאי 2024 התקיימה סדנה במשרדי המועצה להשכלה גבוהה בירושלים בנושא מודל התקצוב לכותבי המסמך. מטרת הסדנה הייתה לחשוף את חברי ובוגרי האקדמיה הצעירה לשיקולים שהובילו את ות"ת לבנות את מודל התקצוב הקיים ולחשוב יחד על דרכים לשיפורו. את הסדנה הובילו, מטעם ות"ת: חוה קליין אבישי, סמנכ"לית תכנון ומידע, ד"ר הילה בן טובים, ממונה בתחום סגל אקדמי ותפוקות מחקר, ומר יניב כהן-שבתאי, סמנכ"ל תקצוב. המסמך הסופי נשלח לות"ת בנובמבר 2024. המסמך מציע מנגנונים מדידים ואמינים לשיפור מודל התקצוב, בשלושה היבטים: הערכת עבודות דוקטור, הערכת פרסומים ומענקי מחקר והערכה ותמרוץ של שיתוף פעולה מחקרי.

המלצות בנוגע לתוכנית "חוקר נלווה"

מעמד החוקר הנלווה הוא מרכיב מהותי במבנה המחקר האקדמי, במיוחד במדעי החיים ובמדעים המדויקים. החוקרים הנלווים הם עמוד התווך של פעילות המעבדות האקדמיות, והם נושאים באחריות העיקרית להדרכת סטודנטים, בין היתר בכתיבת בקשות למענקי מחקר ובכתיבת מאמרים מדעיים. בניגוד לסטודנטים ולבתר-דוקטורנטים, חוקרים נלווים נותרים במעבדה לאורך שנים רבות, ובכך מאפשרים רציפות ומספקים ידע מתמחה החיוניים לתפקוד יעיל של קבוצות המחקר. למרות תרומתם הרבה מעמדם המקצועי והאופק התעסוקתי שלהם נותרים לעיתים קרובות לא מוגדרים ולא מובטחים. התוכנית "חוקר נלווה" היא תוכניתה של ות"ת לעידוד העסקת חוקרים וחוקרות מצטיינים במעמד חוקר באוניברסיטאות המחקר אשר אינם מועסקים במסלול "חוקר" במוסדות.

את ההעסקה מממנים יחד המוסדות והחוקרים הראשיים, במתווה של חוזה בן שנתיים לכל הפחות, הניתן לחידוש. בתחילת שנת 2025 התקבלה בקשה מות"ת למתן ייעוץ בנוגע לבחינת התוכנית. בחודש מאי 2025 התקיימה פגישה בין נציגות ות"ת לבין נציגות האקדמיה הצעירה, והומלץ בה לפרסם סקר בנושא. האקדמיה הצעירה ייעצה לות"ת בתהליך בניית הסקר שמתבצע כחלק מתהליך הערכת התוכנית ויופץ בספטמבר 2025.

מחקר בנושא אתגרי מנהיגים ומנהיגות אקדמיים באמצע הקריירה

בחדש ינואר 2025 החלה האקדמיה הצעירה במחקר בנושא "אתגרי מנהיגים ומנהיגות אקדמיים באמצע הקריירה על רקע המשברים בישראל בשנים 2023-2025". במסגרת המחקר נערכו ראיונות עומק עם 40 חוקרות וחוקרים מובילים מבחינה אקדמית המשתייכים לאוניברסיטאות השונות, בני 35 עד 58, אחרי קביעות, בדרגות פרופסור חבר ופרופסור מן המניין. מטרת המחקר הייתה למפות את האתגרים העומדים בפני אותם מנהיגים, לתאר את מגוון גורמי המשיכה להישאר בישראל ואת גורמי הדחיפה למעבר למדינה אחרת, ועד כמה מנהיגים אלה מתקדמים בתהליך קבלת ההחלטות בהקשר זה. כמו כן נועד המחקר לבחון הבדלים בין תתי-קבוצות בחוויית גורמי הדחיפה והמשיכה ולהציף פעולות מדיניות שבעיני המשתתפים הן מגבירות את גורמי המשיכה ומפחיתות את גורמי הדחיפה. המשתתפים והמשתתפות במחקר הביעו קשר רגשי חזק לישראל ושביעות רצון רבה מהחיים ומהעבודה, אך מיעוט בהם ציין כי הוא שוקל הגירה. בקרב חלק ניכר מהמדגם עלו חששות מהמצב הביטחוני, מהידרדרות הדמוקרטיה, מקשיים מקצועיים ומהתפתחויות עתידיות במדינה. הפתרונות המובילים כוללים הגדלת תקציבי מחקר, פיתוח שיתופי פעולה בין-לאומיים, יצירת קהילות תומכות, הפחתת עומס הוראה ושיפור שכר ותנאי עבודה; בקרב בעלי נטייה חזקה לעזיבה נרשמה העדפה לשיפור תנאים, לתמיכה פסיכולוגית וליצירת קהילות תומכות. נוסף על אלה נמצאו כמה הבדלים בפתרונות המועדפים לפי מגדר ולפי תחום מחקר. עיקרי הדוח הופצו למוסדות השונים ולתקשורת. בעקבות הדוח מתוכננים לצאת לפועל כמה מיזמים של האקדמיה הצעירה לטיפול בנושא.

חברי וחברות האקדמיה הצעירה הישראלית

פרופ' איילת אבן-עזרא, החוג להיסטוריה, האוניברסיטה העברית בירושלים
פרופ' איגור אוליצקי, הפקולטה לביולוגיה, מכון ויצמן למדע
פרופ' ג'ניפר אושר, המחלקה לפוליטיקה וממשל, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
פרופ' יעל אלואיל*, הפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
פרופ' אריאל אמיר, הפקולטה לפיזיקה, מכון ויצמן למדע
ד"ר עדי אשכנזי, הפקולטה למדעים מדויקים, אוניברסיטת תל אביב
פרופ' אורי בן-דוד, הפקולטה לרפואה, אוניברסיטת תל אביב
ד"ר כרמה בן יוחנן, החוג למדע הדתות, האוניברסיטה העברית בירושלים
פרופ' ארז בן-יוסף, החוג לארכיאולוגיה ותרבויות המזרח הקדום, אוניברסיטת תל אביב
פרופ' צחי ברקוביץ, המחלקה לחינוך, האוניברסיטה הפתוחה
פרופ' נטע ברק-קורן, הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים
פרופ' צביקה ברקסקי, מדעי המחשב ומתמטיקה שימושית, מכון ויצמן למדע
פרופ' רג'א ג'יריס, הפקולטה להנדסה, אוניברסיטת תל אביב
פרופ' טלי דקל, הפקולטה למתמטיקה ומדעי המחשב, מכון ויצמן למדע
פרופ' סיגל זלכה-מנו, בית הספר לפסיכולוגיה, אוניברסיטת חיפה
ד"ר ליאור זלמנסון, הפקולטה לניהול, אוניברסיטת תל אביב
פרופ' מירי ימיני, בית הספר לחינוך, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
פרופ' איתן יעקובי, הפקולטה למדעי המחשב, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
ד"ר מעין סודאי, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה
פרופ' דניאל סודרי, הפקולטה להנדסת חשמל ומחשבים, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
פרופ' אהרון סיגל, החוג לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית בירושלים
פרופ' עופר פירסטנברג, הפקולטה לפיזיקה, מכון ויצמן למדע
פרופ' רינה רוזנצויג, המחלקה לביולוגיה מבנית וכימית, מכון ויצמן למדע
ד"ר יניב רומנו, הפקולטה למדעי המחשב והפקולטה להנדסת חשמל ומחשבים, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
פרופ' אלון שב, המחלקה למוזיקה, אוניברסיטת בר-אילן
פרופ' אסף שוורץ, הפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
פרופ' שרגא שוורץ, המחלקה לגנטיקה מולקולרית, מכון ויצמן למדע
פרופ' עדי שטרן, הפקולטה למדעי החיים, אוניברסיטת תל אביב
פרופ' נעם שטרן-גינסור, המחלקה לגנטיקה מולקולרית, מכון ויצמן למדע
פרופ' יואב שכטמן, הפקולטה להנדסה ביו-רפואית והנדסת חשמל ומחשבים, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
פרופ' מני שלום, המחלקה לכימיה, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
פרופ' רות שרץ-שובל*, המחלקה למדעים ביומולקולריים, מכון ויצמן למדע
* פרופ' יעל אלואיל, חברת הוועד המנהל, ופרופ' רות שרץ-שובל, יו"ר הוועד המנהל, יסיימו את כהונתן בת ארבע השנים בתחילת ספטמבר 2025, כאשר הוועד החדש יחל בתפקידו.

לאתר האקדמיה הצעירה הישראלית <

פעילויות נוספות לקידום מטרותיה של האקדמיה

9

9 פעילויות נוספות לקידום מטרותיה של האקדמיה

9.1 < מרכז הקשר לחוקרים ישראלים

מרכז הקשר נועד לסייע לחוקרים וחוקרות ישראלים בארץ ובחו"ל ולמדענים ומדעניות עולים למצוא משרות מחקר באקדמיה ובתעשייה ולהשתלב בקהילה המדעית הישראלית. המרכז מטפל בחוקרים ובחוקרות מכל תחומי הדעת, ובכללם

מדעי הרוח והחברה, באמצעות לוח משרות מקוון. נוסף על זה המרכז מאפשר לחוקרים וחוקרות לפנות ישירות לאקדמיה בנוגע לצורכיהם ולאתגרים שעיימם הם מתמודדים.

כיום רשומים במאגר מרכז הקשר כ-5,000 חוקרים וחוקרות. כ-94% מהרשומים במאגר הם תלמידים ותלמידות לתואר שלישי או בעלי ובעלות תואר דוקטור. בשנת 2024 נרשמו למרכז הקשר יותר מ-200 חוקרים וחוקרות חדשים. 43% מהחוקרים שבמאגר הם מתחומי מדעי הרוח והחברה, ו-57% הם מתחומי מדעי החיים והרפואה, המדעים המדויקים ומדעי ההנדסה.

חוקרים רשומים במרכז הקשר לפי תחומים

לאתר מרכז הקשר לחוקרים ישראלים <

9.2 < הקרן הלאומית למדע

הקרן הלאומית למדע
المؤسسة الإسرائيلية للعلوم
Israel Science Foundation

בשנות השבעים של המאה הקודמת החליטה ממשלת ישראל להקצות כספים למחקר הבסיסי בישראל על בסיס תחרות ומצוינות מדעית והטילה על האקדמיה לפעול למימוש התוכנית. לשם כך הקימה האקדמיה את "הזרוע למחקר בסיסי". תקציב הזרוע החדשה שניהלה האקדמיה בא ממקורות ממשלתיים באמצעות ות"ת (הוועדה לתכנון ולתקצוב של המועצה להשכלה גבוהה).

בשל הגידול הניכר בהיקף פעילותה של הקרן במשך השנים הוחלט על הפיכתה לעמותה עצמאית. במאי 1995 הוקמה הקרן הלאומית למדע (ISF) כעמותה ונרשמה כחוק אצל רשם העמותות. בכך שונה מעמדה המשפטי של הקרן, והוחל בהפעלתה כמסגרת ארגונית עצמאית אשר שואבת את סמכותה מהקהילה המדעית ופועלת לקידום המחקר המדעי הבסיסי.

על אף היותה עמותה עצמאית שומרת הקרן על זיקה לאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים. ביטוי לכך ניתן לראות בין היתר בכהונת נשיא האקדמיה כיו"ר מועצת הקרן (לפי תקנונה). הקרן הלאומית למדע היא כיום הגוף המרכזי התומך במחקר בסיסי בישראל לפי מצוינות מדעית בתחומי הדעת השונים ובמגוון רחב של ערוצי תמיכה. בראש ההנהלה האקדמית של הקרן עומד פרופ' דניאל זייפמן, נשיא מכון ויצמן למדע לשעבר.

מטרת הקרן היא להעריך הצעות למחקר בסיסי בכל תחומי הדעת, הכוללים את מדעי הרוח, מדעי החברה, מדעי החיים והרפואה והמדעים המדויקים והטכנולוגיה, ולתמוך בהצעות הנבחרות, בעיקר באמצעות מענקי מחקר. ההצעות מוערכות ונבחרות בהליך תחרותי, על סמך מצוינות ואיכות מדעית. מרבית התוכניות נשפטות בתהליך שיפוט דואלי, שכולל הקמת ועדות מקצועיות מדי שנה, לפי נושאי הבקשות המוגשות, וכן שליחת ההצעות לסיקור עמיתים, בעיקר בחו"ל. כ-94% מתקציב הקרן לשנת תשפ"ה הם הקצבת ות"ת. ששת האחוזים הנותרים באים מתרומות ישירות, מפרסים, מקרנות מיועדות ומקרנות שונות שהאקדמיה מנהלת.

בשנת תשפ"ה פועלת הקרן בתקציב כולל של קרוב ל-755 מיליון ש"ח, בכל מסלולי המענקים, ובהם אלה:

< **תוכניות הליבה** - תוכניות הממומנות מדי שנה מתקציב הליבה ופתוחות להגשה לכל תחומי הדעת ואינן ממוקדות בנושא מסוים.

< **תוכניות ייעודיות** - תוכניות הממומנות מתקציב תוספתי ומיועדות לקהל חוקרים מסוים או לנושא מסוים, ובדרך כלל מוגבלות בזמן.

במסגרת תוכניות הליבה מממנת הקרן 2,330 מענקי מחקר אישיים באוניברסיטאות ובמוסדות מחקר אחרים. כמו כן תומכת הקרן במסגרת זו ברכישת ציוד מחקרי להקמת מעבדות לחברי סגל חדשים באוניברסיטאות, ברכישת ציוד לחברי סגל ב"אמצע הדרך", בפרסום ספרים בתחומי מדעי הרוח וכן בקיום סדנאות מחקר בין-לאומיות.

נוסף על תוכניות הליבה הנזכרות לעיל מפעילה הקרן את התוכניות האלה:

- < תוכנית מפ"צ – מענקי מחקר פורצי דרך.
- < מענקי מחקר לרופאים-חוקרים בבתי החולים.
- < תוכנית למלגות השתלמות בתר-דוקטורט במדעי החברה.
- < תוכנית מבריא, בשלושה מסלולים: מענקי מחקר ביו-רפואיים, מענקי הזנק ומענקים להשתלמות בתר-דוקטורט.
- < תוכנית למחקרים בתחום המדע וטכנולוגיית הקוונטים.
- < תוכנית תמיכה להנגשת תשתיות מחקר – במסגרת התוכנית למענקי מחקר אישיים.
- < תוכנית לתמיכה ברכישת ציוד לחוקרים ב"אמצע הדרך".

במחזור זה החלו לפעול שתי תוכניות חדשות:

תוכנית "בראשית" – מטרתה של תוכנית חדשה זו היא לטפח ולעודד את קליטתם של חוקרים חדשים חוזרים/עולים לישראל מאוניברסיטאות מחקר, לאחר השתלמות בתר-דוקטורט בחו"ל. במסגרת התוכנית יינתן לחוקרים החוזרים/עולים לישראל מענק מחקר רחב היקף למשך חמש שנים ומענק ציוד נכבד חד-פעמי להקמת מעבדה, אשר יתרמו להשתלבותם בעולם המחקר ובשוק העבודה בישראל.

תוכנית "אור" – מיועדת לתמוך בחוקרים מחו"ל המעוניינים להצטרף לחברי הסגל האקדמי הבכיר (עם קביעות) באחת מאוניברסיטאות המחקר בארץ. התוכנית פונה לחוקרים בכירים אשר בעשר השנים האחרונות הראו יכולת ומנהיגות מדעיות יוצאות דופן במחקר איכותי מקורי/יצירתי במיוחד ושהוכיחו מחויבות עמוקה ומקיפה לתחומם, תרמו תרומות מדעיות חשובות במיוחד, הפגינו מובילות בולטת בהכשרת מדענים ועיסוק בשאלות מחקר מהותיות בעלות השפעה מכרעת בתחומם. התוכנית תאפשר תמיכה במספר קטן ונבחר של חוקרים מצטיינים בהיקף נרחב ולאורך זמן.

פעילות בין-לאומית

לפני כמה שנים הרחיבה הקרן את פעילותה הבין-לאומית, והיא משתפת פעולה עם קרנות מחקר שונות לקידום פעילות מדעית משותפת בין חוקרים ישראלים לבין חוקרים מחו"ל. הקרנות כוללות את אלה: הקרן הלאומית למדעי הטבע בסין (National Natural Science Foundation of China – NSFC), המכון הקנדי לחקר הבריאות (Canadian Institute for Health Research – CIHR), המרכז הבין-לאומי למחקר ולפיתוח בקנדה (International Development Research Center – IDRC) וקרן עזריאלי (The Azrieli Foundation). בעבר שיתפה הקרן פעולה גם עם ה-UGC (University Grant Council) בהודו, עם הקרן הלאומית למחקר בסינגפור (National Research Foundation – NRF) ועם האגודה היפנית לקידום המדע (Japan Society for the Promotion of Science – JSPS).

הקרן שותפה ב-GRC (Global Research Council), והיא פעילה בהנהגה האירופית האזורית.

במחזורים האחרונים החלה הקרן שיתופי פעולה עם קרנות דומות באירופה במסגרת המודל של "הסוכנות המובילה" (Lead Agency – LAP). במחזור זה פועלות שתי תוכניות על פי מודל זה, עם הקרן הלאומית למדע השוויצרית (SNSF) ועם הקרן הלאומית בגרמניה (DFG).

לאתר הקרן הלאומית למדע <

9.3 < תל"מ – הפורום לתשתיות לאומיות למחקר ולפיתוח

בשנת 1997 הקים נשיא האקדמיה דאז פרופ' יעקב זיו ז"ל את **פורום תל"מ**, מסגרת פעולה וולונטרית שנועדה לאגם משאבים ולתאם בין כל הגופים הלאומיים שתשתית מחקרית גדולה יכולה לשמש אותם.

בראש הפורום יושב נציג האקדמיה הלאומית שמתמנה בידי נשיא האקדמיה. יושב הראש בשנים האחרונות הוא חבר האקדמיה פרופ' שמעון אולמן, וחברים בו יו"ר הות"ת, ראש הרשות לחדשנות, מנכ"ל משרד המדע והטכנולוגיה, ראש מפא"ת (המנהל למחקר ולפיתוח אמצעי לחימה ותשתית טכנולוגית) במשרד הביטחון וסגן ראש אגף התקציבים במשרד האוצר. את פעילות הפורום מרכז אביקם בלר.

הפורום בודק הצעות להקמת תשתיות לאומיות למחקר ולפיתוח (מו"פ), ובשנים האחרונות גם תוכניות מו"פ לאומיות, וממליץ על דרך איגום המשאבים המתאימה מתוך התקציבים של מרכיבי הפורום ושל גופים מעוניינים אחרים. כמו כן הוא ממליץ על הגופים שיהיו אחראים לביצוע ולבקרה במסגרת התקציבית שנקבעה.

ערוצי התמיכה במחקר ובפיתוח שמעניקים מקורות לאומיים בישראל:

1. מחקר בסיסי איכותי המנוהל ומתוקצב על יסוד עקרונות תחרותיים.
2. מו"פ המבוסס על חדשנות טכנולוגית לטובת פיתוח תעשייה ומנוהל ומתוקצב על יסוד עקרונות תחרותיים..
3. מו"פ מגזרי, מתחום החקלאות, הביטחון ועוד, המנוהל ומתוקצב על יסוד צרכים וצפי של יישומים מוגדרים.

חברי תל"מ סבורים כי מלבד ערוצי תמיכה אלה יש צורך לתמוך מעת לעת גם בהקמת תשתיות מו"פ רחבות, בתחומים שונים. תשתיות המו"פ הללו מיועדות לתת מענה לצרכים של כמה גורמים בעלי עניין העוסקים כולם בפעילות מו"פ באותו התחום. בחינה מקצועית של ההצעות ושל הדרכים להקמת תשתיות לאומיות כאלה נעשית בפורום תל"מ.

בעשור האחרון החליט פורום תל"מ על איגום משאבים ועל ביצוע מיזמים מדעיים וטכנולוגיים בהיקף כולל של מיליארדי ש"ח, ובהם אלה:

1. הקמת מאגר/בנק רקמות לאומי (מידג"ם) – בעלות של 36 מיליון ש"ח.
2. פוטוניקה מתקדמת – בעלות של 140 מיליון ש"ח.
3. חקר המוח – בעלות של 65 מיליון ש"ח.
4. הקמת מאגר גנום קליני במסגרת מיזם "פסיפס" לרפואה מותאמת אישית, בהשתתפותם של משרד הבריאות והמערך הדיגיטלי הלאומי – בעלות של 239 מיליון ש"ח.
5. מדע וטכנולוגיה קוונטיים – בעלות של 1,250 מיליון ש"ח.
6. בינה מלאכותית – בעלות של 520 מיליון ש"ח (בפעימה ראשונה). בשנה האחרונה התקבלה החלטה על פעימה נוספת, בעלות של כ-500 מיליון ש"ח, שיישומה יחל בשנה הקרובה.
7. מכון לחקר לוויינות זעירה – בעלות של 100 מיליון ש"ח.
8. תוכנית הביורקונוורגנס (bio-convergence) – בעלות התחלתית של כ-525 מיליון ש"ח, ונוסף על זה פעילות עצמאית של הגופים השונים בהיקף של כ-725 מיליון ש"ח.

כיום עוסק הפורום בארבע תוכניות, לפי המלצותיהן של ועדות בדיקה מקצועיות:

1. **תוכנית הקוונטים** – ביוזמת ות"ת הוקמה ב-2018 ועדת בדיקה מקצועית, בראשות ד"ר ארנה ברי, שנועדה לבחון את הצורך באיגום משאבים להשקעה בתוכנית לאומית בטכנולוגיות קוונטים. הוועדה התבססה על עבודתה של ועדה שהוקמה בראשות פרופ' אורי סיון ועל דוח צרכים שהכינו מפא"ת ורשות החדשנות במשותף. על בסיס המלצות הוועדה השקיעו הגופים החברים בפורום באלה: תשתית חומרה לחישוב קוונטי באקדמיה, תשתית חישוב יישומי בתעשייה, ציוד משותף באקדמיה ובמעבדה יישומית, חישה קוונטית (מו"פ ביטחוני ודואלי), רכיבים קוונטיים לתעשייה, הכשרת הון אנושי, מחקר ישיר ושיתוף פעולה בין-לאומי. במהלך 2026 אמורה התוכנית להסתיים.

לאחרונה החליט הפורום על הקמת ועדה לבדיקת תוכנית המשכית לטכנולוגיות הקוונטים, בראשות ד"ר משה שוקר מחברת רפאל. הוועדה אמורה למסור את מסקנותיה ואת המלצותיה לפורום עד דצמבר 2025.

2. **תוכנית לתשתית לאומית להנגשת טכנולוגיות לחלל** – ועדת בדיקה מקצועית, בראשותו של פרופ' תא"ל (מיל') חיים אשד, נועדה לבדוק את הצורך בהקמת "תשתית לאומית ללוויינות זעירה". לוווינות זעירה היא אחד המייצגים המובהקים של מהפכת "החלל החדש". קידום התוכנית נתקל בקשיים, וב-2024 החליט הפורום, בשיתוף סוכנות החלל הישראלית, על חשיבה מחדש. לאחר בדיקות בנושא החליט הפורום על התמקדות בתשתית להנגשת טכנולוגיות לחלל שיעדה יהיה להרחיב את האפשרויות של חברות החלל הישראליות ואת הגורמים האחרים העוסקים בתחום, בסגמנט המכונה Upstream. סגמנט ה-Upstream כולל כל מוצר או שירות שמועלה על משגר וטס לחלל. בהגדרה זו נכללים לוווינים בגדלים שונים ולצרכים שונים, משגרים, רכיבים ללוויינים – תקשורת, ניווט, תצפית ועוד. התוכנית תתמקד בחלופות שונות לגישה לחלל, לחסמים הקיימים בתחום ולהשקעה בתשתיות שונות.

3. **תוכנית לבינה מלאכותית** – ועדת בדיקה לנושא חשוב זה, בראשותה של ד"ר ארנה ברי, בחנה את הצורך בהקמת תשתית לבינה מלאכותית ולמדעי הנתונים, את כדאיות הקמתה ואת היתכנותה. הוועדה הגישה את המלצותיה לפורום, וזה אישר את הדוח ואת התוכנית המוצעת. בשל אי-ודאות באשר לתקציב ארוך הטווח חולקה התוכנית לכמה פעימות. בשנת 2021 אושר תקציב בן 520 מיליון ש"ח לצורך התנעת המיזם וביצוע הפעימה הראשונה, שהתרכזה בנושאים של מודלי שפה בעברית ובערבית, של תשתיות חישוב לבינה מלאכותית ושל תמיכה בכוח אדם.

במהלך 2024 אושרה והופעלה הפעימה השנייה בתקצוב של כ-500 מיליון ש"ח נוספים. עיקרי התוכנית עוסקים באלה: הגדלת עתודות הסגל האקדמי, הקמת מכון מחקר בסיסי ויישומי לאומי לבינה מלאכותית, תמיכה באתגרים פורצי דרך (moonshot projects) המשלבים פריצות דרך מדעיות עם יישומים בתעשייה ובמערכת הביטחון, הקמה של מוקדי מחקר פורצי דרך באוניברסיטאות מחקר, יצירת נכסי דאטה תחומיים כבסיס ליצירת חדשנות, הנגשת מידע ממשלתי לתעשייה ולאקדמיה, כלי פיתוח לאימון מודלים, הפעלת מיזמים משני מציאות, הגדלת מספר המומחים בבינה מלאכותית בתעשייה, קידום האסדרה והאתיקה, קידום ההטמעה של הבינה המלאכותית במגזר הציבורי וברשויות המקומיות ועוד.

4. **תוכנית הביורקונוורג'נס (bio-convergence)** – ועדת בדיקה מקצועית, בראשותה של פרופ' רבקה כרמי, עסקה בקידום נושא הביורקונוורג'נס, נושא בין-תחומי שהוא חיבור סינרגטי בין מדעי החיים והביולוגיה למדעי ההנדסה. הוועדה בדקה את האפשרות להקים בישראל תשתית למו"פ שתתמוך בפיתוח ובקידומו של מחקר רב-תחומי אקדמי בסיסי, טכנולוגי-יישומי, רפואי ותעשייתי בתחום הביורקונוורג'נס כמנוע חדשנות טכנולוגי וכלכלי, לרבות פיתוח ידע ויכולות מו"פ וייצור להקמת חברות בישראל שיעסיקו כוח אדם איכותי ושיהיו בעלות פרויקט גבוה. בחודש אפריל 2022 אישרו חברי הפורום עקרונית את המלצות ועדת הבדיקה, וכן אושר תקציב ראשוני בסך 435 מיליון ש"ח. באפריל 2023 הצטרפו ות"ת ומשרד הבריאות לתוכנית עם תוכניות להשקעה בתשתיות ציוד יקרות באקדמיה, ללימוד לתארים מתקדמים ולמענקי מחקר המשרתים את תחום הביורקונוורג'נס, והיקף התוכנית הורחב לכ-525 מיליון ש"ח. ליד פעילות זו מקיימים הגופים השונים פעילות עצמאית בהיקף של כ-725 מיליון ש"ח.

התוכנית כוללת פיתוח תשתיות מו"פ רב-תחומי, לרבות ציוד התקנים ביו-הנדסיים ועוד, הקמת מאגדים רב-תחומיים, קידום מדע ומחקר יישומי, תוכנית אתגרים פורצי דרך (moonshot projects), פיתוח הון אנושי רב-תחומי והשמתו בתעשייה, אסדרה חדשנית תומכת ומאפשרת ועוד.

" THE PURSUIT OF KNOWLEDGE
ITS OWN SAKE, AN ALMOST
LOVE OF JUSTICE AND DESIRE
PERSONAL INDEPENDENCE THE
THE FEATURES OF THE JEWISH
TRADITION WHICH MADE ME THANK
STARS THAT I BELONG TO IT" (1937)

אני אדלי על כל
אנשי ארצנו
- ידוע - אשר
- ארצנו -
אני אדלי על כל
אנשי ארצנו

10 הרצאות, כינוסים ואירועים ביוזמת האקדמיה

10 הרצאות, כינוסים ואירועים ביוזמת האקדמיה

במסגרת תפקידה המוגדר בחוק – "לטפח ולקדם פעילות מדעית" – האקדמיה עורכת הרצאות, כינוסים וימי עיון. רבים מהאירועים פתוחים לקהל הרחב (בפרק זה מצוינים האירועים שיזמה האקדמיה מיוני 2024 עד סוף אוגוסט 2025).

* לצפייה בהרצאות המוקלטות יש ללחוץ על הקישור בשם האירוע.

ערב נר שישי של חנוכה תשפ"ה (30 בדצמבר 2024)

▶ הישיבה הפתוחה של האספה הכללית
וטקס קבלת החברות והחברים החדשים לאקדמיה

ברכות

פרופ' דוד הראל, פרופ' מרגלית פינקלברג

משתתפים

פרופ' ידין דודאי, פרופ' סרג'יו הרט,
פרופ' ליעד מודריק

החברות והחברים החדשים

פרופ' מיכאל (מיקי) אלעד

פרופ' מאיר מיכאל בר-אשר

פרופ' גיא בר-עוז

פרופ' אשרף בריק

פרופ' עודד גולדרייך

פרופ' תמר דיין

פרופ' דוד וייסבורד

פרופ' אדוין סרוסי

הרצאות שנתיות

י"א במרחשוון תשפ"ה (12 בנובמבר 2024)

ההרצאה השנתית על שם אלברט איינשטיין

ברכות: פרופ' דוד הראל

יו"ר: פרופ' ידן דודאי

Prof. Mary-Claire King, פרופסור האגודה

האמריקאית לסרטן במחלקות למדעי הגנום ולרפואה

באוניברסיטת ושינגטון שבסיאטל

הרצתה בנושא: Human Genetics and Human

Rights: Developing DNA Familial Matching to

Search for the Disappeared Grandchildren of

Argentina

י' באב תשפ"ה (4 באוגוסט 2025)

ההרצאה השנתית על שם מרטין בובר

ברכות: פרופ' דוד הראל

יו"ר: סרג'יו הרט

הקדמה והצגת המרצה: ישראל ברטל

Prof. David Nirenberg, המרכז ללימודים מתקדמים

באוניברסיטת פרינסטון שבניו ג'רזי

הרצתה בנושא: The Powers of History in Judaism,

Christianity, and Islam

כינוסים וימי עיון

כ"ו באייר תשפ"ד (3 ביוני 2024)

סימפוזיון המדע של פרסי בלווטניק לחוקרים

צעירים בישראל לשנת 2024

ברכות: ד"ר סוניה דוגאל, פרופ' דוד הראל

הרצאת אורח: פרופ' עודד רכבי

הרצאות הזוכים בפרסים: ד"ר מורן שלו בן-עמי, פרופ'

תומאס וידיק, ד"ר שרגא שוורץ

פרופ' עודד רכבי בסימפוזיון המדע של פרסי בלווטניק 2024

י"א בסיוון תשפ"ד (17 ביוני 2024)

יום העיון השני בסדרת ימי העיון "תשתיות במדעי הרוח"

מאגרי נתונים חזותיים ושמעיים

ברכות: פרופ' דוד הראל

יו"רים: פרופ' ישראל ברטל, פרופ' ידן דודאי, פרופ'

אהרן ממן

משתתפים: ד"ר ניעה ארליך, ד"ר תרזה בירון, פרופ' רוני

גרנות, ד"ר יעל אילת ון אסן, צילה חסין, פרופ' שרון

יערי, פרופ' שי כהן, ד"ר מיכאל לוקין, ד"ר סרגיי קרבצוב

י"ח בסיוון תשפ"ד (24 ביוני 2024)

מתוך לב דואב מאוד: זיכרונות, היסטוריה, משפחה

ומגדר – 300 שנה לגליקל בת לייב האמל (1724–1645)

ברכות: פרופ' מרגלית פינקלברג

יו"רים: פרופ' מירי אליאב-פלדון, פרופ' יוסף קפלן

משתתפים: פרופ' איריס אידלסון-שיין, פרופ' אבריאל

בר-לבב, פרופ' ישראל ברטל, ד"ר ימימה חובב-בנמלך,

פרופ' חוה טורניאנסקי, ד"ר נטלי ניימרק-גולדברג,

פרופ' שמואל פיינר, נעמי קרן

פרופ' איריס אידלסון-שיין בכינוס "מתוך לב דואב מאוד"

כ"ו בסיוון תשפ"ד (2 ביולי 2024)

ההרצאה הראשונה בסדרת "הרצאות מבית"

פרופ' דן מירון: גלגולו של גלגול, או: המטמורפוזת

הבלתי גמורה | לציון מאה שנה לפטירתו של פרנץ קפקא

ברכות: פרופ' דוד הראל

יו"ר: פרופ' נילי כהן

משתתף: פרופ' דן מירון

כ"ו באלול תשפ"ד (29 בספטמבר 2024)

▶ **סמינר אדמס לשנת 2024**

Adams Seminar Celebrating the 20th Anniversary of the Adams Fellowships In Memory of Mr. Marcel Adams

ברכות: פרופ' משה אורן, פרופ' נילי כהן
ברכות מטעם המשפחה: Atty. Linda Adams Troy,

Mr. Sylvan Adams

מרצה אורח: פרופ' אמנון שעשוע

מעניקת מלגת רות ארנון; פרופ' רות ארנון

דברי סיום: פרופ' משה אורן

מר סילבן אדמס מברך בסמינר אדמס השנתי.

י"ט במרחשוון תשפ"ה (20 בנובמבר 2024)

המפגש הראשון בסדרת המפגשים "בשערי האקדמיה"
בנושא "אחריות"

▶ **"אחריות ציבורית"**

דברי פתיחה: פרופ' דוד הראל

יו"ר: פרופ' מרגלית פינקלברג

משתתפים: פרופ' ערן ויגודה-גדות, פרופ' אריה נאור

פרופ' אריה נאור במפגש "אחריות ציבורית"

כ"ג בתמוז תשפ"ד (29 ביולי 2024)

הרצאת אורח

▶ **Prof. Christoph Marksches**

Risks and Benefits of Paradigms in the Humanities:
The History of Religions in Antiquity as an Example

ברכות: פרופ' דוד הראל

יו"ר: פרופ' גיא סטרומזה

משתתף: Prof. Christoph Marksches

ט' באלול תשפ"ד (12 בספטמבר 2024)

▶ **חשיבה חישובית ובינה מלאכותית בהוראה ובלמידה**

ברכות: פרופ' דוד הראל

יו"רים: פרופ' עמירם יהודאי, פרופ' טלי נחליאלי,
פרופ' רז קופרמן

הרצאת פתיחה: פרופ' מיכל ארמוני

משתתפים: אסיף אלמוזני, ענת בן-יעקב, ד"ר ארנה

ברי, ד"ר דוד גינת, ד"ר יובל הרט, פרופ' בועז כץ, גד

לידור, אבי נתן, ד"ר סרגיי סומקין, רות סורוז'ון, פרופ'

אורן קורלנד, ד"ר אמיר רובינשטיין, ד"ר עינת שפרינצק

פרופ' מיכל ארמוני בכינוס "חשיבה חישובית"

כ"א באלול תשפ"ד (24 בספטמבר 2024)

ההרצאה השנייה בסדרת "הרצאות מבית"

▶ **פרופ' חוה טורניאנסקי: "נח בשבע שגיאות" ועוד:**

עברית ויידיש, שתי לשונות לחברה אחת

ברכות: פרופ' דוד הראל

יו"ר: פרופ' אבנר הולצמן

משתתפת: פרופ' חוה טורניאנסקי

הרצאת פתיחה: François-Xavier Fauvelle
משתתפים: פרופ' חגי ארליך, פרופ' רות ג'ניאן, ד"ר
עודד זינגר, ד"ר לאונרדו כהן, פרופ' שרה סטרומזה,
פרופ' גליה צבר, פרופ' סטיבן קפלן, ד"ר בר קריבוס,
פרופ' יובל רוטמן, ד"ר גיא רון-גלבווע, פרופ' לין שלר
Prof. Alebachew Belay Birru, Prof. Marco Cristini,
Prof. Mehdi Ghouirgate, Prof. Samantha Kelly,
Prof. Daniel Kumah, Prof. Philip Slavin

ט"ו בטבת תשפ"ה (15 בינואר 2025)
המפגש השני בסדרת המפגשים "בשערי האקדמיה"
בנושא "אחריות"
"אחריות משפטית"
יו"ר: פרופ' נילי כהן
משתתפים: השופט (בדימוס) פרופ' מנחם פינקלשטיין,
שופטת בית המשפט העליון (בדימוס) אילה פרוקצ'יה

מימין: שופטת בית המשפט העליון (בדימוס) אילה פרוקצ'יה, השופט
(בדימוס) פרופ' מנחם פינקלשטיין ונשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי
כהן במפגש "אחריות משפטית"

כ"ב בטבת תשפ"ה (22 בינואר 2025)
כינוס אדמס תשפ"ה
מנחה: פרופ' משה אורן
דברי פתיחה: פרופ' משה אורן, פרופ' דוד הראל
המלגאים: מיכאל בירק, אלון גוטפרוינד, רוני גטניו,
אלעד זהבי, יהונתן זומר, ולדימיר מינדל, דורון פינקו,
אלעד צליק
משתתפים: מאירה ברנדויין, ד"ר ברק הירשברג, פרופ'
אמיר עמדי

ב' בכסלו תשפ"ה (3 בדצמבר 2024)
ההרצאה השלישית בסדרת "הרצאות מבית"
פרופ' דניאל פרידמן: המשבר המשפטי בדמוקרטיה
ליברליות
ברכות: פרופ' דוד הראל
יו"ר: פרופ' אריאל פורת
משתתף: פרופ' דניאל פרידמן

חבר האקדמיה פרופ' דניאל פרידמן נושא את ההרצאה "המשבר
המשפטי בדמוקרטיה הליברליות".

י"ב בטבת תשפ"ה (12 בינואר 2025)
"נלחמים על הרוח: איך לחולל שינוי בלימודי הרוח
בישראל?"
יו"רים: פרופ' ישראל ברטל, פרופ' דוד הראל, פרופ'
מרגלית פינקלברג, פרופ' שי פרוגל
משתתפים: פרופ' ניסים אוטמזגין, יובל אוליבסטון,
עמית אפק, אשר גניס, פרופ' דניאלה דוויק, פרופ' נילי
כהן, אביטל מסטרמן, פרופ' רון מרגולין, פרופ' חביבה
פדיה, ד"ר ג'רמי פוגל, פרופ' שי פרוגל, סופ רוחס
נאור, פרופ' יוסי שילה

י"ג-ט"ו בטבת תשפ"ה (13-15 בינואר 2025)
Medieval Africa and the Global World
מארגנים: פרופ' יצחק חן, פרופ' שרה סטרומזה,
Prof. François-Xavier Fauvelle
ברכות: פרופ' דוד הראל, פרופ' יצחק חן
יו"רים: פרופ' קמילה אדנג, פרופ' יורם בילו, פרופ'
מיכל בירן, פרופ' מאיר מיכאל בראשר, פרופ' שרה
סטרומזה, פרופ' גליה צבר

כ' בטבת תשפ"ה (20 בינואר 2025)

🔗 **ערב עיון לרגל צאתו לאור הספר FRAGILITY**

מאת חבר האקדמיה פרופ' רוני אלנבלום ז"ל

דברי פתיחה: פרופ' דוד הראל

יו"ר: פרופ' ב"ז קדר

משתתפים: פרופ' צבי בן-אברהם, ד"ר אנה גוטרץ, ניר

חסון, פרופ' גדעון שלח-לביא

עיתונאי "הארץ" ניר חסון בערב העיון לרגל הוצאת הספר Fragility

כ"ו באדר תשפ"ה (26 במרס 2025)

המפגש השלישי בסדרת המפגשים "בשערי האקדמיה"

בנושא "אחריות"

🔗 "אחריות אישית"

יו"ר: פרופ' נירה ליברמן

משתתפים: פרופ' מריוס אושר, פרופ' דוד אנוך

פרופ' דוד אנוך במפגש "אחריות אישית"

ט"ז באייר תשפ"ה (14 במאי 2025)

המפגש הרביעי בסדרת המפגשים "בשערי האקדמיה"

בנושא "אחריות"

🔗 "אחריות חברתית"

יו"ר: פרופ' דוד הראל

משתתפים: עדינה בר-שלום, פרופ' רות שרץ-שובל

כ"א באייר תשפ"ה (19 במאי 2025)

יום העיון השלישי בסדרת ימי העיון

"תשתיות במדעי הרוח"

🔗 "בינה מלאכותית ומחקר: שימושים, סיכויים,

סכנות"

ברכות: פרופ' דוד הראל

יו"רים: פרופ' יורם בילו, פרופ' יואב בנימיני, פרופ'

ישראל ברטל

משתתפים: פרופ' יונתן בן-דב, ד"ר שי גורדין, פרופ'

יואל גרינברג, פרופ' מנואל טרכטנברג, ד"ר תמר

מגידו, ד"ר גבי סטנובסקי, ד"ר רננה קידר, ד"ר סיני

רוסינק, ד"ר גל רז

ז' בסיוון תשפ"ה (3 ביוני 2025)

🔗 **סימפוזיון המדע של פרסי בלווטניק לחוקרים**

צעירים בישראל לשנת 2025

ברכות: ד"ר סוניה דוגאל, פרופ' דוד הראל

הרצאת אורח: פרופ' מיכל ריבלין

הרצאות הזוכים בפרסים: פרופ' חיים גרפינקל, ד"ר

בנימין פלמר, ד"ר יונתן שטלצר

פרופ' מיכל ריבלין בסימפוזיון המדע של פרסי בלווטניק 2025

י"ד בסיוון תשפ"ה (10 ביוני 2025)

ההרצאה הרביעית בסדרת "הרצאות מבית"

🔗 **פרופ' אלי קשת: יצירת כלי דם: מתובנות בסיס**

ליישומים רפואיים

ברכות: פרופ' דוד הראל

יו"ר: פרופ' עדי קמחי

משתתף: פרופ' אלי קשת

כ"ח בתמוז תשפ"ה (24 ביולי 2025)

תחרות Falling Walls Lab Israel Academy

ברכות: פרופ' ארז בן-יוסף, פרופ' דוד הראל, German Ambassador to Israel H.E. Steffen Seibert
הרצאת אורח: נתנאל לאופר, זוכה התחרות הישראלית
לשנת 2024
הצגות קצרות של המתחרים

אירועים לזכר חברי אקדמיה

ז' בתשרי תשפ"ה (9 באוקטובר 2024)

ערב עיון לזכרו של חבר האקדמיה פרופ' מלאכי

בית-אריה במלאת שנה לפטירתו

דברי פתיחה: פרופ' מרגלית פינקלברג
יו"ר: פרופ' יוסף קפלן
משתתפים: פרופ' מנחם בן-ששון, ד"ר יעקב צ' מאיר,
פרופ' שמחה עמנואל, ד"ר נורית פסטרנק בית-אריה,
פרופ' אלחנן ריינר

ט"ז בכסלו תשפ"ה (17 בדצמבר 2024)

ערב עיון לזכרו של חבר האקדמיה פרופ' שלמה

אבינרי במלאת שנה לפטירתו

דברי פתיחה: פרופ' נילי כהן
יו"ר: פרופ' משה הלברטל
משתתפים: מעין אבינרי-רבהון, פרופ' דוד אוחנה,
פרופ' אבנר דה שליט, פרופ' דניאל פרידמן, פרופ'
אניטה שפירא

ד' בניסן תשפ"ה (2 באפריל 2025)

ערב עיון לזכרו של חבר האקדמיה פרופ' אברהם

גרוסמן במלאת שנה לפטירתו

דברי פתיחה: פרופ' מרגלית פינקלברג
יו"ר: פרופ' יוסף קפלן
משתתפים: פרופ' אלישבע באומגרטן, פרופ' מנחם
בן-ששון, פרופ' יוחנן גרוסמן, פרופ' שמחה עמנואל,
פרופ' שמואל פינר

כ"ח באייר תשפ"ה (26 במאי 2025)

יום עיון לציון 100 שנה להולדתו של חבר האקדמיה

פרופ' יובל נאמן ז"ל

"מעבר ומחוץ לקופסה"

Beyond the Horizon and Outside the Box

הוועדה המארגנת: פרופ' אליעזר רבינוביץ (יו"ר),
פרופ' מרק קרלינר, פרופ' מרדכי שגב
דברי פתיחה: פרופ' ידן דודאי, פרופ' מרק קרלינר,
פרופ' אליעזר רבינוביץ
הרצאת אורח: Prof. David Gross
משתתפים: פרופ' עופר אהרוני, פרופ' רמי ברושטיין,
פרופ' שמחה ברסלר, פרופ' מיכאל גלר, פרופ' דוד
הורן, פרופ' חיים הררי, טדי נאמן, פרופ' מיכאל
סמולקין, פרופ' ירון עוז, פרופ' שירה צ'פמן, פרופ'
אנריקה קחומוביץ, פרופ' שלמה רזמט

הרצאות לכבוד חברי האקדמיה

ח' באלול תשפ"ד (11 בספטמבר 2024)

ערב עיון לכבוד חבר האקדמיה פרופ' לסלי ליזרוביץ

בהגיעו לגיל 90

"גבישים בכל הממדים" | Crystals in All Dimensions

ברכות: פרופ' דוד הראל, פרופ' רשף טנא, פרופ'
מאיר להב
יו"רים: פרופ' מאיר להב, פרופ' חנה רפפורט
משתתפים: פרופ' ליאה אדדי, רותם חומסקי,
פרופ' לסלי ליזרוביץ, Dr. Örn Almarsson,
Prof. Jens Als-Nielsen, Dr. Maria Chiara di
Gregori, Dr. Jaroslaw (Jarek) Majewski

חבר האקדמיה פרופ' לסלי ליזרוביץ באירוע לכבוד יום הולדתו ה-90

נשיא האקדמיה לשעבר פרופ' מנחם יערי באירוע לכבוד יום הולדתו ה־90

ל' בניסן תשפ"ה (28 באפריל 2025)

אירוע לכבוד נשיא האקדמיה לשעבר

פרופ' מנחם יערי בהגיעו לגיל 90

ברכות: פרופ' דוד הראל

יו"ר: שולמית וולקוב

משתתפים: פרופ' מנחם יערי, פרופ' אבישי מרגלית,

פרופ' סרי נוסייבה, Prof. Eric Maskin

ליווי מוזיקלי: ירון קולברג ו־Prof. Eric Maskin

חבר האקדמיה פרופ' בנימין איזק באירוע לכבוד הגעתו לגבורות

י"ג בסיוון תשפ"ה (9 ביוני 2025)

כינוס בין־לאומי לכבוד חבר האקדמיה

פרופ' בנימין איזק בהגיעו לגבורות

ברכות: פרופ' דוד הראל

יו"רים: פרופ' מרגלית פינקלברג, פרופ' יובל רוטמן

משתתפים: פרופ' בנימין איזק, פרופ' רבקה גרשט,

פרופ' דניאלה דוויק, פרופ' מארן נ' ניהוף, פרופ' יונתן

פרייס, ד"ר יובל שחר, Prof. Walter Ameling

י"ב במרחשוון תשפ"ה (13 בנובמבר 2024)

ערב עיון לכבוד חבר האקדמיה פרופ' דן מירון

בהגיעו לגיל 90

"דן מירון וגדולי השירה העברית"

ברכות: פרופ' דוד הראל, פרופ' נילי כהן

יו"ר: פרופ' אניטה שפירא

משתתפים: פרופ' אבנר הולצמן, פרופ' אריאל הירשפלד,

פרופ' תמר וולף־מוזנון, פרופ' דן מירון

חבר האקדמיה פרופ' דן מירון באירוע לכבוד הגעתו לגיל 90

ז' בשבט תשפ"ה (5 בפברואר 2025)

ערב עיון לכבוד חבר האקדמיה פרופ' יגאל תלמי

לרגל יום הולדתו ה־100

"פענוח מבנה גרעין האטום"

Deciphering the Structure of the Atomic Nucleus

דברי פתיחה וברכות: פרופ' דוד הראל, פרופ' עוזי

סמילנסקי, פרופ' יצחק צרויה

יו"רים: פרופ' אברהם גל, פרופ' עוזי סמילנסקי

משתתפים: פרופ' אברהם גל, פרופ' מוטי הייבלום,

פרופ' חיים הררי, פרופ' יגאל תלמי, פרופ' יואב תלמי,

Prof. Hans-Arwed Weidenmüller

חבר האקדמיה פרופ' יגאל תלמי ובתו, חברת האקדמיה פרופ' תמר דיין, באירוע לכבוד יום הולדתו ה־100

תקציב האקדמיה

11

11 תקציב האקדמיה לשנת תשפ"ה

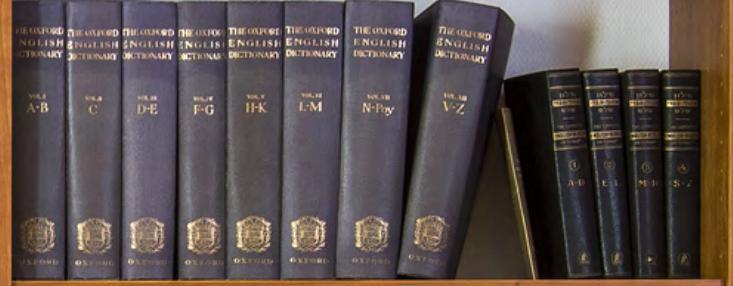
(כל הסכומים באלפי שקלים)

13,500	הקצבות ות"ת (הוועדה לתכנון ולתקצוב)
50	הכנסות מפרסומים
1,368	הכנסות מקרנות
850	תקורה מהקרן הלאומית למדע
327	תקורה מניהול פרויקטים
400	הכנסות מימון נטו
16,495	סה"כ הכנסות תקציב שוטף
21,246	סה"כ הכנסות מיזמים במימון חיצוני
37,741	סה"כ הכנסות

310	החטיבה למדעי הטבע
720	החטיבה למדעי הרוח
175	קידום המדע
630	כינוסים מדעיים וקשרי קהילה
210	פרסומים
1,200	קשרים בין-לאומיים
250	אגף ייעוץ וקשרי ממשל
150	האקדמיה הצעירה הישראלית
80	מלגות רות ארנון
2,080	הנהלה, כלליות ומשרדיות
9,910	שכר ונלוות
780	פחת
16,495	סה"כ הוצאות תקציב שוטף
21,246	סה"כ הוצאות מיזמים במימון חיצוני
37,741	סה"כ הוצאות

0

עודף (גירעון)

ועדות האקדמיה

12

12 < ועדות האקדמיה

הוועד המנהל של האקדמיה הצעירה הישראלית

פרופ' רות שרץ-שובל – יו"ר, פרופ' יעל אלואיל, פרופ' מירי ימיני, פרופ' אסף שוורץ; תמי פלג – רכזת

הוועדה בנושא חשיבה חישובית ובינה מלאכותית בחינוך העל-יסודי

פרופ' מיכל ארמוני – יו"ר, ד"ר דוד גינת, פרופ' עמירם יהודאי, פרופ' טלי נחליאלי, פרופ' רז קופרמן, פרופ' אורן קורלנד, פרופ' שמעון שוקן; חן ברקמן – רכזת

הוועדה הישראלית של פרס כדור הארץ של פרונטירס (Frontiers Planet Prize)

פרופ' נגה קרונפלד-שור – יו"ר, פרופ' איתי הלוי, פרופ' יוסי לוי, פרופ' מני שלום; מאירה ברנדויין – רכזת

הוועדה הלאומית לאנרגיות גבוהות

פרופ' מרק קרלינר – יו"ר, פרופ' הלינה אברמוביץ, פרופ' שקמה ברסלר, פרופ' יונית הוכברג, פרופ' שלומית טרם, פרופ' ירון עוז, פרופ' גלעד פרז, פרופ' יעל שדמי; ד"ר יעל בן-חיים – רכזת

הוועדה הלאומית לפיזיקה גרעינית

פרופ' אלי פיסצקי – יו"ר, פרופ' עמירם לויתן, פרופ' ישראל מרדור, ד"ר צבי ציטרון, פרופ' גיא רון, פרופ' יגאל תלמי; ד"ר יעל בן-חיים – רכזת

הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון

פרופ' יובל גולן, פרופ' שרון שוורץ – יו"ר, פרופ' יואל הירש, פרופ' יואל זוסמן, פרופ' עודד ליבנה, פרופ' מיטל לנדאו, פרופ' בועז פוקרוי; ד"ר יעל בן-חיים – רכזת

הוועדה המייעצת הישראלית למלגות קרן פולקס

פרופ' גדעון רכבי – יו"ר, פרופ' אוהד בירק, פרופ' יהודית ברגמן, פרופ' ליאור גפשטיין, פרופ' רביד שטראוסמן; ד"ר יעל בן-חיים – רכזת

הוועדה לאיתור מועמדים חדשים לחטיבה למדעי הטבע

פרופ' מרדכי (מוטי) שגב - יו"ר, פרופ' רשף טנא, פרופ' יוסף קוסט; ד"ר יעל בן-חיים - רכזת

הוועדה לאיתור מועמדים חדשים לחטיבה למדעי הרוח

פרופ' גדליה סטרומזה - יו"ר, פרופ' אבנר הולצמן, פרופ' נירה ליברמן; סימה דניאל - רכזת

המרכז האקדמי בקהיר

הנהלה: גליה פינצי, אסתר סיוון - יו"ר, פרופ' גבריאל מ' רוזנבאום, פרופ' יצחק רייטר, פרופ' שמעון שמיר

ועדת ביאותיקה

פרופ' שי לביא - יו"ר, פרופ' ליאת איילון, ד"ר עתניאל א. דרוך, פרופ' יעקוב חנא, פרופ' יוסף ירדן, פרופ' אפרת לוי-להד, פרופ' פרנצ'סקה לוי-שפר, פרופ' מישל רבל, עו"ד ד"ר סיון תמיר; ד"ר יעל בן-חיים - רכזת

ועדת דוח מצב המדע בישראל 2025

פרופ' עדי קמחי - יו"ר, פרופ' גדי איזנשטיין, פרופ' ינון בן-נריה, פרופ' נירה ליברמן, פרופ' שרה סטרומזה, פרופ' מיכל פלדמן, פרופ' מרדכי (מוטי) שגב; לירון דין - רכזת

תת-הוועדה לבין-לאומיות

פרופ' מרדכי (מוטי) שגב - יו"ר, פרופ' אורי בנין, פרופ' דניאל זייפמן, פרופ' מירי ימיני, פרופ' ערן משורר

תת-הוועדה למדעי החברה

פרופ' נירה ליברמן - יו"ר, פרופ' תומר בלומקין, פרופ' ורד ויניצקי-סרוסי, פרופ' מוחמד חאג'-יחיא, פרופ' עמרי ידלין

תת-הוועדה למדעי החיים והרפואה

פרופ' ינון בן-נריה - יו"ר, פרופ' קרן אברהם, פרופ' יובל דור, פרופ' ארז לבנון, פרופ' ליעד מודריק

תת-הוועדה למדעי הרוח

פרופ' שרה סטרומזה - יו"ר, פרופ' דוד אנוך, פרופ' שחר גלילי, פרופ' גיל גמבש, פרופ' גליה צבר

תת-הוועדה למדעים המדויקים

פרופ' מיכל פלדמן - יו"ר, פרופ' חיים ביידנקופף, פרופ' מינה טייכר, פרופ' אילן מרק, פרופ' אבי צדוק

תת-הוועדה לתשתיות מחקר

פרופ' גדי איזנשטיין - יו"ר, פרופ' יובל גולן, פרופ' בני גיגר, פרופ' ניר טסלר, פרופ' ארז עציון

ועדת הביקורת

פרופ' מרדכי (מוטי) הייבלום, פרופ' יוסף קפלן; יואב טאובמן - רכז

ועדת ההיגוי והשיפוט של תוכנית מלגות אדמס

פרופ' משה אורן – יו"ר, פרופ' יואב בנימיני, פרופ' נעמה ברקאי, פרופ' גדעון דגן, פרופ' שמריהו הוז, פרופ' ישעיהו (אישי) טלמון, פרופ' אילון לינדנשטראוס, פרופ' יוסף קוסט, פרופ' חרמונה שורק, פרופ' מיכה שריר; בת-שבע שור, מאירה ברנדויין - רכזות

ועדת ההיגוי להרצאה השנתית על שם אלברט איינשטיין

פרופ' ידן דודאי – יו"ר; ד"ר יעל בן-חיים – רכזת

ועדת ההיגוי להרצאה השנתית על שם מרטין בובר

פרופ' סרג'יו הרט – יו"ר, פרופ' עמנואל טוב, פרופ' נילי כהן, פרופ' אבישי מרגלית; סימה דניאל – רכזת

ועדת ההיגוי להרצאה השנתית על שם צ'ארלס דרווין

פרופ' ידן דודאי – יו"ר, פרופ' יוסי לוי, פרופ' יואל רק

ועדת ההיגוי להתמודדות עם משבר האקלים

פרופ' דן יקיר – יו"ר, פרופ' צבי בן-אברהם, פרופ' יוסף ג'בארין, פרופ' נעמה גורן-ענבר, פרופ' נדב דוידוביץ', פרופ' יואב יאיר, פרופ' יוסי לוי, פרופ' שלומית פז, פרופ' תליה פישר, פרופ' דני רוזנפלד, פרופ' איתן ששינסקי; ד"ר נירית טופול – רכזת

ועדת ההיגוי למיפוי פגיעות לסיכוני אקלים

פרופ' ערן פייטלסון – יו"ר, פרופ' תמר דיין, פרופ' אלון טל, פרופ' דן יקיר, פרופ' (אמריטה) נעמי כרמון, פרופ' דורון לביא, פרופ' מיה נגב, פרופ' ערן פרידלר, פרופ' דוד פרלמוטר, פרופ' נגה קרונפלד-שור; שגית פורת – רכזת

ועדת ההיגוי לסדרה "בשערי האקדמיה"

פרופ' ידן דודאי, פרופ' אבנר הולצמן, פרופ' דוד הראל, פרופ' נילי כהן; נעמה שילוני – רכזת

ועדת ההיגוי של מיזם (Monumenta Germaniae Historica) MGH

פרופ' ב"ז קדר – יו"ר, פרופ' משה אידל, יעקב גוגנהיים, פרופ' ישראל יובל, פרופ' שמחה עמנואל, פרופ' יוסף קפלן; סימה דניאל – רכזת

ועדת ההשקעות

דן זיסקינד, גרי ליבלר, יוסי לנץ, אהוד ניגר, הרי ספיר; יואב טאובמן – רכז

ועדת הכספים

ירום אריאב, פרופ' קרנית פלוג; יואב טאובמן – רכז

ועדת הפאונה והפלורה של ארץ ישראל

ד"ר מנחם גורן, פרופ' עוזי פליטמן – יו"רים, פרופ' בלה גליל, פרופ' גדעון דגן, פרופ' נטע דורצ'ין, ד"ר דניאל יואל, פרופ' מרדכי כסלו, ד"ר יותם ציפר-ברגר; ד"ר יעל בן-חיים – רכזת

ועדת הפרסומים

פרופ' יונתן מאיר – יו"ר, פרופ' רות ברמן, פרופ' ידן דודאי, פרופ' אבנר הולצמן, פרופ' איתן קולברג; ליאת אושרי – רכזת

ועדת השיפוט לתוכנית המלגות לתלמידי מחקר במדעי הרוח והחברה

מיסודה של הקרן ע"ש אליכס דה רוטשילד

פרופ' נילי כהן – יו"ר, פרופ' איריס אידלסון-שיין, פרופ' יורם בילו, פרופ' אבנר הולצמן; מאירה ברנדויין – רכזת

ועדת התוכניות במדעי הרוח והחברה

פרופ' יורם בילו – יו"ר, פרופ' מיכל בירן, פרופ' סימון הופקינס, פרופ' סרג'יו הרט, פרופ' אהרן ממן; סימה דניאל – רכזת

ועדת פורום הדתות האברהמיות

פרופ' גדליה סטרומזה – יו"ר, פרופ' מיכל בירן, פרופ' יובל רוטמן, פרופ' רונית ריצי; סימה דניאל – רכזת

ועדת תוכנית מלגות הצטיינות לחוקרי בתר-דוקטורט מחו"ל

פרופ' מרדכי (מוטי) שגב – יו"ר, ד"ר גדעון אבני, פרופ' יונינה אלדר, פרופ' עמנואל בלוך, פרופ' אהוד בנין, פרופ' אשרף בריק, פרופ' נעמה ברקאי, פרופ' רג'א ג'יריס, פרופ' יונית הוכברג, פרופ' לירן כרמל, פרופ' אילן מרק, פרופ' מארן ר' ניהוף, פרופ' אבינועם צדוק, פרופ' נתן קלר, פרופ' שרית קראוס, פרופ' מיכאל קרייני, פרופ' מני שלום, פרופ' דוד שפריצק; מאירה ברנדויין – רכזת

נציגי האקדמיה בגופים ובמוסדות

13

13 < נציגי האקדמיה בגופים ובמוסדות

מועצת הקרן הלאומית למדע

פרופ' דוד הראל (יו"ר)
פרופ' ישראל ברטל, פרופ' סרג'יו הרט

מועצת פרסי הארווי

פרופ' נוגה אלון, פרופ' סרג'יו הרט

פורום תל"מ

(תשתיות לאומיות למחקר ולפיתוח)
פרופ' שמעון אולמן (יו"ר)

פרס דן דוד (אוניברסיטת תל אביב)

פרופ' יהושע יורטנר

קורטוריון הטכניון –

מכון טכנולוגי לישראל
פרופ' יוסף קוסט

קרן יוספה וליאוניד אולשוונג

(האפוטרופוס הכללי)
גליה פינצי, אסתר סיוון

הוועדה המדעית של המרכז

למורשת יהדות אתיופיה
פרופ' חגי ארליך, פרופ' גליה צבר

הוועדה לבחירת זוכי

מלגות פולונסקי
פרופ' רונית ריצ'י

המועצה של מרכז זלמן שזר

לחקר תולדות העם היהודי
פרופ' יורם בילו, פרופ' ישראל ברטל

הקרן הדו־לאומית למדע

ארצות־הברית–ישראל
פרופ' אלכס לובוצקי

הקרן על שם ד"ר מינה שפירמן

וד"ר אוטו שפירמן ז"ל
גליה פינצי, אסתר סיוון

מועצת הספרייה הלאומית

פרופ' דוד הראל (יו"ר)

14 חברים שהלכו לעולמם

חברים שהלכו לעולמם בשנה החולפת (תשפ"ה)

פרופ' שמואל אגמון

(תרפ"ב-תשפ"ה)

בכ"א באדר הלך לעולמו פרופ' שמואל אגמון, זקן חברי האקדמיה הלאומית למדעים, מראשוני המורים במכון איינשטיין למתמטיקה באוניברסיטה העברית בירושלים ומגדולי החוקרים בעולם בתחום המשוואות הדיפרנציאליות החלקיות.

פרופ' אגמון נולד בשנת 1922 בתל אביב וגדל בירושלים. מגיל צעיר נמשך למתמטיקה, אך מצא זמן גם לשחמט (היה אלוף ירושלים לנוער) ולחברות ב"מחנות העולים". מלחמת העולם השנייה קטעה את לימודיו והוא התנדב לארבע שנים ב"בריגדה". עם השחרור השלים את לימודיו באוניברסיטה העברית והוזמן בידי פרופ' שלום מנדלברויט לעשות את הדוקטורט בסורבון שבפריז.

את עבודת הדוקטור שלו, שעסקה בתחום הפונקציות המרוכבות, השלים בשנת 1949, ולאחריה קיבל משרה באוניברסיטת רייס שבטקסס. ברייס עבר לתחום המשוואות הדיפרנציאליות החלקיות, ואיתו היה מזוהה כל חייו. מפגשיו עם גדולי האנליסטים פרופ' פיטר לקס ופרופ' לואי נירנברג, ובייחוד שיתוף הפעולה והידידות שרקם עם פרופ' נירנברג, השפיעו עליו עמוקות ועיצבו את דרכו המקצועית.

בשנת 1952 התקבל לאוניברסיטה העברית, היה חלוץ תחום המשוואות הדיפרנציאליות בארץ והעמיד תלמידים רבים. בשנת 1964 נבחר לחבר באקדמיה הלאומית למדעים.

מחקריו עסקו בתורה האיכותית של משוואות דיפרנציאליות ליניאריות מטיפוס אליפטי. בשנים 1959 ו-1964 התפרסמו עבודותיו פורצות הדרך ורבות ההשפעה עם פרופ' אברון דאגלס ופרופ' נירנברג, שבהן הוכללה תורת שאודר הקלאסית, העוסקת ברגולריות של בעיות שפה אליפטיות מסדר שני, למשוואות אליפטיות מסדר גבוה ואף למערכות של משוואות מטיפוס זה. לעבודות אלו, מהמצוטטות ביותר באנליזה מתמטית, יש גם כיום השפעה רבה על התורה המודרנית של המשוואות האליפטיות הליניאריות והאי-ליניאריות.

מאמצע שנות השישים עסק אגמון בתורה הספקטרלית ובתורת הפיזור של משוואות מטיפוס שרדינגר ופרסם עבודות בעלות חשיבות רבה במתמטיקה פיזיקלית. בעיקר קיבל הערכות מדויקות על אופן דעיכת פונקציות עצמיות של משוואת שרדינגר במונחים של מטריקה שהוא הגדיר והנקראת כיום מטריקת אגמון. עבודותיו הביאו להבנת הפיזור של פונקציית הגל עבור פוטנציאלים קצרי טווח ואף ארוכי טווח.

על עבודותיו קיבל את פרס ויצמן, פרס רוטשילד, פרס ישראל ופרס א.מ.ת. ספרו על בעיות שפה של משוואות דיפרנציאליות אליפטיות, שיצא ב-1965, היה לספר יסוד בתחום.

אגמון זכה להערכה רבה ברחבי העולם, ובקרב חבריו היה ידוע ברוחב אופקיו, בזיכרונו הפנומנלי, בצניעותו ובחוש ההומור שלו. הוא נישא ב-1947 לגליה ירדני, אך להוות התאלמן ב-1968. ב-1972 נישא בשנית, לנחמה דה שליט.

שמואל אגמון חווה מאורעות כבירים בחייו וזכה לאריכות ימים ולבריאות טובה.

יהי זכרו ברוך!

כתבו: פרופ' אהוד דה שליט מהאוניברסיטה העברית בירושלים ופרופ' יהודה פינצ'ובר מהטכניון – מכון טכנולוגי לישראל, בסיוע חבר האקדמיה פרופ' אלכס לובוצקי.

פרופ' זליג אשחר

(תש"א-תשפ"ה)

פרופ' זליג אשחר היה אימונולוג בעל שם עולמי בשל תגליותיו פורצות הדרך במלחמה בסרטן. הפיתוח החדשני שלו – לימפוציטים מסוג טי (T) החמושים בקולטנים רבי עוצמה נגד התאים הסרטניים תוך כדי שימוש בהנדסה גנטית משוכללת – הוביל בעשור האחרון למהפכה בטיפול בסוגים שונים של סרטן הדם והציל חיי חולים רבים.

פרופ' אשחר נולד בפתח תקווה ב-1941 וגדל ברחובות. בצבא שירת בנח"ל המוצנח, והיה בגרעין בקיבוץ יד מרדכי, שם עבד בענף גידול הדבורים והכיר את פרופ' יעקב לנסקי ז"ל, חוקר דבורים מהפקולטה לחקלאות של האוניברסיטה העברית בירושלים, היכרות שהשפיעה עליו רבות. לאחר לימודי התואר הראשון בביוכימיה והתואר השני בביוכימיה באוניברסיטה העברית החל פרופ' אשחר, ב-1969, את לימודי הדוקטורט במחלקה לאימונולוגיה כימית במכון ויצמן למדע בהדרכת חבר האקדמיה פרופ' מיכאל סלע ז"ל ופרופ' דויד גבעול ז"ל. מחקריו, שעסקו בהתגברות על דחיית איברים זרים באמצעות נוגדנים נגד תאי טי, הובילו אותו להשתלמות בהרווארד, במעבדתו של חתן פרס נובל פרופ' ברוך בנאסרף. לאחר מכן השתלם בנושא של הפקת נוגדנים חד-שבטיים במעבדתו של פרופ' ג'ורג קלר במכון לאימונולוגיה בבאזל. ב-1976 הקים את מעבדתו במכון ויצמן למדע, שם הצליח לייצר נוגדנים חד-שבטיים לטיפול במחלות אוטואימוניות או נגד רעלים שונים. תובנותיו ממחקרים אלה והתקדמות המחקרים בעולם להבנת מנגנון תפקודם של תאי טי הובילו לרעיון פורץ הדרך ולהוכחה כי ניתן לשלב את יכולת ההרג של תאי טי עם יכולת הניווט של נוגדנים שמובילים אותם אל תאי המטרה הסרטניים. התא המהונדס מכונה "כימרה" (על שם היצור המיתולוגי) ומוכר בשם Chimeric Antigen Receptor (CAR) T cell.

מאמר החלוץ שלו בנושא התפרסם ב-1989, אולם נדרשו עוד שנים של מחקרים במודלים פרה-קליניים עד להצלחה הקלינית ב-2009 בקבוצתו של פרופ' קארל ג'ון בפילדלפיה.

מחקריו של פרופ' אשחר היו נדבך חשוב במחלקה לאימונולוגיה במכון ויצמן, שם אף כיהן כראש המחלקה בשנים 1995-1998 ו-2002-2005. עם פרישתו כפרופסור אמריטוס, בשנת 2012, המשיך בעבודתו כראש המחקר האימונולוגי במרכז הרפואי סוראסקי בתל אביב.

על פעילותו המחקרית זכה פרופ' אשחר בפרסים לאומיים ובין-לאומיים רבים, כולל פרס א.מ.ת., פרס ישראל בתחום חקר מדעי החיים, פרס דן דוד, פרס Novartis לאימונולוגיה קלינית ו-Canada Gairdner International Award.

ב-2017 נבחר לחבר באקדמיה הישראלית למדעים, וב-2024 לחבר זר באקדמיה הלאומית האמריקאית.

זכיתי לשהות במחיצתו של פרופ' אשחר שנים רבות כעמיתים במחלקה לאימונולוגיה במכון ויצמן ולצפות בהוקרה רבה במאבקיו הבלתי נלאים באתגרים הרבים שעמדו בפניו במעבר מניסויים פרה-קליניים למימוש חזונו בחולים רבים, שהעניק להם חיים חדשים.

יהי זכרו ברוך!

כתב: חבר האקדמיה פרופ' יאיר רייזנר, עמיתו של פרופ' אשחר

פרופ' יהודה באואר

(תרפ"ו-תשפ"ה)

חבר האקדמיה פרופ' יהודה באואר, היסטוריון פורץ דרך במחקר הבין-לאומי של רצח עם ומגדולי חוקרי השואה ורצח עם בעולם, חתן פרס ישראל בהיסטוריה של עם ישראל זוכה פרס א.מ.ת., הלך לעולמו בגיל 98.

פרופ' באואר נמנה עם מייסדי התחום של חקר השואה בישראל והיה מבכירי החוקרים ביד ושם. הוא היה עמוד התווך האקדמי של המכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית בירושלים, ייסד את המרכז הבין-לאומי למחקר האנטישמיות על שם וידאל ששון ועמד בראש המכון הבין-לאומי לחקר השואה ביד ושם. עבודתו המחקרית המשפיעה בתחומים הללו, הוראתו

האקדמית רבת השנים ופעילותו המוסדית והציבורית הניחו אבני פינה לכתיבת כמה מן הפרקים הכאובים ביותר בהיסטוריה העולמית ובתולדות העם היהודי.

פרופ' באואר לא חדל לחקור, לכתוב ולפרסם עד ימיו האחרונים. היה לו חלק חשוב בהכנת דוח האקדמיה על מצב מחקר השואה והוראתה במוסדות ההשכלה הגבוהה. הדוח, שפורסם ב-2020, עורר דיון אקדמי סוער שהדהד בתקשורת הישראלית.

פרופ' באואר לא הסתגר במגדל השן האקדמי ופעל עשרות שנים בזירה הציבורית הישראלית והבין-לאומית לשמירת חירותו של מחקר תולדות השואה ולהרחקת ידיהם של עסקנים פוליטיים ויחצני מפלגות שכירים מן המרחב המדעי האקדמי הישראלי. את עמידתו האיתנה על משמר השיח המדעי החופשי מפוליטיקה ראוי לזכור בישראל 2025.

במאמר עיתון ב-1982 דווח ש"יד ושם" הסיר את חסותו מעל כנס בנושא רצח עם שכלל גם את השואה הארמנית, בגלל לחץ מצד ממשלת טורקיה ומשרד החוץ הישראלי לבטל את השתתפותם של חוקרים ארמנים. הלכו אחריו רוב המופיעים בכנס, ובהם פרופ' באואר, וביטלו את השתתפותם בו. "הרי לא ייתכן דיון על הרג המוני מבלי לעסוק בהרג ההמוני השיטתי וחסר האבחנה שביצע הצבא האוסמני בבני העם הארמני", נכתב במאמר. באומץ לב חזר באואר והתריע לאורך עשרות שנים מפני זילות השואה, אם בידי פוליטיקאים מקומיים ואם בידי מנהיגים זרים. וכך כתב: "איני יכול לסבול עוד את הנאומים חסרי התוכן ומלאי הקלישאות של נשיאים, ראשי ממשלה, רבנים ואחרים. מה היא בעצם האמירה לעולם לא עוד, כאשר רציחות עם חוזרות ונישנות, הרי זוהי סיסמא ריקה מתוכן ומהי משמעות האמירה לעולם לא נשכח מפי יהודים ובעיקר מפי פוליטיקאים ישראלים?" הדברים נכתבו לפני יותר מעשרים שנה!

בקהילה האקדמית הישראלית והבין-לאומית יזכר יהודה באואר כחוקר מעולה, כהיסטוריון מבריק, כאינטלקטואל מעורב, כהומניסט ישראלי גאה וכאדם אמיץ שלא חסך שבטו מאלה שעיוותו את ההיסטוריה של השואה וניצלו את זכרה למטרות לא ראויות.

יהי זכרו ברוך!

כתב: חבר האקדמיה פרופ' ישראל ברטל

חברים שהלכו לעולמם

השנה המצוינת היא שנת הבחירה

תשע"ב/2012	פרופסור למדע המדינה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אבינרי, שלמה (תרצ"ג-תשפ"ד)
תשל"ח/1978	פרופסור לתלמוד, האוניברסיטה העברית בירושלים	אברמסון, שרגא (תרע"ו-תשנ"ו)
תשכ"ד/1964	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אגמון, שמואל (תרפ"ב-תשפ"ה)
תש"ן/1959	פרופסור לפיזיולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אדלר, שאול (תרנ"ה-תשכ"ו)
תש"ן/1959	פרופסור לאלקטרוניקה, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	אולנדורף, פרנץ (תר"ס-תשמ"ב)
תש"ן/1959	פרופסור לתלמוד, האוניברסיטה העברית בירושלים	אורבך, אפרים אלימלך (תרע"ב-תשנ"א)
תשכ"ה/1965	פרופסור לסוציולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אייזנשטדט, שמואל נח (תרפ"ד-תש"ע)
תשכ"א/1961	פרופסור להיסטוריה של העמים המוסלמיים, האוניברסיטה העברית בירושלים	איילון, דוד (תרע"ד-תשנ"ח)
תש"ן/1959	פרופסור לתלמוד, האוניברסיטה העברית בירושלים	אלבק, חנוך (תר"ן-תשל"ב)
תשמ"ז/1987	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	אלכסנדר, שלמה (תר"ץ-תשנ"ח)
תשע"ז/2017	פרופסור לגאוגרפיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אלנבלום, רוני (תשי"ב-תשפ"א)
תשס"ב/2002	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	אמרי, יוסף (תרצ"ט-תשע"ח)

תשע"ז/2017	פרופסור לאימונולוגיה, מכון ויצמן למדע	אשחר, זליג (תש"א-תשפ"ה)
תשנ"ב/1991	פרופסור ללימודים קלאסיים, האוניברסיטה העברית בירושלים	אשרי, דוד (תרפ"ה-תש"ס)
תש"ס/2000	פרופסור לחקר השואה, האוניברסיטה העברית בירושלים	באואר, יהודה (תרפ"ו-תשפ"ה)
תש"ך/1959	פרופסור לפילוסופיה סוציאלית, האוניברסיטה העברית בירושלים	בובר, מרדכי מרטין (תרל"ח-תשכ"ה)
תשמ"א/1981	פרופסור לתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	ביינארט, חיים (תרע"ח-תש"ע)
תשנ"ג/1993	פרופסור לביוכימיה חקלאית, האוניברסיטה העברית בירושלים	בירק, יהודית (תרפ"ז-תשע"ג)
תשס"ג/2003	פרופסור לפלאוגרפיה וקוודיקולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בית-אריה, מלאכי (תרצ"ז-תשפ"ד)
תשכ"ח/1968	פרופסור לשפה וספרות ערבית, האוניברסיטה העברית בירושלים	בלאו, יהושע (תרע"ט-תשפ"א)
תשכ"ט/1969	פרופסור לכימיה ביולוגית, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב	בלוק, משה רודולף (תרס"ב-תשמ"ה)
תשס"ז/2007	פרופסור למחשבת ישראל, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב	בלידשטיין, יעקב (תרצ"ח-תש"ף)
תשמ"א/1981	פרופסור לסוציולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בן-דוד, יוסף (תר"ף-תשמ"ו)
תשכ"ו/1966	פרופסור ללשון העברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	בן-חיים, זאב (תרפ"ז-תשע"ג)
תש"ך/1959	פרופסור לתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	בער, יצחק פריץ (תרמ"ט-תש"ם)
תשכ"ד/1964	פרופסור לדמוגרפיה ולסטטיסטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בקי, רוברטו (תרס"ט-תשנ"ו)
תשנ"ז/1997	פרופסור לפיזיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בקנשטיין, יעקב (תש"ז-תשע"ה)
תשכ"ג/1963	פרופסור ללוגיקה ולפילוסופיה של המדעים, האוניברסיטה העברית בירושלים	בר-הלל, יהושע (תרע"ה-תשל"ו)

תש"ך/1959	פרופסור לכימיה אורגנית, האוניברסיטה העברית בירושלים	ברגמן, ארנסט דוד (תרס"ד-תשל"ה)
תשכ"ח/1968	פרופסור לפרמקולוגיה, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	ברגמן, פליקס (תרס"ח-תשס"ב)
תש"ך/1959	פרופסור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	ברגמן, שמואל הוגו (תרמ"ד-תשל"ה)
תשל"ו/1975	פרופסור לכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים	ברונו, מיכאל (תרצ"ב-תשנ"ז)
תשס"ח/2008	פרופסור לספרות עברית ולפילוסופיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	ברינקר, מנחם (תרצ"ה-תשע"ו)
תש"ך/1959	פרופסור לביולוגיה, מכון ויצמן למדע	ברנבלום, יצחק (תרמ"ד-תש"ס)
תשע"ה/2015	פרופסור למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים	גביון, רות (תש"ה-תש"ף)
תשל"א/1971	פרופסור לסוציולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	גוטמן, אליהו לואיס (תרע"ו-תשמ"ח)
תשנ"ו/1996	פרופסור לבלשנות ולשפות שמיות, האוניברסיטה העברית בירושלים	גולדנברג, גדעון (תר"צ-תשע"ג)
תשל"ו/1976	פרופסור לכימיה, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	גינצבורג, דוד (תר"ף-תשמ"ח)
תשנ"ט/1999	פרופסור לתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	גרוסמן, אברהם (תרצ"ו-תשפ"ד)
תשנ"ח/1998	פרופסור לנירוביולוגיה, מכון ויצמן למדע	גרינולד, עמירם (תש"ה-תשפ"ב)
תשנ"ה/1994	פרופסור לבלשנות ולשפות שמיות, האוניברסיטה העברית בירושלים	גרינפלד, חיים יונה (תרפ"ו-תשנ"ה)
תש"ך/1959	פרופסור למתמטיקה, מכון ויצמן למדע	דבורצקי, אריה (תרע"ו-תשס"ח)
תשכ"ג/1963	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	דה-שליט, עמוס (תרפ"ז-תשכ"ט)
תשמ"ב/1982	פרופסור לכימיה פיזיקלית, מכון ויצמן למדע	דוסטובסקי, ישראל (תרע"ט-תשע"א)

תש"ך/1959	פרופסור לתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	דינור, בן-ציון (תרמ"ד-תשל"ג)
תשנ"ג/1993	פרופסור לספרות אנגלית, האוניברסיטה העברית בירושלים	דלסקי, הלל (תרפ"ו-תשמ"א)
תשכ"ו/1966	פרופסור לזואולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	האז, גיאורג (תרס"ה-תשמ"א)
תשנ"ו/1996	פרופסור למקרא, האוניברסיטה העברית בירושלים	הרן, מנחם (תרפ"ה-תשע"ה)
תשכ"א/1961	פרופסור ללימודים קלאסיים, האוניברסיטה העברית בירושלים	וירשובסקי, חיים (תרע"ו-תשל"ז)
תש"ך/1959	פרופסור לפיזיולוגיה פתולוגית, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	ורטהיימר, חיים ארנסט (תרנ"ג-תשל"ח)
תש"ך/1960	פרופסור לבוטניקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	זהרי, מיכאל (תרנ"ח-תשמ"ג)
תשמ"א/1981	פרופסור-מחקר להנדסת חשמל, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל	זיו, יעקב (תרצ"ב-תשמ"ג)
תשע"ג/2013	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	זילברברג, ירון (תשי"א-תשע"ט)
תשס"א/2001	פרופסור לרפואה, המרכז הרפואי שיבא, תל השומר ואוניברסיטת תל אביב	זליגסון, אורי (תרצ"ז-תשפ"ב)
תשנ"ג/1993	פרופסור להנדסת חשמל, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל	זכאי, משה (תרפ"ז-תשע"ו)
תשל"ו/1975	פרופסור לביוולוגיה, מכון ויצמן למדע	זקס, ליאו (תרפ"ז-תשע"ד)
תש"ך/1959	פרופסור למשפט אזרחי, האוניברסיטה העברית בירושלים	טדסקי, גוידו (גד) (תרס"ז-תשנ"ג)
תש"ך/1959	פרופסור ללשון העברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	טורסיני, נפתלי הרץ (תרמ"ז-תשל"ד)
תשכ"ח/1968	פרופסור להיסטוריה של העת החדשה, האוניברסיטה העברית בירושלים	טלמון, יעקב לייב (תרע"ו-תש"ם)
תשכ"ד/1964	פרופסור לארכאולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	ידין, יגאל (תרע"ז-תשמ"ד)

תשנ"ב/1992	פרופסור ללשון העברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	ייבין, ישראל (תרפ"ג-תשס"ט)
תשכ"ד/1964	פרופסור לפיזיקה ניסויית, האוניברסיטה העברית בירושלים	כהן, סולי גבריאל (תרפ"א-תשמ"ד)
תשכ"ג/1963	פרופסור לאווירונאוטיקה, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל, מכון ויצמן למדע	כוגן, אברהם (תרפ"א-תשס"ט)
תשכ"ט/1969	פרופסור לתלמוד, בית המדרש לרבנים באמריקה, ניו יורק	ליברמן, שאול (תרנ"ח-תשמ"ג)
תשמ"ה/1985	פרופסור למקרא, אוניברסיטת תל אביב	ליכט, יעקב (תרפ"ב-תשנ"ג)
תשל"ט/1979	פרופסור לפיזיולוגיה, מכון ויצמן למדע	לינדנר, יוחנן (תרפ"ט-תשמ"ג)
תשמ"ה/1985	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	לינדנשטראוס, יורם (תרצ"ז-תשע"ב)
תשנ"ט/1999	פרופסור לכימיה פיזיקלית, מכון ויצמן למדע	ליפסון, שניאור (תרע"ד-תשס"א)
תשל"ו/1970	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	ליפקין, צבי (תרפ"א-תשע"ו)
תשנ"ז/1997	פרופסור ללשון העברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	מורג, שלמה (תרפ"ו-תשנ"ט)
תשנ"ך/1960	פרופסור לארכאולוגיה ולתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	מזר, בנימין (תרס"ו-תשנ"ה)
תשכ"ח/1968	פרופסור לרפואת עיניים, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	מיכאלסון, יצחק (תרס"ג-תשמ"ב)
תשנ"ד/1994	פרופ' לכימיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	משולם, רפאל (תרצ"א-תשפ"ג)
תשכ"ו/1966	פרופסור לאסטרופיזיקה ולפיזיקה, אוניברסיטת תל אביב	נאמן, יובל (תרפ"ו-תשס"ו)
תשמ"ו/1986	פרופסור לספרות אנגלית, האוניברסיטה העברית בירושלים	נבו, רות (תרפ"ד-תשפ"א)
תשנ"ה/1994	פרופסור לאפיגרפיה ולפלאוגרפיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	נוה, יוסף (תרפ"ח-תשע"ב)

תשמ"ד/1984	פרופסור לקרדיולוגיה, אוניברסיטת תל אביב והמרכז הרפואי שיבא, תל השומר	נויפלד, הנרי (תרפ"ג-תשמ"ז)
תש"ך/1960	פרופסור למקרא, האוניברסיטה העברית בירושלים	סגל, משה צבי (תרל"ז-תשכ"ח)
תשכ"ב/1962	פרופסור ללשון ולספרות יידיש, האוניברסיטה העברית בירושלים	סדן, דב (תרס"ב-תש"ן)
תשל"א/1971	פרופסור לאימונולוגיה, מכון ויצמן למדע	סלע, מיכאל (תרפ"ד-תשפ"ב)
תשכ"ב/1962	פרופסור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	סמבורסקי, שמואל (תר"ס-תש"ן)
תשכ"ט/1969	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	עמיצור, שמשון אברהם (תרפ"א-תשנ"ד)
תש"ך/1959	פרופסור לבלשנות, האוניברסיטה העברית בירושלים	פולוצקי, הנס יעקב (תרס"ה-תשנ"א)
תשכ"ג/1963	פרופסור לכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פטינקין, דן (תרפ"ב-תשנ"ה)
תשל"ח/1978	פרופסור למתמטיקה, אוניברסיטת תל אביב	פיאטצקי-שפירו, איליה (תרפ"ט-תשס"ט)
תש"ך/1960	פרופסור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פינס, שלמה (תרס"ח-תש"ן)
תשכ"א/1961	פרופסור לגאולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פיקרד, יהודה ליאו (תר"ס-תשנ"ז)
תשל"ז/1977	פרופסור לביוולוגיה של התא, מכון ויצמן למדע	פלדמן, מיכאל (תרפ"ו-תשס"ה)
תש"ם/1980	פרופסור למדע הדתות, האוניברסיטה העברית בירושלים	פלוסר, דוד (תרע"ז-תש"ס)
תשמ"ד/1984	פרופסור לספרות עברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	פליישר, עזרא (תרפ"ט-תשס"ז)
תשס"א/2001	פרופסור למתמטיקה שימושית, מכון ויצמן למדע	פנואלי, אמיר (תש"א-תש"ע)
תשכ"א/1961	פרופסור למתמטיקה שימושית, מכון ויצמן למדע	פקריס, חיים לייב (תרס"ח-תשנ"ג)

תשכ"ג/1963	פרופסור להיסטוריה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פראוור, יהושע (תרע"ז-תש"ן)
תש"ך/1959	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פרנקל, אברהם הלוי (תרנ"א-תשכ"ו)
תש"ך/1959	פרופסור לאובסטטריקה ולגינקולוגיה, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	צונדק, ברנהרד (תרנ"א-תשכ"ז)
תשכ"א/1961	פרופסור לרפואה, האוניברסיטה העברית בירושלים	צונדק, הרמן (תרמ"ז-תשל"ט)
תשס"א/2001	פרופסור לארכאולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	צפרי, יורם (תרצ"ח-תשע"ו)
תש"ך/1960	פרופסור למקרא, האוניברסיטה העברית בירושלים	קויפמן, יחזקאל (תרנ"א-תשכ"ד)
תשנ"ה/1994	פרופסור להיסטוריה של רוסיה ומזרח אירופה, אוניברסיטת תל אביב	קונפינו, מיכאל (תרפ"ו-תשע"ג)
תשל"ו/1975	פרופסור לשפה וספרות ערבית, האוניברסיטה העברית בירושלים	קיסטר, מאיר יעקב (תרע"ד-תשע"ג)
תשי"ט/1959	פרופסור לכימיה פיזיקלית, מכון ויצמן למדע	קציר, אהרן (תרע"ג-תשל"ב)
תש"ך/1959	פרופסור לביופיזיקה, מכון ויצמן למדע	קציר, אפרים (תרע"ו-תשס"ט)
תשל"ד/1974	פרופסור לספרות אמריקאית וספרות אנגלית, האוניברסיטה העברית בירושלים	קרוק-גלעד, דורותיאה (תר"ף-תש"ן)
תשמ"א/1981	פרופסור לבלשנות, האוניברסיטה העברית בירושלים	רוזן, חיים ברוך (תרפ"ב-תש"ס)
תש"ך/1960	פרופסור לפיזיקה, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	רוזן, נתן (תרס"ט-תשנ"ו)
תש"ך/1959	פרופסור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	רוטנשטרייך, נתן (תרע"ד-תשנ"ד)
תשס"ח/2008	פרופסור לביולוגיה מולקולרית, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	רזין, אהרן (תרצ"ה-תשע"ה)
תש"ך/1959	פרופסור למכניקה תאורתית ויישומית, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	רינר, מרכוס (תרמ"ו-תשל"ו)

תש"ך/1959	פרופסור לפיזיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	רקח, יואל (תרפ"ט-תשכ"ה)
תש"ם/1980	פרופסור לרפואה, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	שטיין, יחזקאל (תרפ"ו-תשע"ה)
תשמ"ז/1987	פרופסור לכימיה פיזיקלית, מכון ויצמן למדע	שטיינברג, יצחק צבי (תרצ"א-תשע"ז)
תשנ"ה/1994	פרופסור לפיזיקה שימושית, מכון ויצמן למדע	שטריקמן, שמואל (תר"ץ-תשס"ד)
תשל"ח/1978	פרופסור לתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	שטרן, מנחם (תרפ"ה-תשמ"ט)
תש"ע/2010	פרופסור למדע המדינה, האוניברסיטה העברית בירושלים	שטרנהל, זאב (תרצ"ה-תש"ף)
תשכ"ד/1964	פרופסור לספרות עברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	שירמן, חיים (תרס"ה-תשמ"א)
תש"ך/1959	פרופסור לקבלה, האוניברסיטה העברית בירושלים	שלום, גרשם (תרנ"ז-תשמ"ב)
תשע"ג/2013	פרופסור לכלכלה ולמתמטיקה, אוניברסיטת תל אביב	שמיידלר, דוד (תרצ"ט-תשפ"ב)
תשמ"ו/1986	פרופסור לספרות יידיש, האוניברסיטה העברית בירושלים	שמרוק, חנא (תרפ"א-תשנ"ז)
תש"ס/2000	פרופסור לספרות עברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	שקד, גרשון (תרפ"ט-תשס"ז)
תשמ"ו/1986	פרופסור ללימודים איראניים ולמדע הדתות, האוניברסיטה העברית בירושלים	שקד, שאול (תרצ"ג-תשפ"ב)
תשנ"ב/1992	פרופסור לביולוגיה מולקולרית, מכון ויצמן למדע	שרון, נתן (תרפ"ו-תשע"א)
תשמ"ה/1985	פרופסור לאשורולוגיה ולהיסטוריה של המזרח הקדום, האוניברסיטה העברית בירושלים	תדמור, חיים (תרפ"ד-תשס"ו)

נספחים < 15

15.1 < חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, תשכ"א-1961*

4א פטור ממסים (תיקון מס' 1) התשל"ג-1973; לענין פקודת מס הכנסה, נחשבת האקדמיה כמוסד בעל אופי ציבורי לעניני תרבות, חינוך ומדע, וכל עסקה של האקדמיה וכל נכסיה יהיו פטורים מכל אגרה, ארנונה או תשלום-חובה אחר המשתלמים למדינה או לרשות מקומית.

4ב קבלת ייעוץ ומידע מהאקדמיה (תיקון מס' 2) התש"ע-2010; משרד ממשלתי רשאי לפנות לאקדמיה לשם קבלת ייעוץ ומידע בנושאים בתחום מטרות האקדמיה ותפקידיה, שנדרש לגביהם ידע מדעי או נושאים הקשורים לפיתוח המדע בישראל; מתן ייעוץ ומידע כאמור ימומן מסעיף התקציב של אותו משרד ממשלתי כפי הדרוש לביצועו, בכפוף להוראות לפי חוק יסודות התקציב; בסעיף זה – "חוק יסודות התקציב" – חוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985; "סעיף תקציב" – כהגדרתו בחוק תקציב שנתי, כמשמעותו בחוק יסודות התקציב.

4ג דיווח לממשלה ולכנסת (תיקון מס' 2) התש"ע-2010; (א) האקדמיה תכין דוח שנתי על פעולותיה וכן סקירה תלת-שנתית על מצב המדע והמחקר בישראל בהשוואה למצב המדע והמחקר בעולם; סקירה כאמור יכול שתתייחס לתחומים מדעיים מסוימים כפי שתחליט האקדמיה או כפי שתבקש הממשלה. (ב) הדוח השנתי והסקירה התלת-שנתית כאמור בסעיף קטן (א) יוגשו לשר המדע והטכנולוגיה; ועדת השרים לעניני מדע וטכנולוגיה שקבעה הממשלה, תקיים דיון בדוח ובסקירה, סמוך לאחר הגשת כל אחד מהמסמכים האמורים; הממשלה תקיים דיון כאמור בתוך שנה מיום הגשת הדוח או הסקירה, לפי העניין. (ג) הדוח השנתי והסקירה התלת-שנתית כאמור בסעיף קטן (א) יוגשו לוועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת; הוועדה תקיים דיון בדוח ובסקירה בתוך שנה מיום הגשת כל אחד מהמסמכים האמורים.

הקמת האקדמיה

1 מוקמת בזה האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים (להלן – האקדמיה).

מטרות

2 מטרות האקדמיה ותפקידיה הם:

- (1) לרכז בתוכה כחברים מטובי אישי המדע תושבי ישראל;
- (2) (תיקון מס' 2) התש"ע-2010; לייעץ לממשלה בסוגיות בעלות חשיבות לאומית בתחום המחקר והתכנון המדעי, לרבות במתן הערכות מצב לאומיות ביוזמת האקדמיה, ולהגיש דוחות וסקירות כאמור בסעיף 4ג, וכן לייעץ ולתת מידע למשרדי הממשלה לפי פנייתם בהתאם להוראות סעיף 4ב;
- (3) (תיקון מס' 2) התש"ע-2010; לטפח ולקדם פעילות מדעית, לרבות פעילות מדעית בין-תחומית ופעילות מדעית בתחומי דעת חדשים;
- (4) לקיים מגע עם גופים מקבילים בחוץ לארץ;
- (5) לפעול בייצוג המדע הישראלי במוסדות ובכינוסים בין-לאומיים, מתוך תיאום עם מוסדות המדינה;
- (6) לפרסם כתבים שיש בהם כדי לקדם את המדע;
- (7) לעסוק בכל פעילות אחרת שיש בה כדי לשמש את המטרות האמורות.

מושב האקדמיה

3 מושב האקדמיה יהיה בירושלים.

האקדמיה – תאגיד

4 האקדמיה היא תאגיד, כשר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית.

<p style="text-align: center;">האסיפה הכללית של האקדמיה</p> <p>11 האקדמיה תתכנס לאסיפה כללית לפי הצורך, ולפחות אחת לשנה, למטרות אלה:</p> <p>(1) לעשות כל פעולה שיוחדה לאסיפה הכללית לפי חוק זה או לפי התקנון;</p> <p>(2) להחליט בדבר אישור הדו"חות של המועצה, תכנית הפעולות של האקדמיה ומוסדותיה שתוגש על ידי המועצה, דו"ח רואה החשבון והצעת התקציב;</p> <p>(3) להחליט בכל ענין אחר שיועמד על סדר היום של האסיפה הכללית על ידי המועצה, או על ידי חמישה מחברי האקדמיה..</p> <p style="text-align: center;">חברי חוץ</p> <p>12 האקדמיה רשאית לבחור באנשי מדע מובהקים תושבי חוץ-לארץ כחברי-חוץ של האקדמיה.</p> <p style="text-align: center;">ביצוע</p> <p>13 שר החינוך והתרבות ממונה על ביצוע חוק זה.</p> <p style="text-align: center;">תקנון</p> <p>14 האקדמיה רשאית, בהתייעצות עם שר החינוך והתרבות, להתקין תקנון לאקדמיה ובו ייקבעו בין היתר:</p> <p>(1) הכללים לפיהם תבחר האקדמיה את חבריה ונושאי תפקידים בה, במידה שלא נקבעו בחוק זה;</p> <p>(2) סדרי העבודה של האקדמיה ומוסדותיה;</p> <p>(3) ניהול המשק והכספים;</p> <p>(4) מעמדם וזכויותיהם של חברי-חוץ.</p> <p style="text-align: center;">הוראות מעבר</p> <p>15 (א) תקנון האקדמיה הלאומית למדעים שאושר על ידי הממשלה ביום י' באלול תשי"ט (13 בספטמבר 1959) – פרט להוראותיו שנכללו בחוק זה – ובתיאומים לפי הענין, יהיה תקנון האקדמיה, כל עוד לא שונה או הוחלף על פי סעיף 14.</p> <p>(ב) בחירה לאקדמיה ומינוי לתפקיד בה וכן כל פעולה לקידומה ולקידום פעולותיה, שנעשו בהתאם לתקנון האקדמיה לפני תחילתו של חוק זה, שרירים מיום עשייתם.</p>	<p style="text-align: center;">חברי האקדמיה</p> <p>5 חברי האקדמיה יהיו חברי הועד המכין להקמת האקדמיה הלאומית למדעים, שנתמנו לכך בתוקף החלטת הממשלה מיום כ"ו בחשוון תשי"ט (9 בנובמבר 1958), וחברים נוספים שייבחרו על ידי האקדמיה באסיפה כללית.</p> <p style="text-align: center;">חברות והפסקתה</p> <p>6 חבר האקדמיה יהיה חבר בה לכל ימי חייו; חברותו תיפסק באחת מאלה:</p> <p>(1) אם ביקש מאת נשיא האקדמיה, בכתב, לראות את מקומו פנוי;</p> <p>(2) אם חדל להיות תושב ישראל והוא איננו חבר-חוץ;</p> <p>(3) אם הורשע בעבירה בפסק דין סופי והאקדמיה מצאה כי בנסיבות הענין היה בעבירה משום קלון.</p> <p style="text-align: center;">נשיא האקדמיה וסגנו</p> <p>7 נשיא האקדמיה יתמנה על ידי נשיא המדינה, על פי המלצת האקדמיה, מבין חבריה תושבי ישראל; נשיא האקדמיה יתמנה לשלוש שנים, והוא יוסיף לכהן אף לאחר מכן עד למינוי הבא של נשיא האקדמיה; סגן הנשיא ייבחר על ידי האקדמיה.</p> <p style="text-align: center;">החטיבות</p> <p>8 באקדמיה יהיו חטיבה למדעי הרוח וחטיבה למדעי הטבע; כל חטיבה תבחר ביושב ראש החטיבה.</p> <p style="text-align: center;">מועצת האקדמיה</p> <p>9 עניני האקדמיה ינוהלו על ידי מועצת האקדמיה.</p> <p style="text-align: center;">הרכב המועצה</p> <p>10 מועצת האקדמיה תהיה מורכבת מנשיא האקדמיה, סגן הנשיא, יושב ראש החטיבה למדעי הרוח, יושב ראש החטיבה למדעי הטבע והמנהל האדמיניסטרטיבי שיתמנה על ידי יתר חברי המועצה;</p> <p>נעדר הנשיא – ימלא את מקומו סגן הנשיא; נעדרו הנשיא וסגנו, תבחר המועצה ממלא מקום לנשיא מבין חברי האקדמיה לתקופת העדרם של הנשיא וסגנו.</p>
---	---

נסח החוק: נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי.

* פורסם ס"ח תשכ"א מס' 348 מיום 23.6.1961 עמ' 193 (ה"ח תשכ"א מס' 452 עמ' 134).

תוקן ס"ח תשל"ג מס' 679 מיום 18.1.1973 עמ' 45 (ה"ח תשל"ב מס' 995 עמ' 268) – תיקון מס' 1; תחילתו ביום 23.6.1961.

ס"ח תש"ע מס' 2256 מיום 29.7.2010 עמ' 649 (ה"ח הכנסת תש"ע מס' 333 עמ' 191) – תיקון מס' 2.

15.2 < תקנון האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, התשס"ח – 2008

בחירת מועמדים

4 (א) מתוך רשימת המועמדים המוצעים על פי תקנה 3 (א) תבחר החטיבה, בהצבעה חשאית וברוב של שני שלישים מבעלי זכות ההצבעה שנוכחותם בישיבה נרשמה כדין, את המועמדים שהיא ממליצה לבחור לאותה חטיבה לפי תקנה 2. המניין החוקי של המשתתפים בהצבעה לבחירת מועמדים הוא רוב חברי החטיבה הנמצאים בארץ במועד הישיבה. המועמדים שיומלצו כאמור יבואו לבחירה סופית באספה הכללית של האקדמיה.

(ב) מתוך רשימת המועמדים המוצעים על פי תקנה 3 (ב) תבחר המועצה, בהצבעה חשאית ופה אחד, את המועמדים הנוספים שהיא ממליצה לבחור לאקדמיה. המניין החוקי של המשתתפים בהצבעה לבחירת מועמדים לפי תקנת משנה זו הוא שלושה מארבעת אלה: הנשיא, סגנו ושני יושבי ראש החטיבות. המועמדים יבואו לבחירה סופית באספה הכללית של האקדמיה. חבר שנבחר בהליך זה יבחר את החטיבה שאליה ישתייך בהתייעצות עם הנשיא.

בחירת חברים

5 רשימת המועמדים שנבחרו כאמור בתקנה 4 תועבר לבחירה סופית באספה הכללית של האקדמיה. המניין החוקי בהצבעה לבחירת חברים הוא מחצית חברי האקדמיה הנמצאים בארץ במועד הישיבה. ההצבעה תהיה על דף הצבעה אחד. הבחירה תהיה בהצבעה חשאית וברוב של שני שלישים מבעלי זכות ההצבעה שנוכחותם בישיבה נרשמה כדין.

הודעה על הבחירה

6 נשיא האקדמיה יודיע על בחירתם של החברים החדשים, לאחר שקיבל את הסכמתם; חברותו של חבר חדש מתחילה ביום קבלת הסכמתו לכהן כחבר האקדמיה.

בתוקף סמכותה לפי סעיף 14 לחוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, התשכ"א-1961' (להלן: החוק), מתקינה האקדמיה, בהתייעצות עם שר המדע, התרבות והספורט,² תקנון זה:

פרק ראשון: חברות באקדמיה**מספר החברים**

1 מספר החברים בכל חטיבה לא יעלה על ארבעים, אולם חברים שגילם שבעים וחמש שנים ומעלה וחברי חוץ לא יבואו במניין זה.

בחירת חברים חדשים

2 (א) מדי שנה בשנה רשאית האקדמיה לבחור עד חמישה חברים חדשים בכל חטיבה, בכפוף לאמור בתקנה 1.
(ב) חברי האקדמיה, למעט חברי חוץ, הם אישי מדע תושבי ישראל כמשמעותם בסעיף 2 (1) לחוק; לעניין זה – "איש מדע" – אדם שעיקר פעילותו הוא במחקר ובקידום הידע האנושי בכלים מדעיים; "תושב ישראל" – אדם שמקום מגוריו העיקרי הוא בישראל ובשעת בחירתו פעילותו המחקרית נמנית עם מסכת העשייה המדעית הישראלית.
(ג) מועצת האקדמיה מוסמכת להחליט החלטות הנוגעות לתקנה זו.

הצעת מועמדים

3 (א) המועמדים לחברות בכל חטיבה יוצעו בכתב ליושב הראש שלה על ידי שלושה מחברי אותה חטיבה לפחות. ההצעות תוגשנה לכל המאוחר 30 יום לפני מועד ישיבת החטיבה שבה ייבחרו המועמדים לפי תקנה 4. בכל שנה יודיע יו"ר החטיבה לחברי החטיבה, בכתב, שלושה חודשים לפחות לפני מועד ישיבת הבחירה, מהו המועד האחרון להגשת שמות המועמדים.
(ב) מועצת האקדמיה רשאית למנות ועדה של שישה חברים, שלושה מכל חטיבה, שמסמכותה להציע בכתב למועצת האקדמיה מועמד או מועמדים לחברות נוסף על המועמדים המוצעים על ידי החטיבות.

(1) ח' התשכ"א, עמ' 193; התשל"ג, עמ' 45.

(2) י"פ התש"ס, עמ' 1088.

חברי חוץ

7 (א) חברי חוץ ייבחרו בדרך הקבועה בתקנות 3 עד 6. בהיותם בישראל יהיו רשאים להשתתף בישיבות האספה הכללית ובישיבות החטיבה שהם משתייכים אליה, אך ללא זכות הצבעה. (ב) מספר חברי החוץ לא יעלה על עשירית ממספר חברי האקדמיה שאינם חברי חוץ. בכל שנה ייבחרו בכל חטיבה לכל היותר שני חברי חוץ.

פרק שני: ישיבות האקדמיה

האספה הכללית

8 (א) מליאת האקדמיה תתכנס פעמיים בשנה לפחות ותדון בעניינים הנתונים לסמכותה לפי סעיף 11 לחוק. בכל שנה תוקדש אחת הישיבות לבחירת חברים חדשים, ובעת הצורך לבחירת הנשיא וסגן הנשיא. כאשר מספר המועמדים לבחירה גדול משלושה, תוקדש הישיבה כולה לנושא זה.

(ב) כמו כן תוקדש ישיבה אחת בכל שנה לדיון בדוח השנתי של האקדמיה, בדוח הביקורת, בדוחות הכספיים ובתקציב האקדמיה.

(ג) יו"ר האספה הכללית הוא נשיא האקדמיה, ובהיעדרו – סגן הנשיא. (ד) יכול שהמליאה תתכנס לישיבות נוספות, על פי החלטת מועצת האקדמיה, לשמיעת הרצאות מדעיות או לדיון בעניינים ובהתפתחויות שהמועצה סבורה שאין לדחות. ישיבה מיוחדת של המליאה תכונס גם כל אימת שתתקבל בקשה בכתב לכך מחמישה עשר מחברי האקדמיה לפחות. המועצה תיענה לבקשה כזאת בהקדם האפשרי.

המניין החוקי בישיבות האספה הכללית

9 (א) המניין החוקי בישיבת האספה הכללית של האקדמיה הוא מחצית חברי האקדמיה הנמצאים בארץ במועד הישיבה. (ב) באין מניין חוקי בשעה שנקבעה לישיבת האספה הכללית, יוכל יושב הראש לפזר את האספה למשך 30 דקות ולכנסה מחדש בתום הזמן הזה. ישיבת האספה תהיה אז חוקית בכל מספר נוכחים. באין מניין חוקי לא ייבחרו חברים חדשים, לא ייבחר נשיא או סגן נשיא, לא תיבחר ועדת ביקורת ולא יידונו שינויים בתקנון.

(ג) כל חבר שנוכחותו נרשמה כדין לפני ההצבעה ייכלל במניין החוקי הנדרש בהצבעה זו. חבר שנוכחותו נרשמה כאמור ולא השתתף בהצבעה ייחשב כמי שהצבעתו "נמנע".

הזמנות לישיבות האספה הכללית

10 הזמנות לישיבה של האספה הכללית יישלחו לחברים בדואר או בדואר אלקטרוני בהסכמתם, 21 יום לפחות לפני מועד הישיבה, ויכילו את סדר היום של הישיבה.

ישיבות סגורות ופתוחות

11 ישיבות האספה הכללית סגורות לקהל. בשנה שבה נבחרים חברים חדשים תתקיים ישיבה פתוחה ובה יוצגו הנבחרים לפני הציבור. מועצת האקדמיה רשאית לכנס ישיבות פתוחות נוספות.

הצבעה באספה הכללית

12 ההצבעה באספה הכללית תהיה גלויה, אלא אם כן נדרשת על פי תקנון זה הצבעה חשאית או אם חמישה חברים שאינם חברי חוץ דרשו הצבעה חשאית. ההחלטות שתקבלנה ברוב רגיל של הנוכחים בהצבעה, אלא אם כן נדרש על פי תקנון זה רוב גדול יותר. היו הקולות שקולים, יהיה ליושב הראש קול נוסף מכריע.

תוצאות ההצבעה

13 תוצאות ההצבעה יוכרזו על ידי נשיא האקדמיה. פרוטוקול מאושר על ידו ייחשב להוכחה של תוצאות ההצבעה. נבצר מן הנשיא לאשר את הפרוטוקול, יאשרו סגן הנשיא.

תוקפן של החלטות

14 תוקפן של החלטות האקדמיה לא ייפגע בשל פגם פרוצדורלי שנתגלה בדיעבד, לרבות פגם בתהליך בחירתו של חבר או אי-מסירת הזמנה לחבר.

ישיבות החטיבות

15 (א) כל חטיבה תתכנס לשתי ישיבות בשנה לפחות. לפי הצורך תוקדש אחת הישיבות כולה לבחירת חברים חדשים ולבחירת יו"ר החטיבה וממלא מקומו. ישיבה זו תתקיים 30 יום לפחות לפני ישיבת המליאה המוקדשת לבחירת החברים החדשים. המניין החוקי בישיבת החטיבה הוא מחצית חברי החטיבה הנמצאים בארץ במועד הישיבה.

(ב) יו"ר החטיבה רשאי לזמן ישיבות נוספות של החטיבה, והוא חייב לזמן בהקדם האפשרי אם חמישה מחברי החטיבה מבקשים שיעשה כן.

(ו) נשיא האקדמיה וסגנו ייבחרו בהצבעה חשאית, ברוב רגיל של בעלי זכות ההצבעה שנוכחותם בישיבה נרשמה כדין, לתקופת כהונה של שלוש שנים. לא קיבל שום מועמד רוב קולות בהצבעה הראשונה, תיערך הצבעה שנייה לבחירה בין שני המועמדים שקיבלו את מספר הקולות הגדול ביותר.

(ז) נשיא האקדמיה וסגנו לא יכהנו יותר משתי תקופות כהונה רצופות.

(ח) פסקה כהונתו של נשיא האקדמיה או של סגן נשיא האקדמיה, או נבצר מאחד מהם או משניהם למלא את תפקידם באופן קבוע, תכונס האספה הכללית לישיבה מיוחדת ותבחר את נשיא האקדמיה או את סגן הנשיא, לפי הצורך, על פי הוראות סעיף 7 לחוק ותקנה זו.

(ט) ככלל, א' בתשרי הוא יום כניסתם לתפקיד של הנשיא, של סגן הנשיא ושל החברים הנבחרים של המועצה.

(י) עם מינויו של נשיא חדש תסתיים כהונתו של סגן הנשיא הקודם.

יושבי ראש החטיבות וממלאי מקומם

17 (א) יושבי ראש החטיבות ייבחרו בחטיבות ברוב רגיל בבחירות חשאיות לתקופה של שלוש שנים. שלושה חברי חטיבה רשאים להציע יחד מועמד לתפקיד יו"ר החטיבה. לא קיבל שום מועמד רוב קולות בהצבעה הראשונה, תיערך הצבעה שנייה לבחירה בין שני המועמדים שקיבלו את מספר הקולות הגדול ביותר.

(ב) יו"ר החטיבה לא יכהן יותר משתי תקופות כהונה רצופות.
(ג) לכל יושב ראש ייבחר ממלא מקום לתקופת כהונתו בהליך שיקבע יושב הראש.

הצבעות במועצה

18 ההצבעות במועצה הן בהרמת ידיים בלבד וההחלטות יתקבלו ברוב רגיל, אלא אם כן נקבע אחרת בתקנון זה. היו הקולות שקולים, יהיה לנשיא קול נוסף מכריע. חתימת הנשיא או חתימת סגן הנשיא על הפרוטוקול, ובכללו ההחלטות, תשמשנה הוכחה לכאורה לנכונותן.

המניין החוקי במועצה

19 המניין החוקי בישיבות המועצה הוא שלושה.

(ג) הזמנות לישיבה של החטיבה יישלחו לחברי החטיבה בדואר (או בדואר אלקטרוני בהסכמתם) 21 יום לפחות לפני מועד הישיבה. במקרים מיוחדים רשאי יו"ר החטיבה לקבוע כי ההזמנות תישלחנה פחות מ־21 יום לפני מועד הישיבה. בהזמנה לישיבת חטיבה יפורט סדר היום של הישיבה.
(ד) לפי הזמנת יו"ר החטיבה יוכל להשתתף ולהרצות בישיבות אלה גם מי שאינו חבר האקדמיה.

פרק שלישי: מינהל

הנשיא וסגנו

16 (א) בתקנון זה, "בחירת נשיא האקדמיה" – בחירת חבר האקדמיה שהאספה הכללית ממליצה לנשיא המדינה למנות לתפקיד נשיא האקדמיה.

(ב) נשיא האקדמיה וסגנו יהיו מחטיבות שונות. ככלל, תפקיד הנשיא יעבור בין שתי החטיבות לסירוגין. תקנה זו לא תחול על בחירת נשיא מכהן לתקופת כהונה שנייה.

(ג) סגן הנשיא ייבחר על ידי מליאת האקדמיה לתקופת כהונתו של נשיא האקדמיה.

(ד) לא יאוחר משנה לפני סיום תקופת כהונתם של הנשיא ושל סגן הנשיא, או בשעה שנבצר מאחד מהם או משניהם למלא את תפקידם, תבחר כל חטיבה, בהליך שיקבע יו"ר החטיבה, שלושה חברים לוועדת חיפוש שתפקידה להציע מועמדים לתפקידים המתפנים. כל חבר רשאי להציע מועמדים לכהונה בוועדת החיפוש. חברי המועצה לא יוכלו להיבחר לוועדת החיפוש. חברי הוועדה יבחרו מביניהם את יו"ר הוועדה. הוועדה רשאית להציע יותר ממועמד אחד לכל תפקיד. להחלטה בוועדה דרושים ארבעה קולות. הצעות הוועדה תימסרנה לחברים בכתב 45 יום לפחות לפני ישיבת הבחירה.

(ה) נוסף על האמור לעיל, חמישה מחברי האקדמיה רשאים להציע יחד מועמדים לשני התפקידים. הצעות אלה תימסרנה למזכירות האקדמיה 30 יום לפחות לפני ישיבת הבחירה ותישלחנה לחברי האקדמיה בדואר 21 יום לפחות לפני ישיבת הבחירה. יו"ר ועדת החיפוש ינהל את החלק של ישיבת המליאה שבו ייבחרו הנשיא וסגן הנשיא. הוא יציג הן את מועמדי ועדת החיפוש והן את המועמדים שהציעו חברי האקדמיה.

ועדות

20 המועצה תקבע את רשימת הוועדות הקבועות הפועלות באקדמיה ותמנה את חבריהן ואת יושבי הראש שלהן לתקופת כהונה של עד שלוש שנים. יושבי ראש הוועדות לא יכהנו יותר משתי תקופות כהונה רצופות. המועצה רשאית, ביזמתה או לפי הצעת החטיבות, למנות גם ועדות אד הוק לטיפול בעניינים הקשורים בתפקידי האקדמיה או בעניינים אחרים שלדעת המועצה ראויים לבחינה על ידי ועדה. לוועדות אלה יכול להתמנות גם מי שאינו חבר האקדמיה. המועצה תמנה את נציגי האקדמיה בגופים ציבוריים, במוסדות בין-לאומיים ובגופים אחרים לפי הצורך, ויכול שגם הם לא יהיו חברי האקדמיה.

המנהל האדמיניסטרטיבי

21 (א) המנהל האדמיניסטרטיבי (להלן: המנהל) לא ישתתף בדיונים בעניין מינויו או פיטוריו ובדיונים לפי תקנה 4 (ב) ולא תהיה לו באלה זכות הצבעה.
 (ב) פסקה כהונתו של המנהל או נבצר ממנו למלא את תפקידו ימנו יתר חברי המועצה ממלא מקום או מנהל בפועל עד מינוי המנהל החדש.

זכות חתימה

22 (א) בענייני מינהל וכספים תחייב את האקדמיה חתימת שני חברי המועצה, או חתימת ממלא מקום המנהל, או חתימת המנהל בפועל יחד עם חתימת אחד מחברי המועצה האחרים.
 (ב) מועצת האקדמיה תהיה רשאית להסמיך מורשי חתימה נוספים מבין חברי האקדמיה ועובדיה ולקבוע את גבולות סמכותם.

סדרי העבודה

23 האספה הכללית תקבע, על פי הצעת המועצה, כללים והוראות לעבודתה ולעבודת החטיבות והוועדות.

פרק רביעי: ביקורת

ועדת ביקורת

24 האספה הכללית תבחר ועדת ביקורת, שתורכב מחברים משתי החטיבות. וועדת הביקורת תבחר את היושב ראש שלה מבין חבריה.

הזמנת מבקר

25 (א) המועצה תזמין מדי פעם, במועדים שייראו לה, אדם שאינו עובד האקדמיה לערוך ביקורת בעניינים של מינהל האקדמיה (להלן: המבקר).

(ב) המבקר יבדוק אם המינהל פעל על פי החוק ועל פי ההוראות שנגזרו ממנו ואם רשויות האקדמיה ועובדיה נהגו לפי העקרונות של מינהל תקין.

(ג) בעת מילוי תפקידו לא יהיה המבקר כפוף לגוף או לאדם כלשהו באקדמיה ולא יהיה תלוי בהם. הנושאים שיבדוק ייקבעו בתיאום עם ועדת הביקורת.

(ד) המבקר יגיש לוועדת הביקורת דין וחשבון ויפרט בו את ממצאי ביקורתו. אם גילה ליקויים, יביא בדין וחשבון את המלצותיו לתיקונם ולמניעתם לעתיד לבוא. בד בבד יגיש המנהל לוועדת הביקורת מסמך ובו תגובת המינהל על ממצאי הביקורת ופירוט הצעדים שבדעתו לנקוט לתיקון הליקויים שנתגלו. המועצה תביא את ממצאי הביקורת ואת תגובת המינהל לידיעת המליאה.

פרק חמישי: הוראות שונות

שינויים בתקנון

26 המליאה רשאית, ברוב של שני שלישים מבעלי זכות ההצבעה שנכחותם בשיבה נרשמה כדין, להכניס שינויים בתקנון זה, להוסיף על הוראותיו ולגרוע מהן. התיקונים ייכנסו לתוקפם לאחר התייעצות עם השר הממונה על ביצוע חוק האקדמיה.

ביטול

27 תקנון האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, התשכ"ב-1962³ – בטל.

(3) קת' התשכ"ב, עמ' 1495; התשל"ו, עמ' 300; התשמ"ו, עמ' 772; התשמ"ט, עמ' 1453; התשנ"ז, עמ' 816; התשנ"ה, עמ' 1455; התשנ"ז, עמ' 832.

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

THE ISRAEL ACADEMY OF SCIENCES AND HUMANITIES

כיכר אלברט איינשטיין, ת"ד 4040, ירושלים 9104001

טלפון 02-5676222, דוא"ל info@academy.ac.il

www.academy.ac.il

